

**A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET**

Nagyváradon, 1929 december hó 5-én tartott

**rendes közgyűlésének
és bírósági ülésének**

JEGYZŐKÖNYVE

Az Egyházkerület hivatalos kiadványa.

1930

BÉRES KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJA, ORADEA—NAGYVÁRAD

**A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET**

Nagyváradon, 1929 december hó 5-én tartott

**rendes közgyűlésének
és bírósági ülésének**

JEGYZŐKÖNYVE

Az Egyházkerület hivatalos kiadványa.

1930

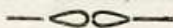
BÉRES KÁROLY KÖNYVNYOMDÁJA, ORADEA—NAGYVÁRAD

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület

Oradea—Nagyváradon, 1929 december hó 5-én

tartott rendes közgyűlésének és bírósági ülésének

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E .

Jelen voltak :

Sulyok István püspök és *Domahidy Elemér* főgondnok elnöklele alatt:

a jegyzői karból : *Csernák Béla* lelkészi, dr *Harcsár Géza* világi főjegyző, *Arday Aladár* lelkészi aljegyző;

a tanácsbírói karból : *Boros Jenő*, *Debreczeni István*, *Papp József*, *Takács Zsigmond*, *Szombati Szabó István* lelkészi,

Ajlai Nagy Gábor, *Bónis Elemér*, dr *Hadházy Kálmán* világi tanácsbírók ;

egyházkerületi ügyész : dr *Thúry Kálmán* ;

egyházkerületi tanügyi tanácsos : *Kursinszky Kálmán* ;

egyházkerületi pénztáros : *Kovács József* ;

egyházkerületi számvevő-ellenőr : *Vargha László*.

Egyházmegyék részérői :

1. *a bánáti egyházmegyéből* : *Zöld Mihály* esperes, dr *Szabolcska László* lelkészi, *Szeless Gyula* világi képviselő ;

2. *a bihari egyházmegyéből* : *Vadai Béla* esperes, *Telegdi József* egyházmegyei gondnok, dr *Bodnár Gábor*, *Tarnóczi Lajos* lelkészi, dr *Sarkady Sándor*, *Udvarhelyi Béla* világi képviselő ;

3. *az érmelléki egyházmegyéből* : *Végh József* esperes, *Pappszász Lajos* egyházmegyei gondnok, *Kalmár István*, *Szabó Zoltán* lelkészi, dr *Gulácsy Sándor*, dr *Koczó Jenő* világi képviselő ;

4. *a nagybányai egyházmegyéből*: Széll György esperes, dr Böszörményi Emil egyházmegyei gondnok, Tóth Gábor, Sárközi Lajos lelkészi, dr Helmeczy József Tabajdy György világi képviselő;

5. *a nagykárolyi egyházmegyéből*: Havas Gyula esperes, dr Nagy Sándor egyházmegyei gondnok, Gönczy Sándor lelkészi, Gáspár Pál világi képviselő;

6. *a nagyszalontai egyházmegyéből*: Kassay Béla esperes, Szabó Zoltán egyházmegyei gondnok, Bokor Sándor, Bollyán Pál lelkészi, Fráter Emil, Rác Gyula világi képviselő.

A középiskolák képviselőiben:

Karácsonyiné Gálbory Erzsébet a nagyváradai leánygimnázium igazgatója.

Az elemi iskolák képviselőiben:

Bartha István börvelyi, Kiss Lajos bihardiószei, Seress László nagyszalontai, Csóka Lajos asszonyvásári tanító.

168. szám. A XC. zsoltár eléneklése után, a közgyűlés tagjainak lelkét Püspök ur következő imádsága vezette Isten elé:

Szent és igaz Isten! Te változhatatlan vagy ígéreteidben és elfogyhatatlan a szeretetben. Amit örök tanácsodban felőlünk egyszer elvégeztél: megáll és nincsen emberi erő és hatalom, amely utaidat más irányban elfordíthatná.

Atyai szived kegyelemmel és irgalommal hajolt a bűnös emberiséghez. Mikor a kárhozat és halálnak örvénye már megnyilott lábai előtt, hogy mindörökre eltemesse: Te szánakoztál rajta, s a teljes időben egyetlen Fiadat adtad számára, hogy megtartsa, aki elveszendő vala.

Légy áldott Istenünk, hogy ezt a Megtartót árva népünkhöz, hozzánk elküldötted, aki lett nekünk is út élet, igazság és idvesség minden időre. Légy áldott, hogy min-

den nagy lelki és testi nyomoruságunkban, amelyek koronként fejünkre szakadtak, szent Fiad evangéliomában magát az életet nyújtottad népünknek, hogy azok, kik a halál árnyékának völgyében ülnek, lássanak nagy világosságot és csodálatos erővel teljesedjenek meg. Légy áldott, hogy mikor a Krisztus nevéért a nyomoruságok és üldöztetések fejünkre szakadtak, sorainkból hősöket támasztottál, akik keblökön az igazság mellvasával és kezökben a hitnek pajzsával, diadalmasan harcolnak mellettünk és érettünk és bizonyossággá tették előttünk, hogy a krisztusi ige hatalom nagy erősségek megtartására.

Esedezve könyörgünk Urunk és Istenünk, hogy a most bennünket körülölelő imádságos csöndben nyisd fel lelki szemeinket, hogy mindezeket meglássuk, megértsük és hirdessük minden népek előtt sok és nagy gyarlóságainkat, büneinket a Krisztus érdeméért megbocsátó kegyelmedet és hűséges gondviselésedet, amellyel hozzánk minden időben voltál. Tedd, óh tedd munkássá bennünk áldott Szentlelkedet, hogy elhivatásunknak alázatos szívvvel engedve, atyáink hitével álljunk meg ingadozás nélkül a munka mezén, ahová bölcsességed állítani jónak látott, s járjunk szent elhatározással a nagy elődök által megtaposott uton, akiknek boldog emlékezete soha el nem muló fényel ragyogja át multunknak egét, s a szebb jövő reménységének biztossága végett az egykor halálra hervadt ajkáról szájunkba adja a rendületlen hitet: ha Isten velünk, kicsoda lehetne ellenünk. Ámen.

Imádság végeztével Főgondnok ur szólott az egyházkerületi közgyűléshez. Felsorolta egyházi életünknek azokat a nevezetesebb eseményeit, amelyek tavaszi közgyűlésünk óta végbementek; megemlékezett a zsinat megnyitásáról, a Károli Gáspár emlékére tartott ünnepegekről, a nagykárolyi közös Nagyhétről, a Károli Gáspár Irodalmi Társaság megalakításáról; reámutatott egyházkerületünk közjogi helyzetére, felemlítette az iskolai államsegély folyósítását, kegyelettel adózott a nagybányai egyházmegye váratlanul elhunyt jeles gondnokának Boros Zoltán emlékének, indítványozta, hogy tanácskozási ügyrendünk jegyzőkönyvünk mellékleteképen kinyomattassék és végül szeretettel köszöntötte

az Erdélyi Egyházkerület közgyűlésünkön megjelent küldötteit, továbbá közgyűlésünk régebbi és újonnan érkezett alkotó tagjait,

s a Királyhágómelléki Református Egyházkerületnek 1929 december 5-re Nagyváradra összehívott közgyűlését megnyitottnak nyilvánította.

Közgyűlésünk megtartásához a rendőrség hozzájárult (autorizáció száma 33144—1929.)

169-a. szám. Közgyűlésünk a Régenstanácsot és Miniszterelnök urat táviratilag üdvözli.

„A Királyhágómelléki Egyházkerület közgyűlése hódolattal köszönti a magas Régenstanácsot, kérve egyházi intézményeinek oltalmazását“.

„A Királyhágómelléki Egyházkerület közgyűlése tisztelettel és bizalommal üdvözli Öfelsége miniszterelnökét és kormányát, Isten áldását kérve a kormányzás munkájában kifejtett fáradozásaikra“.

169-b. szám. Napirend előtt dr Nagy Sándor nagykirályi egyházmegyei gondnok szólásra jelentkezik s a következő indítványt terjeszti elő: „Mondja ki egyházkerületi közgyűlésünk, mikép Főtiszteletü Sulyok István püspök urral szemben a legteljesebb bizalmának nagyrabecsülésének és ragaszkodásának ad kifejezést és felháborodással utasítja vissza dr Gyenge Jánosnak vele szemben elkövetett csufos támadó eljárásait. Egyben pedig felkéri közgyűlésünk Püspök urat arra, hogy amennyiben az Őt ért ezen nemtelen támadásokért a birói megtorlás útjára lépett volna: a kerület egyeteme nevében elhangzó ezen állásfoglalásunkra, mint e legteljesebb elégtétel biztos talapzatára támaszkodva, álljon el a peres eljárástól.“

Püspök ur válaszának tiszteletteljes meghallgatása után

közgyűlésünk dr Nagy Sándor indítványát egy szívvvel lélekkel magáévá teszi s megnyugvással veszi tudomásul, hogy Püspök ur az egyházkerület egyetemének tiszteletteljes bizalmi

nyilatkozata és kérése szerint a személyét ért nemtelen támadásokért nem keres birói megtorlást, hanem a peres eljárástól eláll.

169-c. szám. Napirend előtt Vásárhelyi János Erdélyi Egyházkerületi püspökhelyettes főjegyző, aki dr Illés Gyula tanácsossal együtt az Erdélyi Egyházkerület küldöttjeként közgyűlésünkön megjelent, a következő beszédet mondotta:

Főtiszteletű és Méltóságos Közgyűlés!

Az Erdélyi Református Egyházkerület nevében jelentünk meg, hogy tolmácsoljuk legmélyebb üdvözlését és áldás kívánságát kerületünknek s ugyanakkor hálás köszönetet mondjunk a Főtiszteletű Közgyűlésnek, a királyhágómelléki egész Egyházkerületnek a velünk szemben ismételt kifejezésre juttatott testvéri jóindulatért.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Kerületünk egyházi és világi rendjei az utóbbi időkből két alkalommal találkoztak a Gondviselés által rendelt áldott ünnepeken s váltottak testvéri szót egymással. Első alkalommal Nagykárolyban voltunk együtt, hogy tisztességtételünk láthatatlan szószékéről alázatos és engedelmes szívvel meghallgattuk a legáldottabb hatásu, legtiszteletreméltóbb kálvinista prédikátornak, amaz „istenes vénembernek“, Károli Gáspárnak megtartó tanítását: „A teljes írás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbulásra, a fenytésre, mely igazságban vagy. Hogy tökéletes legyen az Isten embere, minden jócselekedetre tökéletesen felkészített“. [II. Tim. III. 16, 17] Szívünkbe vesszük az isteni figyelmeztetést, hogy meglankadt hitünk megújulásának, megromlott közéletünk erkölcsi megtisztulásának nincs más forrása, csak Istennek ígéje és a gyógyító forrás, mely két ország romlását meggyógyíthatja.

A másik alkalom a nagy kálvinista fejedelem emléke előtti közös hódolatunk volt. A haldokló fejedelem előtt állottunk meg, hogy az Ő életének nagy bizonyágtételéből vessük szívünkbe a tételt: Az Evangélium Istennek ereje. Az egyetlen erő, mely egyeseket és nemzeteket is a halál felett is diadalmaskodó örök élet mennyei bizodalmaival erősít és vigasztal meg. Most egy elhaló esztendő utolsó

hónapjában ismét együtt vagyunk. Önkéntelenül is arra gondolunk, hogy mi az a közös tanulság, amely az eseményeken keresztül mindnyájunkhoz, mint Isten utmutató tanácsa, megtartó figyelmeztetése szól. Én úgy érzem, hogy ez a tanács és ez a figyelmeztetés ebben az igében van: „Tartsuk meg a mi reménységünknek tántorgás nélkül való vallását, mert igaz az, aki ígéretet tett. És ügyeljünk egymásra, vagy amint Károli fordította, becsüljük egymást, hogy magunkat felindítsuk az atyafiui szeretetre és jócselekedetre. El nem hagyván a magunk gyülekezetét, amint szokásuk némelyeknek, hanem intvén egymást annyival is inkább, mivel látjátok, hogy ama nap elközelget.” [Zsid. X. 23–25.] Ez ige isteni köteleztetésének öntudatában köszöntöm a közgyűlést. Ugyanazon édesanyának, a magyar református Anyaszentegyháznak gyermekei vagyunk. Tradícióink, munkakörünk, külső megjelenésünk lehet különböző, de egy a szivünk, az a magyar sziv, melynek vallomása a legnagyobb magyaré: „A magyar nép feldicsőítése ég minden csepp véremben” s vallomása, vágya, törekvése is az Övé: „Életemmel, véremmel szeretnék segíteni rajta.” Egy a hitünk. Hitünk az a kálvinista hit, melynek fővigasztalása: hogy nem a magamé, hanem mind testestől, mind lelkestől a Krisztusé vagyok. És ha Isten velünk, senki sem lehet el'enünk. Közös azért elhivatásunk is. Az Istentől ki-rendelt munkakörben rendeltetésünk, hogy megőrizzük a mi reménységünknek tántorgás nélkül való vallását. Ügyeljünk egymásra s érezzük a felelősséget, melylyel Istennek tartozunk.

Most mi különösen ezt érezzük át: Ügyeljünk egymásra, becsüljük meg egymást, Ki ügyel reánk, ki becsül meg minket, ha mi egymásra nem ügyelünk és egymást meg nem becsüljük. Vigasztaljuk egymást, bátorítsuk egymást, segítsük egymást, mert csak így tudjuk megőrizni reménységünknek vallását, így tudjuk betölteni rendeltetésünket úgy, hogy ama napon tiszta lélekkel tudunk szólani: A hitet megtartottuk, a nemes harcot megharcoltuk.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Országos köz-életünkben a Kálvinista Egyetemes Egyháznak munkája isteni küldetés avégből, hogy jóbizonyyságot tegyen az evangéliumi keresztyén hitélet kulturális szolgálatának és küldetésünk igazsága mellett. A világprotestantizmus szemé-

rajtunk: Vigyázzunk, hogy Krisztus neve ne meggyalázva, de megdicsőítve legyen országunkban, a mi Egyházunk nemes kulturmunkája által is. A Krisztus pedig tanítványainak egy ismertető jelt adott: Arról ismerik meg, hogy az En tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.

Szeretetet küldött, szeretet szavával köszöntjük a Fő-tiszteletű Közgyűlést. Kérem fogadják szeretettel testvéri szavunkat, hogy szeretetben egyesült közös munkánk, Egyházunk megújult munkája által, hirdesse diadalmasan: Nem halunk meg, élünk és hirdetjük az Isten dicsőségét.

Isten áldása legyen elvégzendő munkájukon!

Közgyűlésünk az Erdélyi Egyházkerület testvéri érzületének kedves megnyilatkozását lelkesedéssel fogadja és Vásárhelyi János Erdélyi püspökhelyettes ur mély halást kiváltott beszédjét jegyzőkönyvébe iktatja.

169-d. szám. Főgondnok ur megnyitójában elhangzott indítvány szerint

közgyűlésünk elrendeli, hogy a közgyűlés tanácskozási szabályzata és ügyrendje jegyzőkönyvünk mellékleteként kinyomassék. (Lásd az I. sz. mellékletet.)

170. szám. Lelkészi főjegyző az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjainak névsorát felolvassa s jelenti, hogy távolmaradásukat kimentették Domokos László tanácsbíró, Bogdán Lajos nagybányai lelkeszi képviselő, dr Hantz Jenő, Demjénné Molnár Ilona, Marlininé Scheint Lujza középiskolai képviselők. A jelenlevő tagok számbavétele után megállapítja, hogy közgyűlésünkön 48 szavazati joggal bíró tag jelent meg.

Tudomásul szolgál.

171. szám. Olvasatolt a szavazatbontó-bizottság jelentése, mely szerint a bizottság a tavaszi közgyűlés 7., 8. és 64. számú határozatai alapján beadott szavazatokat Nagyváradon, 1929 szeptember hó 24-én felbontván, a szavazatok a következőképen oszlottak meg:

1. egyházkerületi lelkészi tanácsbiróságra: Szombati Szabó István lugosi lelkész 126, Peleskey Sándor szatmárhegyi lelkész 74, Nemes Elemér igazfalvai lelkész 4, Fogarassy Bálint, Balogh Ferenc, Juhász Péter, Oláh Sándor, Sárközy Lajos 1—1 szavazatot nyervén, a presbitériumok abszolút szótöbbségével Szombati Szabó István választott meg;

2. az egyházkerületi világi tanácsbiróságra dr Hadházy Kálmán 204, dr Balogh Jenő 3, Kenéz Sándor 1, dr Sarkady Sándor 1 szavazatot nyervén, a presbyterium abszolút szótöbbségével dr Hadházy Kálmán választott meg;

3. az egyházkerületi lelkészi aljegyzőségre Arday Aladár gyantai lelkész 191, Oláh Sándor 9, Szombati Szabó István, Peleskey Sándor 2—2, dr Szabolcska László, Bokor Sándor, Kun Zoltán 1—1 szavazatot nyervén, abszolút szótöbbséggel Arday Aladár választott meg;

4. az egyházkerületi tanári képviselőségre dr Hantz Jenő 184, Karácsonyiné Gálbory Erzsébet 210, Demjénné Molnár Ilona 196, Martliné Scheint Lujza 210, Szabados Ede 19, Bakcsyné Korbuly Irén 14, Bagothay Sámuel 3, Gecsey Jenő 1 szavazatot nyervén, tanárképviselőségre abszolút szótöbbséggel dr Hantz Jenő, Karácsonyiné Gálbory Erzsébet, Demjénné Molnár Ilona, Martliné Scheint Lujza választottak meg;

5. az egyházkerületi tanítóképviselőségre Csóka Lajos asszonyvásári tanító 199, Lengyel József és Török Bernát 2—2, Szántó Béla, Varga László, Dancs László, Kádár Károly, Beregi István, Oltmayer Gyula 1—1 szavazatot nyervén, abszolút szótöbbséggel Csóka Lajos választott meg;

6. zsinati lelkészi póttagságra Debreczeni István szatmári lelkész 167, Nemes Elemér igazfalvai lelkész 143, Boros Jenő 54, Magoss Ferenc 38, Szombati Szabó István, Sárközy Lajos 2—2, Bottyán Pál, Arday Aladár, Szakács Dénes, Fogarassy Bálint, Kovács Lajos 1—1 szavazatot nyervén, abszolút szótöbbséggel Debreczeni István és Nemes Elemér választottak meg;

7. zsinati tanári rendes tagságra dr Hantz Jenő 195, Szabados Ede 14 szavazatot nyervén, általános szótöbbséggel dr Hantz Jenő választatott meg;

8. zsinati tanári póttagságra Buna István 137, Szabados Ede 66, dr Hantz Jenő 6 szavazatot nyervén, általános szótöbbséggel Buna István választatott meg;

9. zsinati tanítói rendes tagságra Kiss Lajos biharszegi tanító 198, Csóka Lajos 3, Oltmayer Gyula 2, Török Bernát 1 szavazatot nyervén, általános szótöbbséggel Kiss Lajos választatott meg;

10. a bizottság megállapítja, hogy

Nagygéres hibás szavazatot küldött be, amennyiben kívülről nem zárta le két pecséttel, szavazata fel sem bontatott;

Szaniszló zsinati tanítóképviselőségre nem szavazott; Albis és Szentjobb egyházmegyei tanítóképviselőkre szavazván, szavazatuk nem volt beszámítható;

Kispereg zsinati tanítói rendes tagra szavazatot nem adott.

Kakszentmárton zsinati lelkészi póttagok közül csak egyre adott szavazatot.

Zsinati lelkészi póttagra nem szavazott Igazfalva, Klopódia, Radna-Lippa, Valkány, Nagylak.

Lelkészi aljegyzőre nem szavazott Mosnica.

Dunaszentilona pedig szavazatot nem küldött be.

1. Közgyűlésünk a szavazatlétesítő-bizottság jelentését tudomásul veszi és felhívja Szombati Szabó István lelkészi, dr Hadházy Kálmán világi tanácsbíró és Arday Aladár lelkészi aljegyzőt az eskü letételére, akik az esküt letévén, Püspök ur szeretetteljes szavakkal köszöni őket hivatali állásuk elfoglalása alkalmából; Püspök ur szavaira előbb Szombati Szabó István, majd dr Hadházy Kálmán — előbbi Arday Aladár nevében is — megköszöni az egyházkerület bizalmát;

2. megállapítja közgyűlésünk, hogy dr Hantz Jenő, Demjénné Molnár Ilona, Martininé Scheint Lujza, Karácsonyiné Gálbory Erzsébet közép-

iskolai tanári képviselők és Csóka Lajos egyházkerületi tanítói képviselő megbízatása 1932 december 31-ig szól;

3. igazolja közgyűlésünk, hogy zsinati lelkészi póttagságra Debreczeni István szatmári lelkész és Nemes Elemér igazfalvai lelkész,

tanári rendes tagságra dr Hantz Jenő szatmári fiugimnáziumi tanár,

tanári póttagságra Buna István szatmári fiugimnáziumi tanár,

tanítói rendes tagságra Kiss Lajos biharmónosi tanító választotta meg s elrendeli, hogy részükre a 16—1927. sz. határozat 3. és 4. pontja értelmében a megbízó-levél kiadassék;

4. a szavazatot nem küldött vagy hibásan szavazott egyházközségek névsorát további eljárás végett az illetékes esperesi hivataloknak megküldi;

5. a megüresedett egyházkerületi világi aljegyzői tisztségre a szavazást elrendeli. A szavazatok beadásának határnapjául 1930. évi március 31-ét tűzi ki; a szavazatok felbontásával az egyházkerületi közgyűlés Nagyváradon lakó tagjait megbizsa s erről a Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti;

6. Telegdi László zsinati rendes tag lemondását bejelentvén, közgyűlésünk a Telegdi László lemondásával megüresedett zsinati rendes tagságra a szavazást elrendeli, a szavazatok beadásának határnapját 1930 március 31-re tűzi ki, a szavazatok felbontásával az egyházkerületi közgyűlés Nagyváradon lakó tagjait megbizsa és erről a Püspök urat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

172. szám. A nagybányai egyházmegye esperesi hivatalának jelentéséből az

egyházkerületi közgyűlés megdöbbenéssel értesül Boros Zollán egyházmegyei gondnok ur

váratlan haláláról. Egyházkerületünk nevében Püspök ur távirati úton fejezte ki részvétét. A jámbor és hű munkás emlékét jegyzőkönyvében megörökíti s erről a nagybányai egyházmegyét kivonaton értesíti.

173. szám. A nagybányai egyházmegye néhai Boros Zoltán örökébe dr Böszörményi Emil egyházmegyei és egyházkerületi világi tanácsbíróvá választotta meg gondnokául, akit f. évi november hó 30-án hivatalába iktatott s erről egyházkerületünket jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

Egyházkerületünk dr Böszörményi Emil gondnokká választásáról a legnagyobb örömmel értesül és őt közgyűlésünk alkotó tagjainak sorába iktatja; egyházmegyei gondnokká választásával világi tanácsbírói tisztsége megszűnván, e tisztségre a választást elrendeli s a szavazatok beadásának határnapjául 1930 március 31-ét tüzi ki,

a szavazatok felbontásával az egyházkerületi közgyűlésnek Nagyváradon lakó tagjait megbizva,

erről Püspök urat értesíti.

174. szám. Folyó évi május 29-én tartott közgyűlésünkből küldött hódoló és üdvözlő táviratokra úgy a királyi-ház, mint a kormányelnöktől válasz érkezett.

Tudomásul szolgál.

175. szám. Egyházkerületünk 107—1929. sz. határozatában jelentette a Kultuszminiszter urnak, hogy Szilágyvármegye egyik kamarai képviselője 1929 április 7-én Erdengelegen arra hívta fel a lakosságot, hogy a természetbeni egyházi adó fizetését tagadják meg s kérte Miniszter urat, hogy a sérelem orvoslásáról s annak megtorlásáról gondoskodni méltóztassék. Egyházkerületünk felterjesztésére a Kultuszminiszter urtól 43406—1929. sz. a. az a válasz érkezett, hogy a minisztérium nem tehet semmiféle adminisztratív intézkedést Valeani

képviselő urra vonatkozólag. Abban az esetben, ha célszerűnek véli, forduljon Püspök ur a bírósághoz.

Közgyűlésünk Miniszter ur negativ válaszát sajnálattal veszi tudomásul s mielőtt további lépéseket tenne, az iratokat véleményezés végett az egyházkerületi Ügyész urnak kiadja.

176. szám. Püspök ur 3826—1929-I. sz. alatt a következő feliratot intézte a Kultuszminiszter urhoz; „A nagyméltóságú Kultuszminisztérium 1927. évi 51928—1927. sz. rendeletét, mely a nemzeti ünnepek ügyét minisztertanácsi határozat alapján rendezte, a püspöki joghatóságom alá tartozó egyházközségek és lelkészi hivatalok nemcsak a köteles tisztelettel, hanem azzal a megnyugvással is fogadják, hogy a miniszteri rendelet, — nem számítva természetesen az egész országot érintő rendkívüli s épen ezért rendkívüli istentisztelettel méltán megünneplendő nagy eseményeket, — teljesen tartalmazza immár mindazokat az ünnepeket, melyeken hivatalos istentiszteletek tartandók.

Ezt a meggyőződésünket azonban a gyakorlat igen sokszor megdönti, amennyiben — főleg az utóbbi időkben — minduntalan intéznek hozzájuk a helyi hatóságok felszólításokat istentiszteletek tartására olyan különleges alkalmakkor, melyek a fentebb hivatolt miniszteri rendeletben nincsenek megemlítve. Legutóbb például egyik prefektura arra hívta fel az ottani lelkészi hivatalt, hogy június 29-én, az „Aviatikusok napján“, a másik prefektura pedig egy másik lelkészi hivatalt arra, hogy augusztus 15-én, mint a „Tengerészeti napján“ tartson hivatalos Istentiszteletet, illetve ez utóbbi alkalomból a háboruban elesett tengerészekért gyászmisét (parastas).

Mint hogy református egyházunk liturgiája nem ismeri a „parastas“-t, sőt annak egész mivolta hitelveivel egyenesen ellenkezik s mert Egyházi törvényeink szerint Istentiszteleti ügyekben csakis illetékes egyházi hatóságaink rendelkezhetnek, a lelkészeket az ilyen helyi hatósági kérések és felszólítások a legnagyobb zavarba és igen kellemetlen helyzetbe hozzák. Emiatt többször panaszkodnak is hivatalomnál. Egy ilyen

konkrét panasz kapcsában hozta meg egyházkerületünk is ez évi 154—1929. sz. határozatát, mely szerint a lelkesek ezentul csak azokon a napokon tartsanak hálaadó Istentiszteleteket, amelyeket az 51928—1927. sz. miniszteri rendelet országos nemzeti ünnepek gyanánt megjelöl.

Mindezekre tekintettel tisztelettel kérem Excelenciád nagybecsü intézkedését, az iránt, hogy az egyes minisztériumok utasítsák az alájuk rendelt hatóságokat, miszerint az 51928—1927. sz. miniszteri rendelet keretein túlmenő hivatalos Istentiszteletek tartása végett a lelkesi hivatalokhoz felszólításokat ne intézzenek.

Püspök ur felterjesztésére a Kultuszminiszter ur 38516—1929. sz. alatt azt válaszolta, hogy a szükséges intézkedések megtételére lépések történtek.

Tudomásul szolgál.

177. szám. A népjóléti minisztérium 9342—20—II-1929. sz. alatt értesíti Püspök urat, hogy a templomépítésére és a gyűjtés engedélyezésére vonatkozó 19,750—1924. sz. miniszteri rendelet ismét életbe lép s ennek következtében a templomépítési gyűjtés engedélyezése ismét Püspök ur hatáskörébe fog tartozni. A gyűjtési engedély akkor adható meg, ha az érdekelt egyházközség a kérvénnyel együtt beterjeszti az illetékes vármegye műszaki hivatala által felülvizsgált és igazolt költségelőirányzatot. A gyűjtés jogát tilos átengedélyezni vagy árverésen eladni.

Tudomásul szolgál.

178. szám. Az Erdélyi Egyházkerületben dr Sárkány Lajos az Igazgatótanács ny. elnökhelyettese és gróf Bánffy György az egyházkerület örökös tiszteletbeli főgondnoka elhunytak. Haláluk alkalmából Püspök ur átiratban fejezte ki a Királyhágómelléki reformátusság őszinte részvétét.

Közgyűlésünk dr Sárkány Lajos erdélyi Igazgatótanácsi nyug. elnökhelyettes, valamint

gróf Bánffy György erdélyi egyházkerület örökös tiszteletbeli főgondnok elhunytáról megilletődéssel értesül s emléköket jegyzőkönyvében is megörökíti.

179. szám. A magyar Unitárius egyház képviselőtanácsa 1728—1929. sz. átiratában egyházkerületünket is meghívta a magyar Unitárius egyház megalapítójának és első püspökének, Dávid Ferencnek, 1579-ben a dévai vár börtönében szenvedett mártir halála 350-ik évfordulója alkalmával tartott ünnepre.

Egyházkerületünk Nagyváradon a magyar protestánsizmus történetében örökre emlékeztető 1569-iki disputa színhelyén tartott közgyűlésében veszi tudomásul, hogy a kálvinizmus egykori nagy ellenfelének, Dávid Ferenc unitárius püspöknek, mártir halála évfordulóját az unitárius egyház kegyeletes emlékezések között ünnepelte meg. S a vallásszabadság bajnokának emléke előtt, maga is tisztelettel meghajlik, erről az Unitárius egyházat jegyzőkönyvi kivonaton értesíti.

180. szám. Egyházkerületi közgyűlés tudomásul veszi,

hogy a tiszántuli egyházkerület közgyűlése 78-b—1929. számú 1929. év december hó 20. napján hozott határozatában egyházkerületünk tulajdonjogát a báró Baldácsy-alapítvány jövedelméből a tiszántuli egyházkerület részére 1930 január 1-től kiutalandó aránylagos hányadára elismerte s magát arra kötelezte, hogy félévi utólagos részletekben fizetési kötelezettségének eleget tesz. Elfogadja egyházkerületi közgyűlésünk a megosztás arányára a két kerület népességi megosztását olyan módon, hogy miután az országhatárok megváltoztatása előtt az akkori tiszántuli egyházkerület népessége 1.160,000 lélek volt, ebből levonva a királyhágómelléki egyházkerület mai 212,000 lélek-

számát, az arány 948-1160 és 212-1160 lesz, előbbi a liszántuli egyházkerület, utóbbi egyházkerületünk javára, amely mindaddig fenntartandó, amíg a két kerület lélekszámában nevezetes különbség nem áll be s várja egyházkerületünket megillető összegnek esedékessége idején való kifizetését.

Miután azonban a liszántuli egyházkerület közgyűlése az 1930. év január hó 1-ső napját megelőző időről már beszédelt jövedelem megoszlása és kiszolgáltatása tárgyában nem határozott, egyházkerületünk pedig a már beszédelt összegekre is igényt tart 1920. év január hó 1-ső napjától kezdődően: megkeresi a liszántuli egyházkerület közgyűlését az iránt, hogy utólag e tárgyban is határozni méltóztassék.

181. szám. Püspök ur jelentése nyomtatásban a közgyűlés minden alkotó tagjainak megküldetvén, felolvasottnak tekintelik. (Lásd a jegyzőkönyv II. számú mellékletét.)

Egyházkerületi közgyűlésünk az egyházunk életének külső-belső képét mindenre kiterjedő gondossággal megrajzoló püspöki jelentést tudomásul veszi és Püspök urat, aki ugy íróasztalánál, mint fáradtságos körutjain, vállain hetven esztendő terhével is, széles ügyköre minden teendőit lankadatlan munkakedvvel, példátadó kötelességtudással látja el, abból az alkalomból, hogy Isten kegyelme által élete 70-ik évét tölti be, mély tisztelettel köszönti s életére Isten gazdag áldását kéri;

1. elvárja egyházunk köz- és tanácsos rendeitől, esperesektől és lelkészektől, tanítóktól, presbyterektől valamint mindenkitől, aki egyháza jó fiának vallja magát, hogy a püspöki jelentés tanulságait, utasításait figyelembe veszi, komolyan megszívleli és egyházunk hitéletének felvirágoztatására minden tőle telhetőt

megtessz, hogy templomaink ne csak ünnepnapokon, hanem vasárnapokon is megteljenek, hogy Isten igéje ne csak vasárnapokon, de hétköznapokon is hirdetlenség; hogy ne csak a templomok boltozatai, de paloták és kunyhók fedelei alól is, úgy a családokban, mint kisebb-nagyobb lársaságokban egyre több helyről, egyre győzedelmesebb bizonyosságtevő erővel zengjen az ének, az imádság, az Ige;

2. Elismeréssel adózik Püspök urnak a Nőszövetségi alapszabályok miniszteri megerősítésének kieszközléséért s utasítja gyülekezeteinket, hogy most már haladéktalanul megkezdjék a szervezés munkáját, a közelgető téli napokat és estéket erre a célra jól felhasználják, munkájuk eredményéről az esperesi hivatalokat értesítsék, hogy a legközelebbi egyházmegyei közgyűlésekből az egyházmegyei tagozatok megalakításáról is örvendetes jelentés érkezhessen föl egyházkerületünkhöz, hogy azután egyházkerületünk egy szerves egészbe foghassa össze Krisztus szolgáló leányainak lársaságát;

3. figyelmébe ajánlja azoknak a gyülekezeteknek, amelyekben a vallásos összejövetelek megtartása akadályokba ütközik, hogy Püspök ur tanácsa szerint e célra a templomot vegyék igénybe;

4. köszönetet mond mindazoknak, akik egyházi és iskolai célokra a mai súlyos gazdasági körülmények között is áldozatokat hoztak, a szegény gyermekek és nyomorgó szegények, valamint iskoláink és egyházi intézményeink istápolásáról el nem feledkeztek; s miután az a csekély államsegély, mit iskoláink kaptak, iskoláink fennmaradását még nem biztosítja, kéri közgyűlésünk az egyház tagjait, hogy iskoláinkért tovább is áldozni meg ne restüljenek;

5. Püspök urnak a közgyűlés előtt tett kijelentéséből jól esik tudomásul venni, hogy

az egyházépítő munkában a bihardiószegei tanítótestület részvesz;

6. örömmel veszi tudomásul, hogy a kaplonyi papné önként vállalja a tanítás terhét s a rozoga parochia kicsiny szobájában nemzetmenő munkát végez s kéri Püspök urat, hogy úgy a kaplonyi egyháznak, mint a sorvadozó csomaközi egyháznak fölsegítéséről valamelyes rendelkezésre álló alaptól gondoskodjék;

7. reménységgel néz a jövő elébe, midőn a Romániába szakadt magyar reformátusság törvényhozó zsinata összeülhetett s reménységgel esdi a zsinat munkájára Isten segítő kegyelmét; Püspök ur indítványát elfogadja és kimondja, hogy a zsinati bizottságok törvénytervezeteinek és az egyházmegyék észrevételeinek átvizsgálására az esperesi és gondnoki kart küldi ki;

8. jóváhagyja Püspök urnak és a Károli Gáspár jubileumot előkészítő bizottságnak intézkedéseit; az ünnepély sikeréért oly sokat fáradozó és a vendégeket páratlan szeretettel fogadó nagykárolyi presbyteriumnak, egyházközségnek, sőt az egész város közönségének dicséretét és köszönetét nyilvánítja; s felhívja egyházunk fiait és leányait, hogy a megalakított Károli Gáspár Irodalmi Társaság tagjai sorába lépjenek be s a társaság nagy céljait adományaikkal, tagdíjaikkal is mozdítsák elő;

9. felhatalmazza az iratterjesztést, hogy a két egyházkerület közös nagyhetének emlékkönyvét kiadja, fölkéri Püspök urat, hogy az emlékkönyv kiadásáról az Erdélyi Egyházkerület püspöki hivatalával egyetértésben intézkedjék;

10. engedelmeskedik Püspök ur rendelkezésének, amellyel gondoskodott, hogy közép-és elemi iskoláink, valamint gyülekezeteink ünnepségek keretében emlékezzenek meg Bethlen Gábor fejedelem halálának háromszázados évfordulójáról és közgyűlésünk is

alázatos szívvvel, a hála hódoló érzéseivel magasztalja Istent, hogy a viharos időkben egyházunk és nemzetünk megtartására egy kegyelemkenyéren felnőtt árva gyermekből teremtett magának hőst és adott nemzetünknek fejedelmet, aki naponként Isten igéjével táplálkozva, erőt nyert arra, hogy királyokkal és császárokkal szemben megvédelmezze anyaszentegyházunk szabadságát; és gazdag lett arra, hogy az envéréből származott gyermekek helyett nemzedékeknek ezer meg ezer fiait nevelje fel e rokontalan nép megmaradására s kezében a Bibliával, tanítson minket arra, hogy Isten megpróbáltatásokon át vezetni boldogsághoz azokat, akiket eleve elrendelt s a poklokra keresztül is megtartja azokat, akiket elhívott, akiket kiválasztott, akiket a maga eszközeivé méltóztatott, akiket megdicsőített arra, hogy egy jobb kor gyermekei legyenek; áldott az Ur, aki éppen most hozta el reánk ezt a nagy évfordulót, hogy az örökkévalóságba távozott fejedelem ismétellen figyelmeztessen minket: Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk! Nincsen senki, bizonyára nincsen!

Jelen jegyzőkönyvi szárn kivonatát Püspök urnak, az esperesi hivataloknak s a nagykirályi egyházközségnek megküldeni rendeli.

182. szám. Pósalakán 1928. évben a rom. orth. husvét II od napján hétfőn a mezőn dolgozó református vallású lakosok közül Varga Kálmán földmivest a csendőrök egy járőre 500 leire büntette. Ugyanazon a napon ugyanolyan okból a csendőrijárőrök Körözi Lajos pósalakai református lakossal a mezei munkát félbehagyatta és büntetés végett a telegdi főszolgabírói hivatalnak bejelentette, ahol még ügye nem nyert befejezést.

Egyházkerületi közgyűlésünk megállapítja, hogy a vasárnapi munkaszünetet és a törvényes ünnepnapokat szabályozó törvény 2. §-a felsorolja ugyan azokat a napokat, amelyeken

az ipari és kereskedelmi vállalatok kötelesek alkalmazottaiknak munkaszünetet engedélyezni, azonban nem rendelkezik afelől, hogy ez ünnepnapokon a városok és falvak külső határában mezei munkát végezhetnek-e azok az állampolgárok, akiknek ezek a napok nem felekezeti ünnepük. Felterjesztéssel fordul azért a kultuszminiszter urhoz, hogy rendelkezni méltóztassék, mely ünnepnapok azok, amelyek mezei munka nem végezhető?

E határozat foganatosítására Püspök urat felkéri.

183. szám. Miután a főbirósági birák megbízása egyházkerületünk 9—6—1929. sz. hat. értelmében 1930 június 30-án lejár, közgyűlésünk az egyetemes egyházi főbiróságba megválasztja:

rendes tagokul az elnökség tagjain kívül Széll György esperest, dr Nagy Sándor e. m. gondnokot;

póttogokul Végh József, Kassay Béla esperest, Pappszász Lajos és Telegdi József e. m. gondnokokat, akiknek megbízásuk, ha a zsinat másként nem intézkedik, 1931 június 30-ig tart. Erről az Erdélyi Egyházkerületi közgyűlést jegyzőkönyvi kivonatban értesíti.

184. szám. Domokos László egyházkerületi tanácsbíró lemondásával kapcsolatban egyházkerületünk 1929 május 29-iki közgyűléséből 7. sz. határozatával megkereste a miniszter urat, hogy hasson oda, hogy az igazságügyi miniszter ur rendelete, amely a tényleg szolgáló birákat egyházi megbízások elfogadásától ellilitja, hatályon kívül helyeztessék, feliratunkra azonban a miniszter ur nem válaszolt.

Bár Domokos László egyházkerületi világi tanácsbíró lemondását nem vonta vissza, — közgyűlésünk kimondja, hogy lemondását most sem fogadja el és megbizza Püspök urat,

hogy a kultuszminiszter urat ismétellen kérje fel egyházkerületünk megkeresésének elintézésére.

185. szám. Egyházkerületünknek az Árvaház ügyében hozott 59—1929. sz. határozatára a beérkezett jelentések szerint a bánáli egyházmegye közgyűlése 5—1929 sz. a. kötelezővé tette, hogy az árvaház céljára minden lelkész évenként és házanként gyűjtést végezzen; a nagyszalontai egyházmegye 60—1929. sz. határozata kapcsán 20 egyházközség nyilatkozatát terjeszti fel, amelyek hajlandók az Árvaház fenntartásához hozzájárulni, de a gyülekezetek csekély összegű hozzájárulásán túl semmiféle anyagi lehetőséget nem lát ez intézmény fenntartására; az érmelléki egyházmegye 51—1929. sz. határozatában azt javasolja, hogy az egyházkerület az Árvaház felállításától tekintsen el.

Közgyűlésünk a jelentéseket tudomásul veszi s az Árvaház ügyében a többi egyházmegyék jelentésének beérkezése után fog határozni.

186. szám. A bihari és nagyszalontai egyházmegyék jelentik, hogy szociális bizottságaikat megalakították.

Közgyűlésünk a bihari és nagyszalontai egyházmegyék jelentését tudomásul veszi, felhívja az egyházmegyéket, hogy tavaszi közgyűlésünk (19—7—1929.) határozata szerint egyházunk szociális munkájára vonatkozó vétleményes javaslataikat legközelebbi közgyűlésünk elé mulhatatlanul felterjesszék.

187. szám. Egyházkerületi közgyűlés a közponli (püspöki) hivatal szervezetét s a tisztviselők szolgálati szabályzatát megállapítja s azt jegyzőkönyvében közzétenni rendeli. (Lásd a III. sz. mellékletet.)

188. szám. Egyházkerületünk folyó évi május 29-én tartott közgyűlésében 23. sz. a. tudomásul vette, hogy Nagy Vilmos tanügyi tanácsos eltávozásával megürese-

delt állásra az Egyházkerület Elnöksége Kursinszky Kálmán nagyváradi lakos, felső kereskedelmi iskolai tanárt alkalmazta, ugyanakkor rendelkezett közgyűlésünk afelől is — bár ez a rendelkezése a jegyzőkönyvből kimaradt, — hogy a tanügyi állásra a pályázat meghirdettség s arra románul tudó lelkészek, tanárok, tanítók pályázhatnak.

Időközben a Kultuszminiszter ur 23,284—1929. sz. leiratában arról értesíti Püspök urat, hogy a kultusz-tárca költségvetésének felülvizsgálásával megbízott parlamenti bizottság javaslata alapján úgy intézkedik, hogy folyó évi július 1-től kezdve ne történjék semmiféle kinevezés és előléptetés azokra az állásokra, melyek az egyházkerület irodájának admisztratív személyzetében üresedésben vannak, vagy üresedésbe jönnek s ennek megfelelő intézkedéseket kér.

Püspök ur a miniszteri rendeletre tekintettel, az egyházkerületi Ügyész ur véleményének meghallgatása után nem hirdette meg a pályázatot a tanügyi előadói állásra, hanem a teendők ellátásával továbbra is Kursinszky Kálmán urat bizta meg, aki miután 1929 október 1 vel ismét elfoglalta tanári katedráját, nem lölheli minden idejét a hivatalban, de órarendjét úgy osztja be, hogy délelőtti 11—1-ig terjedő hivatalos órákat a püspöki hivatalban tölti, s ez idő alatt elintézi a referálást és a hatóságoknál szükséges eljárásokat, valamint a délelőtti posta sürgős ügydarabjait. Délután fél 6 tól fél 7 óráig terjedő időben ugyancsak a hivatalban tartózkodik. A hosszabb munkát igénylő elaborátumokat és fordításokat az esti órákban otthon végzi el. Ezt a munkát havi 10,000 lei fizetésért látja el. Ajánlatát magára nézve mindaddig kötelezőnek ismeri el, míg az Egyházkerület vezetősége más alkalmas megoldást nem talál, ellenben az egyházkerület részéről ez az egyesség egy hónapi előzetes értesítéssel bármikor felbontható.

Egyházkerületi közgyűlésünk folyó év május 29-iki közgyűlésének 23-ik számú határozatát utólagosan azzal pótolja, hogy a tanügyi előadói állást fenntartja s annak betölté

sénél a román nyelvet szóban és írásban
főkéletesen bíró lelkeszi, tanári, tanítói okle-
véllal rendelkező pályázók vehetők figye-
lembe;

ezidőszerint azonban az állásnak pályázat
után betöltéséről nem intézkedik, hanem tudom-
másul veszi és jóváhagyja, hogy a tanügyi
előadói tisztet Kursinszky Kálmán felső keresk.
iskolai tanár ur látja el a Nagyváradon 1929
junius 17-én kelt ajánlata értelmében, munkája
javalmazásaképpen részére az esedékes
államsegély összegét havonta 10,000 leig
egészíti ki.

189. szám. A pénzügyi bizottság beterjeszti az
egyházkerület közigazgatási pénztárának 1930. évi költ-
ségvetésére vonatkozó javaslatát:

A) Szükséglet:

Tiszteletdíjak:

Püspök tiszteletdíja	---	---	---	100.000	
Lelkeszi főjegyző tiszteletdíja	---			30.000	
Világi főjegyző	"	---		6.000	
Lelkeszi aljegyző	"	---		4.000	
Világi aljegyző	"	---		2.000	
Kerületi ügyész	"	---		10.000	
Ügyvivő	"	---		32.000	184 000 Lei

Fizetések:

Központi hivatal tisztikarának fizetése:

Titkár fizetése	---	---	---	180.000	
Tanügyi előadó fizetése	---	---	---	180.000	
Egyházkerületi pénztárnok fizetése				140.000	
" számvevő "				40.000	
Irodatiszt fizetése	---	---	---	60.000	
Gépirónő	"	---	---	36.000	
Szolga díja	---	---	---	8.000	644 400 Lei

Dologiak:

Napidij és utiköltségek	---	---	---	130.000
Irodaszükségletek	---	---	---	15.000
Könyvek, nyomtatványok	---	---	---	25.000
Telefonelőfizetés	---	---	---	7.000
Fordítási díjak	---	---	---	4.000
Irodafűtés és világítás	---	---	---	24.000
Irodahelyiség bére	---	---	---	20.000
Postai költségekre [portók]	---	---	---	46.000
Előre nem látottakra	---	---	---	10.000
Közgyűlési jegyzőkönyvek	---	---	---	65.000
				346 400 Lei

Kiadási főösszeg: 1,174 800 Lei

B) Fedezet:

Államsegély kezelése után 1%	---	---	---	142.000
Nyugdíjintézeti tőke kez. után 1 %	---	---	---	39.000
Közép- és elemi iskolai tanulók járuléka á 10 és 5 Lei	---	---	---	50.000
Tankönyv és zsolttár jutalékból	---	---	---	80.000
Közigazgatási járulék egyházaktól	---	---	---	340.000
Jegyzőkönyvekért	---	---	---	65.000
Bírósági díjakból	---	---	---	10.000
Különböző nyomtatványok költség- visszatérítése	---	---	---	20.000
Dologi államsegély	---	---	---	10.000
Tisztviselői államsegély:				
Titkár	---	---	---	45.624
Tan. előadó	---	---	---	99.272
Pénztáros	---	---	---	97.216
Számvevő	---	---	---	45.416
Irodatiszt	---	---	---	36.780
Gépirónő	---	---	---	33.968
Szolga	---	---	---	22.752
				381.128
Fonciéra jutaléka	---	---	---	40.000

Bevételi főösszeg: 1,177.128 Lei

Költségvetési felesleg: 2,328 Lei

A pénzügyi bizottság ezen költségvetési tervezetet az egyházkerületi közgyűlésnek elfogadásra ajánlja.

A költségvetés szükségleti rovatában a liszteletdíjak változatlannal ugyanazok, mint az 1929. évi költségvetésben.

A tisztviselői fizetéseknél indokoltnak látja a pénzügyi bizottság, hogy a pénztáros fizetését, miután a pénztárnok nemcsak az egyházkerületi pénztárt, hanem a nyugdíjintézeti pénztárt is kezeli és így nagy munkával van megterhelve, 120.000 leiről 140.000 leire emelje az egyházkerület. Ez a 20.000 leinyi fizetésemelés fedezetet talál abban, hogy az 1927. év folyamán a 18-g. számú egyházkerületi határozattal megállapított tisztviselői fizetéseknél az egyházkerület hozzájárulása, amely akkor 301.876 leit tett ki, az 1930-ik évben csak 263.272 lei lesz, miután az államsegély emelkedett és így az egyházkerületnek a tisztviselői fizetések pótlására 38.604 leivel kevesebbre lesz szüksége.

A dologi kiadások közé fel kellett venni a postai költségeket, még pedig 6000 levél után 6 leivel 36.000 lei s a csomag költségekre 10.000 lei összesen 46.000 lei portóköltséget. Nem lehet reménységünk arra nézve, hogy az állam a portómentességet jövőre is biztosítja.

A fedezeti rovatoknál az egyes tőkék kezeléséért járó jutalék emelkedik.

A közép- és elemi iskolai tanulók járulékát a bizottság kénytelen volt a költségvetésbe ismételten beállítani és javasolja, hogy az érmelléki egyházmegye 60—1929. sz. határozatában foglalt azon kérelmet, hogy „a kerületi taxák és járulékok címén egyházainkra nehezedő súlyos terheken a lehetőséghez képest enyhíteni kegyeskedjék legalább az által, hogy az elemi iskolai tanulók után kirótt a 5 lejes járulékot szüntesse meg“, elfogadásra nem ajánlhatja, mert ez a járulék a beiratások alkalmával minden tanuló után beszédhető az iskolák közigazgatási költségeinek némi részben való fedezetére.

A Fonciera járulékát 40.000 leiben javasolja felvenni s 50.000 lei a régi lelkészözvegyek segélyezésére a nyugdíjintézeti pénztárba vételeztessék be.

Közügyülésünk a pénzügyi bizottság által előterjesztett 1930. évi költségvetéstervezetet

vonatkozó javaslataival együtt elfogadja s az érmelléki egyházmegye fellerjesztését nem teljesítheti.

190. szám. A pénzügyi bizottság javasolja, hogy az egyházkerület tőke- és alapítványtermészetű értékei Nagyváradon 1. Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókja, 2. Egyesült Bank és Takarékpénztár Nagyvárad, 3. Erdélyi Bank pénzügyintézetekben helyeztessenek el állandó betétképen, mindegyik alapítvány vagy tőke külön-külön betétkönyvön; ezenkívül javasolja annak engedélyezését, hogy a házipénztárban naponként beérkező nem alapítványtermészetű pénzek átmenetileg és ideiglenesen a Takarékszegély és Takarékszövetkezethelyeztessenek el megőrzés végett.

Közgyűlésünk a javaslatot egyhangulag elfogadja. A javaslat mellett, azaz igennel szavaztak: Csernák Béla, Arday Aladár, Debreczeni István, Papp József, Takács Zsigmond, Sz. Szabó István, Ajtay Nagy Gábor, Bónis Elemér, dr. Hadházy Kálmán, dr. Thúry Kálmán, Zöld Mihály, dr. Szabolcska László, Vadai Béla, Telegdi József, dr. Bodnár Gábor, Tarnóczi Lajos, dr. Sarkady Sándor, Udvarhelyi Béla, Végh József, Pappszász Lajos, Kalmár István, dr. Koczó Jenő, Széll György, Tóth Gábor, Havas Gyula, dr. Nagy Sándor, Gönczy Sándor, Gáspár Pál, Kassay Béla, Bokor Sándor, Bottyán Pál, Fráter Emil, Rácz Gyula, Bartha István, Kiss Lajos, Seress László, Csóka Lajos.

191. szám. Az egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi bizottság javaslatára kimondja, hogy

a vagyonleltár iveri a régi minta szerint készíttessenek el, mindegyik egyházközség maga viselje példányainak előállítási költségeit.

192. szám. A Szatmári Első Takarékpénztár Egyesület kéri, hogy az Egyházfenntartási alapnak nála ke-

zelt tőkéje továbbra is ott helyeztessék el. Kérvényét főjegyző egész terjedelmében felolvassa.

Minthogy a kérvényező Szatmári Első Takarékpénztár Egyesület a nála betétként elhelyezett tőkéből hosszabb idő óta folyó sürgetés, sőt perrel való fenyegetés ellenére is csak 70,000 lei összeget fizetett ki, viszont, fizetetlen maradt 261,581 lei betétösszeg, az 1929. évben 25. szám alatt már meghozott határozatát ezuttal is kénytelen fenntartani s a betét teljes visszafizetését követeli. Ez a magatartás nem a szatmári pénzpiac, s az ottani lakosság érdekei ellen irányul.

Miről folyamodó és a kerületi ügyész jegyzőkönyvi kivonaton értesítetnek.

193. szám. Az egyházkerületi közgyűlés az 1927—1928. iskolai évekre a kolozsvári Theologiai Fakultás javára 14—1929. sz. határozatával 70,000 lei kifizetését engedélyezte. Ez az összeg rendeltetési helyére elküldetett.

Tudomásul szolgál.

194. szám. Egyházkerületi közgyűlésünk 14—1929. sz. határozatával a kolozsvári Theologiai Fakultás segélyezése tárgyában kiküldött bizottságot felváltalmazta, hogy a segélyezésre vonatkozólag az Erdélyi Egyházkerület Elnökségével tárgyalásokat folytasson. Utasította arra is, hogy a tárgyalások folyamán beszerzendő adatokból állapítsa meg, hogy: 1. a Theologiai Fakultás részesül-e a Bethlen-főiskola vagyonának jövedelméből s ha igen, mily összegre rug ez a jövedelem; 2. a Theologiai Fakultás megalapításához mily összegű segéllyel járultak a magyarországi református egyházkerületek; 3. a fakultás házának építése mennyibe került és mi a mai értéke az intézeti háznak? 4. az Erdélyi Egyházkerület egyházközségei milyen teherrel vannak megróva lélekszám arányában a fakultás fenntartása érdekében; 5. Mi indokolja azt, hogy az intézet fenntartásához adandó segélyen kívül az intézeti ház

kibővítéséről, esetleg új tanszék felállításáról is a Királyhágómelléki Egyházkerület gondoskodjék; 6. Mennyi államsegélyt kap a Theologiai Fakultás? — Közgyűlésünk ezt a határozatát az Erdélyi Egyházkerület Igazgatótanácsa az 1929 szeptember hó 19-iki ülésébe vette tudomásul, s fölkérte az Erdélyi Püspök urat, hogy alkalmas időben a két kerület közös bizottságának összehívásáról gondoskodjék. A theologiai Fakultás Elöljárósága függetlenül egyházkerületi közgyűlésünknek és az Erdélyi Egyházkerület Igazgatótanácsának ezen határozataitól azt követeli, hogy addig is, míg a kérdés rendeződik, az egyházkerületünk terhére az Elöljáróság által egyoldalul megállapított évi 100,000 lei hozzájárulás a fakultás pénztárába már csak azért is fizetessék be, mert ellenkező esetben ezt a 100,000 leit a Királyhágómelléki hallgatókra, mint tandíjat veti ki.

Ilyen előzmények után Püspök ur, hogy theologusaink tandíjmentességét biztosítsa, a tanulmányi segélyalap terhére 50,000 leit folyósított; miután pedig az alapnak nem volt ennyi pénze, a hiányzó 32,166 leit a kulturtaxából kellett kölcsön vennie. Ezzel az intézkedésével Püspök ur elérte azt, hogy a Theologiai Fakultás Elöljárósága hittanhallgatóink tandíjjal megrovásától eltekintett.

A pénzügyi bizottság javaslatára közgyűlésünk:

1. Püspök ur intézkedését, melyszerint theologusaink tandíjmentességének biztosítása céljából a Theologiai Fakultás pénztárába 50,000 leit átutaltványozott, helyeslőleg veszi tudomásul.

2. Addig is, míg a 14—1929. sz. egyházkerületi határozatban foglaltak elintézését nyerének, a kolozsvári Theologiai Fakultás segélyezésére a tanulmányi segélyalapból az 1929—30-ik iskolai évben ideiglenesen 100,000 leit folyósít, mihezképest felhatalmazza a Püspök urat, hogy a tanulmányi segélyalap terhére annakidején a második félévben is 50,000 leit utaltványozzon.

Hangsúlyozza azonban közgyűlésünk, hogy a 100,000 leít ideiglenesen is úgy folyósítja a tárgyalások befejezéséig, ha a fakultás a királyhágómelléki hallgatók részére az internátusban elhelyezést biztosít.

Az Erdélyi Egyházkerületet újból megkeresi, hogy a 14—1929. sz. egyházkerületi határozatunkban lefektetett pontozatok szerint e fontos kérdés megoldására bizottságát minél előbb kiküldeni sziveskedjék.

E határozat végrehajtásával Püspök urat s az Elnöklete alatt kiküldött bizottságot felhatalmazza

s erről az Erdélyi Egyházkerületet, a Theologiai Fakultás Elöljáróságát, valamint a Fakultás Tanári karát értesíti.

195. szám. Karánsebes lélekszám kiigazítását kéri, s ennek alapján hátralékos járulékaiknak megfelelő törlesztését. A bánáti esperes 2093—1929. sz. jelentésével igazolja, hogy Karánsebes lélekszáma 1928-ban 126, 1929-ben 120.

Közgyűlésünk az esperesi jelentés alapján igazoltnak látja a lélekszám kiigazítását és Karánsebes járulékát 1928-ra 126 és 1929-re 120 lélek után állapítja meg. Kulturtaxáját a közgyűlés törli; azonban a jegyzőkönyv árát, a hivatalos lap előzetési díját, a nyugdíjintézet fenntartói járulékot haladéktalanul fizesse be az egyházközség.

196. szám. Csomaköz, Belényes, Magyarremete, Hegyközcsalár kérvényeiket illetékes egyházmegyék megkerülésével küldték fel közgyűlésünkhöz.

Egyházkerületi közgyűlésünk, hivatkozással a tanácskozási ügyrend 12. §-ának d. pontjára, a beküldött kérvényeket azzal adja vissza, hogy közgyűlésünkön az egyházközségeknek csak azok a felterjesztései tárgyalhatók, amelyek az egyházmegyei közgyűlés útján érkeznek fel.

197. szám. Vadász egyházközség presbyteriuma a már 50 %-al mérsékelt kulturadójának befizetését 1929 szeptember hó 29-én hozott 36. számú határozatával megtagadja. A nagyszalontai egyházmegye esperesi hivatala a legszigorubb eljárást kéri megindítani.

Egyházkerületi közgyűlésünk a nagyszalontai egyházmegyébe kebelezett egyik legerőteljesebb, mint egy 1500 lelket számláló vadászi egyházközség presbyteriuma renitens magatartását a legnagyobb megütközéssel veszi tudomásul s a presbyterium határozatát a nagyszalontai egyházmegye közgyűlésének azzal az utasítással adja le, hogy az egyházmegye közgyűlése az E. T. vonatkozó szakaszai szerint járjon el.

198. szám. Szapáryfalva kulturadójának 50 %-át az 1927. évi kerületi közgyűlés 129. sz. határozata már törölte, azonban az egyházközség mint nagy szegénységgel küzdő telepes község a még megmaradt 50 %/ó törölését is kéri. Minden egyéb egyházi tartozását kifizette. A kérést a bánáti egyházmegye 19. sz. határozatával pártolólág terjeszti fel.

Egyházkerületi közgyűlésünk Szapáryfalva kulturadó tartozását 10,000 Lei-re mérsékeli azzal az utasítással, hogy a 10,000 Leit 5 év alatt évi 2000 Lei-es kamatmentes részletekben törlessze le. Amennyiben a részletek befizetését elmulasztaná kulturadója eredeti teljes összegében válik esedékessé.

199. szám. A pénzügyi bizottság tapasztalja, hogy a presbyteriumok sokszor hoznak E. T.-be, vagy felsőbb hatósági rendeletekbe ütköző határozatokat, tisztelettel javasolja az egyházkerületi közgyűlésnek, hogy a lelkészeket illetőleg a presbyteri gyűléseknek elnökségét utasítsa, hogy minden olyan esetben, amikor a presbyterium lörvénybe ütköző határozatot hoz, azt hivatalból felebbezzék meg.

Közygylésünk a javaslatot elfogadja s azt az esperesi hivataloknak megküldi.

200. szám. A nagykárolyi egyházmegye Lelkésze-egyesülete Királydarócon 1929 november hó 6-án kelt kérvényében azt kéri az egyházkerülettől, hogy a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet vagyonából egyházkerületi Takarékpénztár létesíttessék.

Közygylésünk egy létesítendő Egyházkerületi Takarékpénztárt nem tart alkalmasnak a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet vagyonának megőrzésére és biztosítására s a kérelmet nem teljesítheti.

201. szám. A Végrehajtóbizottság a Nyugdíj és Özvegy-Árva Gyámintézet 1930. évi költségvetését a következőkben terjeszti az egyházkerületi közygylés elé:

Bevétel:

A tőke 10%-os kamata	---	---	---	395.518
Fenntart. jár. 219 tag után á 500				109.500
Államsegély 12%-a	---	---	---	1.620 000
Fonciérától tűzdió jutalék	---	---		50.000
Perselypénzekből	---	---		15.000
Visszatérítés 20 özvegytől á 8393				167 860
„ 3 nyug. lelk. á 8393				25.179

Bevételi főösszeg: 2,383.057 Lei

Kiadás:

20 özvegy nyugdíja	---	á 30.000		600 000
16 árva segélye	---	„ 1000		16.000
3 lelkész nyugdíja	---	„ 60.000		180 000
44 özvegy nyugdíja	---	„ 12 000		528 000
Temetkezési segély	---	5 × 800		40.000
Tőke kezeléséért	---	50 + 12 000		62 000
Nyomtatvány költség	---	---	---	10 000

Kiadási főösszeg: 1,436.000 Lei

Remélhető tőketartalékolásra maradt: 947.057 Lei

Közygylésünk a költségvetést elfogadja.

202. szám. Szalmáron lakó özvegy lelkésznék, valamint özv. Hajdu Elekné aradi lakos Gyámintézet-ellátmányuk felemelését kérik. A Nyugdíj Végrehajtói bizottság folyamodók kérését nem látja teljesíthetőnek, miután az az Alapszabályokba ütközik.

Közgyűlésünk a Végrehajtóbizottság javaslatának mellőzésével Debreczeni István indítványára kimondja, hogy mivel a Nyugdíjintézet Alapszabálya nem intézkedik azokról az özvegyekről, akik egyházkerületünk régi Gyámintézetének tagjai voltak és a gyakorlatban ezek a régi magyar gyámintézet tagjaival egyenlően 12,000 Lei segélyt kapnak, hívja fel közgyűlésünk a Nyugdíjintézet Végrehajtóbizottságát, hogy keressen módozatot ezeknek az új nyugdíjintézet ellátmányában: évi 30,000 Leiben való részesítésére.

203. szám. Özv. Szücs Józsefné, volt fekelegyarmati lelkészné, aki az Alapszabály 20. §-nak 2. bekezdése szerint Gyámintézeti ellátmányt nem igényelhet, valamint özv. Váry Jánosné, volt révi lelkész özvegye, akinek férje nyugdíjintézetünknek tagja nem volt, egyházkerületünkhöz segélyért folyamodik.

A Nyugdíj Végrehajtóbizottság folyamodók kérését a Nyugdíjintézet terhére nem látja teljesíthetőnek, hanem azt javasolja, hogy kérésök felett akkor határozzon közgyűlésünk, mikor egyházkerületünk a Baldácsy-alapítvány jövedelméhez hozzájut.

Folyamodók kérésének beható megtárgyalása után közgyűlésünk kimondja, hogy

a benyújtott kérés felett érdemben akkor fog határozni, ha a Baldácsy-alapítványból kerületünket megillető osztályrészhez hozzájut.

Addig is azonban az esperesi hivatalok útján fölkéri az államsegélyben részesülő lelkészeket, hogy e nagy szegénységgel küzdő özvegy lelkésznék támogatására kongruájukból újabb segélyt felajánlani sziveskedjenek. Az esperesi hivatalok a lelkészek nyilatkoza-

taik oly időben terjesszék föl, hogy Püspök ur kellő időben intézkedhessék a felajánlott járu-
lékoknak az 1929 utolsó negyedévi állam-
segélyből levonását illetőleg.

204. szám. Csomaköz kéri, hogy fenntartói járu-
lékának fizetése alól felmentessék.

A kérelem az Alapszabályba ütközik, nem
teljesíthető.

205. szám. A nagyszalontai egyházmegye 49—
1929. sz. határozatával felterjeszti a lelkészi értekezlet
azt a kérését, hogy a lelkészek részére a nyugdíjinté-
zetből való kölcsönzés könnyíttessék meg.

Közgyűlésünk a Végrehajtóbizottság ja-
vaslatának meghallgatása után a kölcsönzés
mai módozatain nem változtat.

206. szám. A nagyszalontai egyházmegye jelenti,
hogy 59—1929. számú határozatával az egyházmegyei
nyugdíjbizottságot megalakította.

Közgyűlésünk a jelentést azzal veszi tudó-
másul, hogy a nyugdíjintézeti bizottságok E. T.
VII. t.-c. 11. §-nak 2. bekezdése szerint elnök-
ségén kívül 2 lelkész és 2 világi tagból lévén
megalakítandó, felhívja az egyházmegyéket,
hogy bizottságaik megalakításánál a törvény
rendelkezéséhez alka mazkodjanak.

207. szám. A bánáti, bihari és nagyszalontai egy-
házmegye jelenti, hogy a közalapi missziói bizottságot
megalakította.

Tudomásul szolgál.

208. szám. A bánáti egyházmegye közgyűlése
beterjeszti a missziói körökről készített jelentését.

Közgyűlésünk a jelentést azzal veszi tudó-
másul, hogy az egyházmegye máskor azt is
jelölje meg, hogy melyik évről szól jelentése

s a románboksáni rendszeres vallásitanítás kérdésének megoldására érdemleges javaslatot tegyen.

209. szám. Az egyházkerület 48—1929. sz. határozatából kifolyólag a bánáti egyházmegye felterjeszti a missziói körökről még az 1926-ban készített kimutatót, megjelölve a missziói körök központját és a hozzájuk tartozó szórványokat.

A nagyszalontai egyházmegye pedig 47-2—1929. sz. határozatával jelenti, hogy a missziói körökről táblás kimutatót készített s azt a kerületre felterjeszti.

Közgyűlésünk a bánáti és nagyszalontai egyházmegyék missziói köreinek beosztását tudomásul veszi s felhívja a jelentést tevő egyházmegyéket, hogy évi missziói jelentéseiket ezeknek a beosztásoknak alapján tegyék meg.

210. szám. A bánáti esperesi hivatal pártolólag terjeszti fel a lugosi református lelkésznek az orsovai református hívek gondozására vonatkozó véleményét.

Közgyűlésünk az iratokat leteszi a bánáti egyházmegyéhez avégelt, hogy az ügyet előbb az egyházmegyei közgyűlés tárgyalja le.

211. szám. A bánáti egyházmegye felterjeszti a Temesvár és Karánsebes központtal szervezendő missziói egyházközségekre vonatkozó 17—1929. sz. határozatát, kimutatván a létesítendő missziói körök központját, szórványait, lélekszámát, a várható anyagi támogatásokat, hangsúlyozza, hogy a két missziói kör megszervezését egyetemes egyházi és faji érdekek teszik szükségessé.

Közgyűlésünk a felterjesztést tudomásul veszi, azonban — anyagi fedezet hiányában — a Temesvár és Karánsebes központtal létesítendő missziói körök felállításáról nem rendelkezhetik, hanem azokat a szórványokat, amelyek szerencsés elhelyezkedésük közelkez-

leben Temesvárról megközelíthetők, továbbra is az egy rendes és két segédlelkésszel bíró temesvári lelkészség gondozására bizza. Karánsebest illetőleg az orsovai egyesült egyház ügyének eldőltségéig fenntartandónak látja a jelen állapotot, hogy t. i. a lugosi lelkészi hivatal lássa el a szolgálatokat mindaddig, amíg a most lelkészi lakás és templom nélkül levő lelkészi állás rendes lelkésszel betölthető lesz.

A lugosi lelkész 1078–1929. sz. levelének 5-ik pontjában a perselypénzek és önkéntes adományok hovatordítását illetőleg pedig a bánáti egyházmegye közgyűlése intézkedjék.

212. szám. A bihari egyházmegye a tataros-dernai missziói körben szolgálatot teljesítő pusztajlakai lelkész részére állandó segílyt kér.

Az egyházkerületi közgyűlés a tataros-dernai missziói körben szolgálatot teljesítő pusztajlakai lelkész segílyezése elöl nem zárkózik el, előbb azonban az egyházmegye mutassa ki a missziói körzet lélekszámát, a munka programját, továbbá, hogy mi lenne az évi szükséglet s ebből mit tudnak fedezni a misszióban levő hivek és az egyházmegye.

213. szám. A nagykárolyi egyházmegye felterjeszti 401–929. sz. határozatát, mely szerint Csomaközből és körülötte fekvő szórványokból Csomaköz központtal egy missziói kört létesít és hozzácsatolja Mezöpetrin kívül Mezöterem, Degenfeld-tanya, Reszege, Fény, Csánálos szórványokat és a Nagykároly határában levő Klára-majort.

Közgyűlésünk a tervezetet azzal adja vissza a nagykárolyi egyházmegyének, hogy azt jelen alakjában nem fogadhatja el, mert Nagykárolytól az alig 3 kilométernyire levő Klára-major nem csatolható Csomaközhez,

Felkéri Püspök urat, hogy Csomaköznek, amelynek lelkészi lakása összedülőfélben, valamelyes forrásból segílyt eszközöljön ki, hogy rozoga lelkészlakását megjavíthassa.

214. szám. A bihari egyházmegye Rév, Váradless, a bánáti egyházmegye Gátalja, Radna-Lippa, a nagybányai egyházmegye Nagytarna, a nagyszalontai egyházmegye Tenkeszélak missziói pontokat segílyre ajánlja.

Egyházkerületi közgyűlésünk a missziói bizottság jelentése alapján sajnálattal állapítja meg, hogy az 1929-ik évre kivetett közalapi járulékok alig felerészben folyván be, még az 1929. évi missziói segílyek kifizetése is nehézségekbe ütközik, s újabb segílyek, fedezet hiányában, ez időszerint nem adhatók.

Az 1930-ik évi missziói segílyeket jövő évi közgyűlésén akkor fogja véglegesen megállapítani, mikor a közalapi pénztárról pontos adatok állhatnak rendelkezésére. Addig is felhívja az egyházmegyéket, hogy a közalapi pénztár bevételeinek emeléséhez nagyobb perselypénzek és adományok beküldésével járuljanak hozzá.

Püspök urat pedig felhatalmazza, hogy a 38—1929. sz. határozattal megállapított missziói segílyeket az egyházkerület újabb határozatáig az 1930-ik évre is folyósítsa.

215. szám. Az 1929. évi missziói segílyek megállapítása kapcsán kimondotta közgyűlésünk, hogy a missziói segílyeket azzal a feltétellel folyósítja, hogy a segílyben részesülő lelkészek jelentéseiket negyedévenként kötelesek betérjeszteni az esperesi hivatalokhoz, s ezeknek az egyházkerülethez felérkezése vagy, ha azokat az egyházmegye közgyűlése még nem tárgyalta volna, beérkezésüknek az esperesi hivatal által való igazolása után fizethetők ki a segílyek. Mivel volt egyházmegye, amely ezeket a missziói jelentéseket betér-

jesztelle anélkül, hogy az egyházmegye közgyűlése ezekkel foglalkozott volna

közgyűlésünk elrendeli, hogy ezek a jelentések az egyházmegyékhez visszaküldessenek s kimondja, hogy elegendő, ha az esperesi kivatalok a jelentések beérkezését igazolják s a jelentések csak akkor terjesztendők fel a kerületre, ha az egyházmegyei közgyűlés azokat letárgyalta.

216. szám. Olvaslatott Püspök ur jelentése elemi iskoláink állapotáról 1929 május 1.—november 30-ig terjedő időre.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

1. Statisztika az 1928—29. tanévről.

Egyházkerületünk területén 1928—29. tanévben 133 ref. elemi iskola működött. Ez a szám tavalyi jelentésemhez képest 1 csökkenést mutat. Megszűnt a pusztadaróci iskola mint arról 1929—60—2. h. szám a'att már beszámoltam. Iskolafenntartó egyházaink lélekszáma 160,000 en felül van, tehát hiveink kb. $\frac{2}{3}$ része tart fenn elemi iskolát. A 7—14 éves tankötelesek száma valamivel kevesebb a lélekszám 11%-ánál, számszerint 17,200. Ezek közül a ref. magyar elemi iskola 11,700-at vett föl, több mint kétharmadrészt (68%) másnyelvű református iskola működött Nagyperegen (cseh) és Szemlakon (német). A többiek részben más jellegű magyar tannyelvű elemi iskolákban helyezkedtek el, 1763 járt román tannyelvű állami elemi iskolákba 148 ref. középiskolába, 389 másjellegű középiskolába.

Iskolafenntartó egyházközségeink a hivek hozzájárulásaiból összesen $6\frac{1}{3}$ millió lejt fordítottak iskoláinkra ami fejenként 40 lejt iskolai hozzájárulást jelent. Tízezer lejnél nagyobb értékű renoválás volt 17 helyen 3 helyen történtek új építkezések. Tanítóink fizetése átlagban 30,000 lejt tett ki, ami az elmúlt évhez képest némi javulást mutat.

A tanítási napok száma átlag 197 volt, tehát nem érte el a megállapított minimumot [215]. Ennek oka az, hogy a tanítást 34 helyen megzavarták a téli nagy hidegek,

járványos betegségek, a tanító-betegségek, halála vagy katonai szolgálata. Az előirt anyagot 7 helyen nem tudták elvégezni.

Iskoláink intenzív állami ellenőrzés alatt állottak [több mint 2 átlagban] elég élénk volt az egyházi ellenőrzés is [átlagban ugyancsak több mint kettő]. Az állami látogatók iskoláink működését általában kielégítőnek, az egyháziak általában jónak minősítették. Lényeges eltérés iskoláink működésének értékelésében nem mutatkozik a kétféle ellenőrző özegeknél.

A növendékek közül 9722 haladó, [82%] 1770 megbukott, a többi kimaradt és meghalt. Az eredmény tehát általában jó, rá kell azonban mutatnom arra, hogy több helyen a bukások százaléka jóval felül haladja a 33%-ot. Jövőben ilyen iskolák tanítója ellen szükségesnek látszik az eljárás megindítása a tanítás eredménytelensége miatt.

A fegyelmi állapot tulnyomóan jó. Nagy a mulasztások száma, felemelkedik átlagban 12 napra [2 hetes mulasztás] ami már a normális átlag felső határa, azonban itt is feltűnő az, hogy néhány iskolánál az igazolatlan mulasztások száma ijesztően nagy. Jövőben ebben a tekintetben is erélyesebb eszközöket kell igénybe vennünk.

Az ifjúság vallásos nevelésére szolgált 22 bibliakör és énekkar [nagyon kevés], a 70 helyen tartott vasárnapi iskola [szintén kevés] a 68 helyen még meglévő ifjúsági könyvtár [többször alig néhány kötet] a között nem egészen 150,000 lei értékben kiosztott jutalmak és segélyek, végül az iskola által rendezett egyházi és a rendtartástól előirt állami ünnepélyek.

Működő tanítóink száma 236, négygyel több, mint az előző évben, ezek közül 140 férfi és 96 nő [59, illetőleg 41%], 4-nek nem volt oklevele, 105 férfi és 17 nőtanító látta el az iskolán kívül a kántori teendőket, 4 működött mint lévita vagy előkönyörgő. Ugyancsak a tanítók tanították a vallást, néhány hely kivételével, ahol a felsőbb osztályok tanítását a lelkész magának tartotta fenn, sőt több helyt tanították a vallást az állami iskolába járó gyermekeknek is.

Érdemes munkásságukkal szemben csak csekély javulás mutatkozik anyagi helyzetükben, fizetésük, mint már jeleztem, átlagban 5000 leivel marad az egyházkerület.

minimumon alul (L. 1.000.000 díjlevél szerinti különbözeti $\frac{1}{4}$ millió a ki nem szolgáltatott fizetés). Tanítóink ezen nyomoruságának egyik oka egyházközségeink szegénysége, de legalább is olyan mértékben oka hiveink áldozatkészségének megfogyatkozása.

Az iskola épülete 1 kivételével az egyház tulajdona, 4 hely kivételével jó, vagy megfelelő karban van, a használt tanterem száma 237, 12 tanterem használaton kívül van. A felszerelés 27 helyen elégtelen. Megjegyzem, hogy ebben a tekintetben iskoláinknak mindig segítségére voltunk azzal, hogy hozzánk intézett rendeléseket közvetítettük, sőt előlegeztük.

Feltűnő jelenség az V—VII. osztályok életképtelen volta. Növendékhány miatt a teljes felső tagozat csak iskoláink felerészében működik (ált. földmives iskola jelleggel). Összesen 288 növendék (24%) járt a VII. osztályba s ezek közül csak 197 tette le az abszolváó vizsgát. Oka ennek az, hogy a 12—14 éves gyermekeket a szülők nem szívesen járatják iskolába, mert a gazdasági képzés tulajdonképpen csak papiroson van meg, praktikus oktatást a felsőbb tagozat nem tud adni, mert ebből a célból előbb tanítóinkat kellene megfelelő szakképzettséggel ellátni. Anyagi eszközeink hiányában ilyen tanfolyamok rendezésére egyelőre nem gondolhatunk. A tanítóhiány következtében Tamásváralján, ahol az eltávozott tanító helyébe nem tudtak újat állítani, a lelkész pedig öreg kora miatt a helyettesítést nem tudta ellátni, egész éven át szünetelt a tanítás.

2. Elemi iskoláink története 1929 május 1—nov. 30-ig.

Iskoláink az 1928—29 tanévet minden különösebb eset nélkül zárták le. Az évvégi vizsgálatokra csak Szatmár vármegye területén küldött ki a revizorátus ellenőrző közegeket, a többi iskoláknál csak 2 helyütt jelent meg ellenőrző közeg.

Sajnálatos eset az, hogy a nagybányai iskolánál, amelynek törvény szerint nyilvánossági joga nincs, éveken át folytatott ellenkező gyakorlat után magánvizsgálat letételére kötelezték a gyermekeket. Ez a vizsgálat azonkívül hogy 12.000 lei rendkívüli kiadást okozott, egyéb hátránnyal nem járt, mert a növendékek mind sikeresen vizsgáztak.

A hosszumezei iskolánál, amelynek törvény szerint meg van a nyilvánossági joga, az illető subrevizor magánvizsgálatot tartott s vizsgadíjat követelt. A lelkes erélyes állásfoglalása következtében a vizsgadíj elmaradt, a törvénytelen eljárást pedig a subrevizor közvellen fölöttes hatóságánál visszautasítottuk.

Ugyanezen iskolánál a május 10 iki ünnepély alkalomával történt kellemetlen incidens, amelyet azonban reméljük, sikerülni fog közbelépésünkkel elintézni.

A beiratások előtt illetékes helyeken elhangzott kijelentések azt a reményt keltették bennünk, hogy az idén a beiratások egész simán fognak végbe menni. Ez a reményünk, sajnos, nem vált valóra, különösen az intenzíven folytatott névelemzés okozott veszteségeket. Ezek az ügyeink még mindig függőben vannak, mert Serban inspektor urral folytatott személyes tárgyalásaink eredményét a minisztérium még nem hagyta jóvá. Ezen megállapodás lényege az volna, hogy a gyermekek nemzetiségének megítélésénél kizárólag az apa nemzetisége irányadó, az anyáé nem. Ugyanezen alkalommal hangsúlyoztuk, hogy a nemzetiség megállapításánál egyedül helyes mértéknek az illető nyilatkozatát tartjuk.

Több alkalommal okozott nehézséget az, hogy nem akarták elismerni azt a jogunkat, hogy iskoláinkba más vallásu magyar gyermekeket is felvehetünk, viszont Bélen nem akarták megengedni, hogy — ref. iskola nemlétében — ref. gyermekeink a róm. kath magyar tannyelvű iskolába iratkozzanak be. A helybeli inspektorátus írásos nyilatkozata alapján, hogy ebben a tekintetben a tankerület egész területén az erre vonatkozó törvényeket és rendeleteket tiszteletben tartatja, néhány ilyen ügyünk már kedvező elintézést nyert, a függőben levőknél kedvező elintézést várhatunk.

Közbenjártunk ezenkívül számos esetben, mikor iskola-változtatásról volt szó, azaz régebben az állami iskolába kényszerített gyermekek számára kértünk engedélyt, hogy a ref. iskolába visszairatkozzanak, több esetben eredményesen.

Nem sikerült azonban súlyos veszteségeket elhárítani annak következtében, hogy iskoláink befogadóképessége nem volt elegendő a jelentkező tanulók felvételére. Miután

itt a szabályzat világosan kimondja, hogy egy osztályban 60 gyermeknél nem lehet több, de még pedagógiailag is lehetetlen ennél nagyobb létszámnál a tanítótól eredményes munkát várni, fel kell szólítanunk egyházközségeinket, hogy még e hó folyamán adják be a szükséges folyamodványt arra, hogy ahol az anyagi lehetőség meg van, a tantermek számát a jövő évben felemelhessék.

Kedvező eredménye ez évi beiratásainknak az, hogy Berenden, az ottani felügyelő lelkész szorgos utánjárásával visszaszerezte az előző években az állami iskolába beírt ref. gyermekeket s így megszűnt az a veszedelem, amely fenyegette ezt az iskolánkat annak következtében, hogy a növendékek létszáma 20-nál kevesebb volt [1929—60—2 d.].

A tanítóhiány fenyegető veszedelme még most sem szűnt meg s annál nehezebb a helyzetünk, mert a folyó tanévben a régebben segélyezett tanító- és tanítónőjelöltjeink közül csak kettő fog végezni. Ez a megfontolás késztetett bennünket arra, hogy a helybeli Orsolya-képzőben tanuló ref. tanítónőjelölteket, akik közül heten fognak képesítőzni, tandíjsegélyben részesítsük és így szolgálatukat iskoláink számára biztosítsuk.

Itt kell megemlékeznünk Sipos Ida tanítónő váratlan elhunytáról. Éveken keresztül a legnagyobb sanyaruságok között dolgozott erejét felülmuló munkával a belényesujlaki iskolánál. Kitarlásának juttatásául éppen most várta helyzetének jobbrafordulását. Az isteni gondviselés másként határozott felőle.

Végül bejelentem, hogy a tavaszi egyházkerületi közgyűlésen az elemi iskolai jelentéssel kapcsolatban hozott határozatokat végrehajtottuk, kivéve azt, hogy az V—VII. osztályok szervezésére vonatkozólag praktikus utasítást kiadni nem tudtunk, a jelentésben fennebb jelzett okokból.

Általánosságban elemi iskolai oktatásunk elég megnyugtató képet mutat s iskoláink igen érezhető hiányt pótolnak úgy magyar nemzetiségünk megtartása, mint a valóságos nevelés szempontjából. Általában felismerik ezt a szülők is s sok helyen erőteljesen dokumentálják iskoláinkhoz való ragaszkodásukat.

a) Egyházkerületi közgyűlésünk Püspök ur jelentését elemi iskoláink állapotáról tudomásul veszi.

b) Elrendeli, hogy jövőben azon iskolák-
nál, ahol a bukási százalék a 33%-ot megha-
ladja, vagy az igazolatlan mulasztások az
összes mulasztások 33%-án tulmennek, vizsgá-
lat vezetendő be annak megállapítására, hogy
kit terhel a felelősség a gyenge eredményért,
vagy az iskolalátogatásban mutatkozó hanyag-
ságéért.

c) Elrendeli, hogy azok az iskolafenntartó
egyházközségek, ahol erre szükség mutatkozik
és az anyagi előfeltételek megvannak, még a
törvényes határidőben nyujtsák be folyamod-
ványukat a püspöki hivatal útján új tanterem
megnyitásáért. Felszólítjuk az Esperes urakat,
hogy kísérik élénk figyelemmel az iskola-
látogatások alkalmával mennyiben felelnek
meg iskoláink azon céljuknak, hogy a magyar
kulturát fenntartsák és a vallásos nevelést
ápolják s ebbeli tapasztalataikról az 1929—60-o.
határozatban jelzett összefoglaló jelentésben
számoljanak be.

217. szám. Olvastatott Püspök ur jelentése közép-
iskoláink állapotáról.

Középiskoláink nyilvánossági joga ügyében a mi-
nisztériumhoz tett felterjesztésünkre 106,390—1929. sz.
alatt elutasító választ kaptunk (3742—1929.) s így
középiskoláink ez évben is nyilvánossági jog nélkül
működnek. Nem csoda ilyen körülmények között, hogy
a magánvizsgálatoktól visszariadó középiskolai tanulók
intézeinket oly csekély számban keresik fel, hogy
azok életképességéért állandóan komolyan kell aggód-
nunk. Számottevő javulás csak a szatmári fiugimnázium-
nál észlelhető, ahol az első osztályba folyó tanévre
50 növendék irakozott be. Az idei beiratkozás ered-
ménye középiskoláinkban a következő:

Szatmári fiugimnázium $50+16+18=84$, 4-gyel több.
„ leánygimn. $28+24+21=73$, 7-tel kevesebb.
„ kereskedelmi iskola $13+14+10+13=50$,
10-zel több.

Nagyvárad leánygimnázium $27+25+15=67$, 8-cal kevesebb.

Megszűnt a nagyvárad leánygimnázium átmeneti IV. osztálya. Megnyílt a szatmári felső kereskedelmi iskola előző évben szünetelő IV. osztálya.

A tanszemélyzetben következő változások történtek:

A szatmári fiugimnáziumnál szabadságra ment az intézet matematika-fizika tanára, Bunna István, helyettesítésével Bánhidy Nagy Terézt bízták meg.

A szatmári leánygimnáziumnál a román-francia tárgyak ellátására Hevesi Mária tanárjelöltet alkalmazták. Demjénné Molnár Ilona tb. igazgatónő félévi szabadságot kapott.

A szatmári felső kereskedelmi leányiskolánál a kereskedelmi szakt. tanítására Kalmár Irma kapott megbízást helyettes minőségben.

A nagyvárad leánygimnáziumnál szabadságra ment Joós Viola, helyettesítésével Villi Máriát bízták meg, Grădinar Ilonát pedig a román nyelv tanítására helyettes tanárnőnek alkalmazták.

A megbízásokat mindenütt az illető igazgatótanácsok eszközölték.

Középiskoláink teljesen az állami rendtartáshoz alkalmazkodnak, amelyek a tantervre vonatkozólag 1928 november 3-án, a tanszemélyzetre vonatkozólag 1929 február 18-án, az iskolák működésére vonatkozólag 1929 július 14-én jelentek meg.

Sajnálattal állapítottuk meg, hogy ezen utóbbiak 21-ik fejezetéből *h*) pont, ahol azok az ünnepek vannak felsorolva, melyeken a református növendékek a tanítás alól fel vannak mentve, kimaradt a nagypéntek, holott a temesvári inspektorátus által közvetített 76,979. sz. miniszteri rendeletre mi ezt az ünnepet felterjesztettük (2467—1929. sz.).

a) Egyházkerületi közgyűlésünk Püspök ur jelentését középiskoláink állapotáról tudomásul veszi.

b) Elrendeli, hogy a középiskolák a M. O. T. utasítás értelmében január hónap folyamán

ujból folyamodjanak nyilvánossági joguk megadásáért.

c) A tanszemélyzetben fentebb felsorolt változásokat tudomásul veszi.

d) Felterjesztést intéz a miniszteriumhoz, hogy a középiskolai szabályzalból kimaradt nagypéntek, mint törvényesen elismert ref. ünnep pótlólag vétessék fel azon ünnepek közé, amelyeken ref. növendékek az iskola látogatás alól fel vannak mentve.

218. szám. Olvaslatott Püspök ur jelentése internátusaink állapotáról.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Három internátusunk, a nagyszalontai és szatmári fiu, valamint a nagyváradi leányinternátus ez évben is megkezdte működését.

A szatmári fiuinternátusban a növendékek száma 15-re csökkent, szemben a tavalyi 22-vel. Az igazgatóság jelentése szerint az internátus prosperálása a csökkent létszám mellett is remélhető.

A nagyváradi leányinternátus növendékeinek száma a tavalyi 16-tal szemben 36-ra emelkedett, közöttük 5 más vallásu, amely körülmény szükségessé tette, hogy az igazgatótanács az internátusban egy második felügyelő-tanárnőt is alkalmazzon.

A nagyszalontai internátus jelentése hiányzik.

a) Egyházkerületi közgyűlésünk Püspök ur jelentését internátusaink állapotáról tudomásul veszi.

b) Elrendeli, hogy a jövőben internátusaink két ízben terjesszenek be jelentést működésükről, nevezetesen az iskolai év bezárása után és a beiratások befejezésével.

219. szám. Jelentés a tankönyvkiadó-bizottság működéséről.

Minden utánjárása mellett sem tudta kellő időben megkapni a jóváhagyás végett beterjesztett vallástani

kézikönyvek miniszteri aprobálását, pedig abban a reményben, hogy ez, ha késve is, megérkezik, a végleges intézkedést vallástani kézikönyveinkre nézve, a lehetőség határáig, október végéig kitolta s így csak a III. osztály számára gondoskodhatott idejében tankönyvről, a Nagy Vilmos-féle kézikönyv új kiadásával 1500 példányban. Ezeket szeptember 12-én bocsátotta könyvárusi forgalomba.

A tankönyvkiadó-bizottság felhatalmazása alapján az elnökség látva azt, hogy a várt aprobáció nem érkezik meg, a II. osztályos Zöld Mihály-féle kézikönyvből 1600 példányos új kiadást rendezett s ebből 1200 darabot október 17-én bocsátott a könyvárusi forgalomba, ugyanakkor a Nagy Vilmos-féle III. oszt. kézikönyvből újabb 500 példányt s az indokolatlanul nagy kereslet következtében még további 500 példányt október 25-én.

November 12-én érkezett meg a bukaresli ügyvivő azon értesítése, hogy a kézikönyvek bírálata beérkezett a Consiliul Permanenthez s megküldte a bírálatok másolatát.

A bíráló, Lupeanu Sándor blaji igazgató-tanár elismeréssel szól a Zöld Mihály-féle II. osztályos kézikönyvről, nem tesz semmi kifogást s aprobálásra ajánlja a Tökés-féle IV-ik és Debreczeni-féle VII. oszt. kézikönyvet, azonban kifogásolja és egyébként lényegbe nem vágó változtatásokat ajánl a Tökés-féle V-ik oszt. kézikönyvön. Ezek után biztosra vehető az aprobálás megérkezése, úgy, hogy a könyvek kiadására az egyházkerület kezelésben, a már régebben 1928—60. számú jóváhagyott tervezet alapján, meg kell tenni az előkészületeket. Ebből a célból a tankönyvkiadó-bizottság felhatalmazást kér, hogy a szükséges összeget, kb. 150,000 leit, belkörü kölcsönből fedezhesse.

Az 1929—76. szám alapján meghirdetett imádság-pályázatra beérkezett pályaművek közül egy sem nyerte meg a bírálók többségének kedvező véleményét s így ez a pályázat meddő maradt. A tankönyvkiadó-bizottság felhatalmazást kér a tankönyvbíráló-bizottság számára, hogy a szükséges imádságokról saját hatáskörében gondoskodhasson.

A kisbetűs énekeskönyvből 5000 darabból álló új kiadást engedélyezett.

A kottás zsolttárok ügye az előkészítés stádiumában van s reméli, hogy a következő egyházkerületi közgyűlés elé erre vonatkozólag végleges indítványt terjeszthet.

Béres Károly raktárában 1929 november 25-én tartott vizsgálat alkalmával 49,198 lei követelést állapított meg egyházkerületi járulék címen. Az 1929. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés 77. számú határozatában előírt járulékokat bizományos az egyházkerületi pénztárba befizette.

Béres Károly előterjesztését arra nézve, hogy a Farkas-féle I. és II. oszt. középiskolai vallástani kézikönyvnek kb. 8000 példányát darabonként 6 lei árban vegye át, nem vehette érdemleges tárgyalás alá mindaddig, míg meg nem állapítja, mi az oka ezen könyvek csekély kelendőségének, dacára annak, hogy a középiskolákban kötelező tankönyvekül vannak elrendelve.

Végül javasolja, hogy az egyházkerületi közgyűlés 8091 darab egyházkerületi kiadvány (zsolttárok és vallástani kézikönyvek, lebélyegzéséért bélyegzési díj fejében megállapított 809 lei kifizetését az eddigi gyakorlat szerint jóváhagyni kegyeskedjék.

a) Egyházkerületi közgyűlésünk a tankönyvkiadó-bizottság jelentését tudomásul veszi.

b) Felhatalmazza a tankönyvkiadó-bizottságot, hogy az egyházkerület kiadásában megjelenő vallástani kézikönyvek forgalombahozatalára szükséges 150,000 lei forgótőkéről szükség esetén belkörü kölcsön útján gondoskodjék.

c) Felhatalmazza a tankönyvbíráló-bizottságot, hogy az elemi iskolák számára szükséges imádságokról saját hatáskörében gondoskodjék.

d) Kötelezi Béres Károlyt, hogy jelen határozat vételétől számított 15 napon belül az előírt járulékokat, 49,198 lei összegben fizesse be.

e) Felkéri Püspök urat, hogy szerezze be

a középiskoláktól és a középiskolai hitoktatóktól a szükséges adatokat arra nézve, hogy hány I—II-ik oszt. középiskolai ref. növendék van egyházkerületünkben s milyen mértékben használják ezek az egyházkerülettől elrendelt Farkas-féle kézikönyvet.

f) Az egyházkerületi kiadványok lebélyegzéséért 809 lei kiutalását jóváhagyja.

220. szám. Jelentés a segélyosztó-bizottság működéséről.

A segélyosztó bizottság 4 ülést tartott, június 25., augusztus 29., szeptember 26. és november 26-án.

Gondoskodott a nagyenyedi és székelyudvarhelyi tanító- és tanítónőjelöltek, továbbá a szatmári és nagyváradai rk. tanítónőképzőkben tanuló ref. tanítónőjelöltek, a középiskoláink jövő ellátására szükséges tanárjelöltek segélyezéséről. Iskolafenntartó segélyeket utalt ki arra különösen rászoruló egyházközségeknek. Az 1929—62. sz. határozat értelmében internálusi segélyeket adott. Tekintettel a folyósított államsegélyre és az 1929—71. sz. határozat második bekezdésére a tanítói segélyek tárgyalását elvileg elhalasztotta mindaddig, míg az egyházmegyék be nem terjesztik ugyanazon határozat első bekezdésében elrendelt értékelésüket, amelynek beküldési határideje december vége.

Egyházkerületi közgyűlésünk segélyosztó-bizottságunk intézkedéseit tudomásul veszi.

221. szám. 1927—145. sz. határozattal létesített vallástani pótképesítő-bizottság folyó évi június 21-én kelt jegyzőkönyvében a vizsgadíjak megállapítását kéri (2451. sz.). A bizottság elnökének javaslata alapján

Egyházkerületi közgyűlésünk kimondja, hogy a vizsgáló-bizottság tagjai vizsgadíjra igényt nem tarthatnak, a bizottság jegyzője minden egyes vizsgázó-jelölt után 50. lei díjra tarthat igényt a jelöltek terhére.

222. szám. Olvasatott a nagybányai egyházmegye 60—1929. sz. felterjesztése áll. iskolai magyar tagozatok tárgyában és vallástani kézikönyvekre vonatkozólag (4813—1929).

Egyházkerületi közgyűlésünk, mint legcélravezetőbb eljárást azt ajánlja, hogy ahol magyar szekció nincs, az állami iskolába járó ref. magyar gyermekek szülei közös kérvényben kérelmezzék a magyar szekció felállítását és azt a püspöki hivatal útján adják be. Kellő utbaigazításokat a püspöki hivatal fog megadni. A vallástani kézikönyvekre vonatkozólag utal fenti 119. sz. határozatára.

223. szám. Olvasatott a nagykárolyi egyházmegye 34—1929. számú felterjesztése a királydaróci iskolai egyezség tárgyában (5031—1929).

a) Egyházkerületi közgyűlésünk a nagykárolyi egyházmegye 34—1929. sz. határozatát jóváhagyja, s az ott felsorolt feltételekkel a királydaróci egyházközséget az egyezség megkötésére felhatalmazza azzal, hogy a szerződés jóváhagyás végett a fölöttes egyházi hatóságoknak bemutatandó.

b) Ezzel kapcsolatban elrendeli egyházkerületi közgyűlésünk, hogy mindazok az egyházközségek, amelyek a múltban iskoláikat szerződés alapján a magyar államnak átengedték s következőképpen most a román állammal vannak szerződéses viszonyban, f. é. dec. 31-ig jelentsék be a püspöki hivatalnak, milyen állapotban van most ez az iskola és közöljék mindazokat az adatokat, amelyek a jogviszony megállapítására szükségesek, esetleg az átadási szerződés másolata vagy egyéb okmány másolatok kíséretében.

224. szám. Olvasatott a nagyszalontai egyházmegye 49-g.—1929. sz. felterjesztése Vidits János segélyezése ügyében. (4956—1929. sz.)

Vidits János az államsegélyből 3×2600 lei segélyre lévén előirányozva, a kérés lényege teljesítve van.

225. szám. Olvastatott a nagyszalontai egyházmegye 41-h. és a nagybányai egyházmegye 85. és 123. sz. felterjesztése tanítók segélyezése ügyében (4932—1929. szám.)

a) Egyházkerületi közgyűlésünk úgy találja, hogy a nagyszalontai egyházmegye javaslata praktikus szempontból nem valósítható meg, mert nincs egységes mértékünk a tanítói működés eredményes voltának elbírálásához s különben is a tanítói segélyosztásmai kereteiben csak a tanítói nyomoruság pillanatnyi enyhítését célozza s ezt nem volna célszerű az eredményektől függővé tenni, mert tudvalevőleg a csekélyebb eredmény gyakran éppen a súlyos anyagi helyzet következménye.

b) Azonban ha az államsegély állandósul, akkor esetleg a rendelkezésre álló anyagi eszközökhöz képest megfontolás tárgyává lehet tenni kiváló munkásságu tanítók külön megjutalmazását.

c) A nagybányai 85. sz. felterjesztésre egyházkerületi közgyűlésünk megállapítja, hogy az államsegélyek kiosztásánál a szolgálati idő és a családi állapot figyelembe vétettek. Egyházkerületi segélyek ebben az isk. évben még nem voltak, tehát figyelembe sem vehetők, egyházmegyei segélyekről pedig a központi hivatal nem értesült.

Nagybányai 123. sz. felterjesztésre egyházkerületünk utal fenti 220. sz. határozatára.

226. szám. Olvastatott a nagyszalontai egyházmegye 64—1929. sz. felterjesztése a borossebesi iskola ügyében (4966—1929. sz.)

Ezzel az üggyel egyházkerületi közgyűlésünk legutóbb 1928. 24. sz. alatt foglalkozott s ezen szám alap-

ján felterjesztést intézett a minisztériumhoz, hogy az iskola működését megkezdhesse.

Bár kifejtette, hogy az egyházközség iskoláját soha fel nem adta s csak tanítóhiány következtében kénytelenségből szüneteltette s szabályszerű módon folyamodott autorizációért is, azt az értesítést kaptuk, hogy a minisztérium csak újabb autorizációs kérvény alapján hajlandó az iskola ügyével foglalkozni. Ez a kérvény sürgősen felterjesztetett s most véleményezés végett a temesvári inspektorátusnál van.

Közben az egyházközség iskoláját folyó évi szeptember 15-én tényleg megnyitotta, azonban az aradi revizorátus már u. a. hó 16-án az iskola további működését megakadályozta.

Egyházkerületi közgyűlésünk fölkéri a Püspök urat, hogy újból sürgesse meg minden rendelkezésére álló eszközzel a borossebesi iskola megnyitásának engedélyét, hangsúlyozva, hogy az iskola működésének megakadályozásában az eljáró hatóság a törvény szellemét kellőképen nem igazolható formai okokra hivatkozva igyekszik kijátszani.

227. szám. Olvastatott a nagybányai egyházmegye felterjesztése (76—1929. sz.) a máramarosszigeli liceum ügyében. (4982—1929.)

Egyházkerületi közgyűlésünk a felterjesztést tudomásul veszi, azzal a megjegyzéssel, hogy ez nem érinti az egyházkerületnek az E. T. VI. t.c. 101. és 119. §-ban biztosított ellenőrzési és felügyeleti jogát.

228. szám. A tanügyi bizottság javaslatára, egyházkerületi közgyűlésünk kimondja, hogy

a) az ideiglenes tanítói v. tanári alkalmazás minden esetben aug. 31-ig szól, s ezzel ellenkező megállapodások érvényteleneknek tekintendők.

b) Tanév közben szükségessé váló és az iskolai év végéig tartó helyettesítések esetén,

ha ez 5 hónapnál rövidebb ideig tart, a helyettes a szünidei hónapokra díjazásra igényt nem tarthat, 5—7 hónapig tartó szolgálat esetén 1 szünidei hónapra, 7-nél több hónapig tartó helyettesítés esetén mindkét szünidei hónapra igényt tarthat a fizetésre.

Ez a rendelkezés nem akadályozza meg az egyházközséget abban, hogy érdemes helyettessel szemben méltányosabb eljárást kövessen.

229. szám. Olvastatott a közoktatásügyi minisztérium 114,536—1929. sz. rendelete középiskolai ünnepek tárgyában, s a Püspök ur előterjesztése ebben az ügyben. (4582—1929. sz.)

Egyházkerületi közgyűlésünk a Püspök ur eljárását tudomásul veszi.

Megjegyzí, hogy a miniszteri rendelet nem vonatkoztatható a délutáni istentiszteletek keretében rendezendő templomi ünnepekre.

230. szám. Olvastatott a közoktatásügyi miniszter 67273—1929. sz. rendelete tanítók inkadrálása tárgyában (2613—1929. sz.)

Egyházkerületi közgyűlésünk elrendeli, hogy a tanítóválasztó egyházközségek a pályázat hirdetésénél és a választásnál pontosan alkalmazkodjanak a következő terminológiához, minden alkalommal feltüntetve a román terminus technikust, hogy ezzel tanítóinkat az államsegély esetleges rendszeresítése, esetleges nyugdíjigény elismerése esetén s a véglegesítési s egyéb vizsgákra való jelentkezésnél a joghátránytól megóvják:

Segédtanító (ajutor)-nak választható az, aki a képzőintézet VII (utolsó) évfolyamát sikeresen elvégezte, azonban diplomája nincs.

Ideiglenes rendes (titular provizoriu) tanítónak választható meg az az okleveles tanító, akinek 1926 szept. 1-én még nem volt meg

három tényleges iskolai működési éve és nem tette le a véglegesítési vizsgát.

Ideiglenes végleges (titular definitiv) választható és választandó meg az a tanító, aki- nek 1926 szept. 1-én már volt 3 tényleges iskolai katedrán diplomával eltöltött szolgálata, vagy letette a véglegesítési vizsgát.

Azok a tanítók, akiknek 1926 szept. 1-én 6 ilyen szolgálati évük volt, II. oszt. előléptetett tanítóknak minősítendők (inv. inaitat gr. II.)

Azok a tanítók, akiknek 1926 szept. 1-én 12, fentiek szerint beszámítható szolgálati évük volt, I. oszt. előléptetett tanítóknak minősítendők. (inv. inaitat gr. I.)

Helyettes alkalmazását az egyházközségek lehetőleg kerüljék, s helyettesnek (suplinitor) csak abban az esetben minősítsék a tanítót, amikor az tényleg egy évnél rövidebb időre lépett szolgálata, s az egyházközségnek nincs szándékában őt végleesen megtartani, mert ez a minősítés ezen szolgálati idejének elvesztését vonja maga után.

Jelenben szolgáló tanítóinkra vonatkozó s a püspöki hivatal által elkészített inkadrálási tervezetet egyházkerületi közgyűlésünk jóváhagyja. További változtatások ezen az inkadráláson csak az egyházkerületi közgyűlés előzetes tudomásával eszközölhetők, vagy a törvényesen előírt vizsgálatok letétele után utólagos bejelentés mellett. (Lásd mellékletet — oldal).

231. szám. Olvastatott a közoktatásügyi miniszter rendelete a tanítók államsegélyére vonatkozólag és annak szétosztására a segélyosztó bizottság által f. évi nov. 26-án meghatározott elvek. Ezen elvek alapján a szétosztás a bemutatott tervezet alapján már megtörtént.

Egyházkerületi közgyűlésünk a szétosztási tervezetet jóváhagyja.

232. szám. Olvaslatolt közoktatásügyi miniszter 25842—1929—65. I. M. rendelete a hitoktatók autorizációjára vonatkozólag. (3287—1929. sz.)

a) Egyházkerületi közgyűlésünk megnyugvással veszi tudomásul azt az intézkedést, amely a lelkészi jellegű hitoktatók működését a magánoktatási törvény rendelkezései alatt álló iskolákban egyszerű bejelentéstől teszi függővé.

b) Felir a miniszteriumhoz, hogy ezen rendelet szellemében rendezze az állami középiskoláknál működő hitoktatók helyzetét is, azaz, hogy a középiskolai tanzenemélyzet rendtartásának 127. fejelet 4. pont alkalmazásánál az illetékes egyházi főhatóság előterjesztését vegye figyelembe, előterjesztésünket a folyó tanévre vegye tudomásul, a főhatóság ajánlási jogát a jövőre nézve intézményesen biztosítsa.

233. szám. Olvaslatolt számvevői jelentések a szatmári középiskolák 1927—1928 és 1928—1929. évi, a szatmári és nagyszalontai liuinternátus 1927—1928. évi számadásaira vonatkozó (2453—4909—4931—1929. számok).

a) Egyházkerületi közgyűlésünk a jelentéseket tudomásul veszi.

b) A nagyszalontai internátus igazgatótanácsát felhívja, hogy a beterjesztett alapító okleveleket láttassa el az egyházmegyei közgyűlés jóváhagyási záradékával, a pénzkezelésben pedig vezesse be az ek. számvevőtől ajánlott rendszert.

234. szám. Az orsovai egyesült protestáns egyház református vallásu tagjai 1929. év április hó 6. napján tartott gyűlésen egyhangu h tározattal kimondták, hogy — „miután református lelkész által leendő állandó és rendszeres lelki gondozásra nincs kilátás, minthogy az evangélikus egyház az összes lelkészi szolgálatokat megtagadja, végül mert a különválás ugy a református

mint az evangélikus egyház életképtelenségét és lassu de biztos megsemmisülését eredményezi“: az evangélikus egyházzal való közösséget fenntartják, ha az evangélikus egyház teljesíti határozatukban megállapított feltételeket. — A bánáti egyházmegyei közgyűlés 6—1929 számú határozatával helybenhagyta az orsovai református egyháztagok határozatát, precízebb formában meghatározta a feltételeket, melyek mellett s melyeknek az ágostai egyházhatóság által való teljesítése esetén a jelenlegi állapot fenntartásához hozzájárul, kimondta, „a fiókegyház megalakítása helytelen, káros sőt lehetetlen volna — az eddigi egyesültségi viszony további fenntartása az egyedül lehetséges mód arra nézve, hogy az orsovai reformátusok ne csak megmaradjanak, hanem megfelelő lelkészi gondozásban is részesüljenek“. Az aradi — bánáti ágostai hitv. evangélikus egyházmegye 1929. május 28-án hozott 9. számú határozatával a bánáti egyházmegye határozatait csak kis részben teljesítette s így az egyházközség református tagjai és az egyházmegyei közgyűlés által a jelenlegi állapot fenntartásának feltételei elfogadva nem lettek.

Egyházmegyei közgyűlés a bánáti egyházmegyei közgyűlés 6—1929. számú határozatát feloldja, az iratokat visszaküldi a bánáti egyházmegye közgyűléséhez azzal, hogy

1. küldöttséget küldve ki az orsovai egyesült protestáns egyházközségbe, közölje az egyháztagokkal az evangélikus egyházmegye 9—1929 számú határozatát állapítsa meg, hogy az egyháztagok az evangélikus egyházmegye által megszabott módozatok mellett is a jelenlegi állapot fenntartását kívánják-e?

2. ennek a megtörténte után döntsön az egyházmegyei közgyűlés a jelenlegi állapot fenntartása vagy a fiókegyházközség felállítása tárgyában.

Azért határozott így az egyházkerületi közgyűlés, mert azt tartotta helyesnek, hogy az egyháztanács az evangélikus egyház határozatának ismeretében határozzanak a fiók-

egyház felállítása vagy a jelenlegi állapot fenntartása kérdésében.

235. szám. A bánáli egyházmegye közgyűlése nem tett eleget a 98—1929. számú egyházkerületi közgyűlési határozatnak, mert a Gátalján lakó református egyháztagoknak azt a határozatát, melyben a református egyház felállítását kimondták, nem mutatta be.

Mivel a fiókegyház az Et. I. tc. 11-a szerint csak a felettes egyházhatóság helybenhagyása mellett állítható fel s amíg a felettes hatóságok a fiókegyház felállítása tárgyában nem határoztak, a fiókegyház nemlétezőnek tekintendő s mint ilyen anyaközségével egyezségel sem költel, vagy legjobb eselben is az egyezség csak felállítás kérdésében hozott határozattal egyidejűleg ejthető meg: egyházkerületi közgyűlés újból meghagyja a bánáli egyházmegye esperesének, hogy a gátaljai egyháztagoknak azt a határozatát, amelyben a fiókegyház megalakítását kimondták s amelyet az egyházmegyei közgyűlése jóváhagyott, eredetiben mutassa be.

Egyben mivel a bemutatott egyezség lanusága szerint azt a szigetfalui egyházközség presbiteriuma 1928 aug. 9-én fogadta el, a gátaljai fiókegyházközség presbiteriuma pedig 1928 aug. 2-án állapította meg, a bemutatott presbiteri jegyzőkönyvi kivonatok szerint pedig mindkét gyülekezet presbiteriuma e tárgyban 1928 szept. 9-én határozott, az egyezség négy példányát a két jegyzőkönyvi kivonat kapcsán egyházkerületi közgyűlés azzal az utasítással küldi vissza a bánáli egyházmegye esperesének, hogy a mutatkozó hibák kiküszöbölése tekintetében legyen meg a szükséges intézkedéseket s az iratok kapcsán legyen jelentést közgyűlésünknek.

236. szám. Egyházkerületi közgyűlés Csécsi Imre aradi lelkész agrárügyben emelt és a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése 41—1929. számú határozatával felterjesztett panaszát

az aradi egyházközség presbitériumának küldi meg azzal a rendelettel, hogy saját hatáskörében esetleg az egyházmegyei ügyész segítségének igénybevételevel az agrárhatóságok előtti eljárás rendén az összes lörvényes és megengedett jogorvoslatok alkalmával tegyen meg mindent a sérelmes rendelkezés megváltoztatására, az eljárásnak a polgári hatóságok előtt történt befejezése után az összes határozatok bemutatása mellett eljárása eredményéről az egyházmegye esperese útján tegyen közgyűlésünknek jelentést.

237. szám. Borosjenő egyházközség panaszát emel agrárügyéből folyó következő esetek miatt:

az egyházközségnek azt a kérését, hogy a törvényben meghatározott mennyiségű föld részére az agrár eljárás révén kiadassék, ujrafelvételi kérvénye folytán a legfőbb agrárhatóság 5253. számú 1929. július 25-én kelt (Földmívelési miniszterium. Agrárbizottság. Erdélyi osztály) határozatával teljesítette azzal, hogy az aradmegyei agrárbizottság 1927. év augusztus 1-ső napján hozott határozatát feloldotta s a borosjenői agrárbizottság 288—1929. számú határozatát tartotta érvényben, egyben utasította az alsófoku hatóságot a határozat végrehajtására. Az elsőfoku hatóság a helyi közigazgatási hatósággal karöltve azzal a valóltan tényvel hozakodott elő, hogy az egyházközséget csak 8 református család alkotja s ezen a címen a határozat végrehajtását elgáncsolni igyekezett. Majd a községben egyéb ügy elintézése végett megjelent agrár-vezérfelügyelő segítségével a község református lakosságának igazolását eszközölte s amikor a község református vallásu lakossága egyenkint és személyesen jelenve meg az igazolást végző előljárárság előtt, azt vitatták, hogy református vallásuak s így 130 református családot al-

240 lélek lett volna mint református igazolható, arra hivatkozva, hogy egyik róm. kath. vallásunak, másik evangelikusnak, harmadik gör. kath. vallásunak, negyedik görögkeletinek van megjelölve a előljáróság jegyzékében, az ötödik pedig abban nem is szerepel, záros rövid határidő kitűzése mellett azt követelték, hogy az egyháztagok születési és esketési anyakönyvi kivonatokkal igazolják azt, hogy református vallásuak. Az egyháztagok legnagyobb részének nem volt kéznél református vallásukat igazoló okmány, aki nem igazolta így vallását, azt nem vették fel a jegyzékbe, de nem vették fel pl. azokat sem, akik két három napra ide vagy oda munkára mentek el s nem vették fel a távollévőket, habár azok a községnek állandó lakosai, de történetesen az igazoló eljárás alatt nem tartózkodtak a községben. Az agrárbizottság által kiadni rendelt föld kiadva máig sincs.

A fenti tények és annak megállapítása mellett, hogy a hatósági közegek törvényt sértettek meg, amikor a legfőbb agrárbizottság határozatát végre nem hajtották, törvényt sértettek meg, amikor az egyedül illetékes református egyházhatóságok megkerülésével nyomozást folytattak le annak megállapítása végett, hogy kik a borosjenői ref. egyházközséget alkotó egyháztagok, elkövezték a közokirathamisítás büntetést, ha az általuk felvett jegyzékbe nem vették fel az összes reformátusokat s a református vallásu embert nem református hanem más vallásuként tüntették fel: egyházkerületi közgyűlés panaszt emel a borosjenői agrárbizottság s a községi előljáróság és főszolgabíró ellen s kéri:

1. a földművelési miniszter urat, méltóztassék elrendelni, hogy a legfőbb agrár-bizottságnak a borosjenői református egyházra vonatkozó fentebb idézett határozata haladéktalanul végrehajtsák s gondoskodni arról, hogy a mulasztó tisztviselők elvegyék méltó büntetésüket ;

2. a belügyminiszter urat, méltóztassék gondoskodni, hogy a vélkes közigazgatási tisztviselők példásan megbüntessenek;

3. a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat, méltóztassék meglenni a megfelelő intézkedést arra, hogy egyházközségünk tagjai hasonló zaklatásoktól megkíméltsenek.

238. szám. Egyházkerületi közgyűlés a nagyszalontai egyházmegyei közgyűlés 57—1929 számú határozatát helybenhagyja és megengedi, hogy Erdőhegy egyházközség a tényleges állapotnak megfelelően

Erdőhegy-Kisjenő társegyház nevet használja.

239. szám. Egyházmegyei közgyűlés a nagyszalontai egyházmegye közgyűlésének 53—1929. számú határozatát s ezzel kapcsolatban a Bél szórványban élő református egyházlagoknak 1929. év augusztus hó 4-én tartott közgyűlésében hozott azt a határozatát, melyben Bél fiókegyházközség megalakítását kimondták,

az El. tc. 11. §. alapján helybenhagyja, utasítja a felállított fiókegyházközség presbitériumát, hogy az anya-egyházközségével való közigazgatási viszony rendezése végett kössön egyességet, a nagyszalontai egyházmegye esetét pedig arra utasítja, hogy a megkötendő egyezségnek az egyházmegyei és az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztését ellenőrizze.

240. szám. A nagyszalontai egyházmegye közgyűlésének 63—1929. számú határozatát, mellyel a mezőbaji egyházközségnek kántortanítói lakásépítésre engedélyt ad, egyházkerületi közgyűlésünk feloldja s utasítja a mezőbaji egyházközség presbitériumát, hogy határozzon a terv és a költségvetés elfogadása s az építkezés tárgyában, gondoskodjék az építkezéshez szükséges pénz előteremtéséről s határozatát terjessze a nagyszalontai egyházmegye közgyűlése elé.

Igy kellett határozni, mert az iratok tanúsága szerint a presbitérium a terv és költségvetés elfogadása és az építkezés végrehajtása tárgyában még nem határozott.

241. szám. Egyházmegyei közgyűlés a belényesi egyházközség építési ügyében

a nagyszalonlai egyházmegyei közgyűlés 62—1929. számú határozatát a belényesi egyházközség presbitériumának 28—1929 (1929 okt. 4-én) hozott s egyházközségi közgyűlésének 7—1929. számú (1929 okt. 4-én) hozott határozatára is kiterjedően azzal a kiegészítéssel hagyja helyben s a tanterem kibővítésére és a tanítói lakás építésére azzal ad engedélyt, hogy amennyiben az építkezést, amelynek előirányzott bekerülési ára 236.919 leit tesz, — az egyházközség kölcsönből kívánja eszközölni s ma még az egyházközség által tervbe vett törlesztéses olyan kölcsön, amely a törlesztési részletet is magába foglaló évi 10⁰/₀-os kamat mellett volna visszafizethető, nem folyósítható, úgy a kamat fizetésre, mint a tőke törlesztésére szükséges egész összeg az egyházközség tagjaira kivetendő rendkívüli egyházi adóból lesz fedezendő.

242-a. szám. A belmissziói bizottság javasolja, hogy Bethlen Gábor halálának 300 éves évfordulója alkalmából egyházkerületünk irassa meg népies nyelven a nagy fejedelem életrajzát, megírására hirdessen pályázatot és az iratterjesztési alap terhére adja ki.

Közgyűlésünk a javaslatot elfogadva elhatározza, hogy Bethlen Gábor életrajzát egyszerű, népies nyelven megírattja és kiadja. E célból pályázatot hirdet április 1-i lejárattal 1 nyomtatott iv terjedelemben, melynek pályadíjával 2000 leit tűz ki s a pályázat meghirdetésére Püspök urat felkéri. A pályázat elbírálására Püspök ur elnöklete mellett Csernák

Béla főjegyzőt és Regéczy Sándor nyugalmazott szalmári főgimnáziumi tanárt választja meg.

242-b. szám. A belmissziói bizottság javasolja, hogy a belmissziói munka minden ágában való zavartalan munkálkodáshz a kormányhatóságoktól szerezzen egyházkerületünk általános engedélyt.

Közgyűlésünk ismétellen felir e tárgyban a miniszteriumhoz. De addig is, míg ez eredménnyel járna, felkéri Püspök urat, hogy hivatkozva közgyűlésünk jelen határozatára, adjon ki a lelkészi hivataloknak a belmissziói munka minden ágának végzésére kötelező rendeletet magyar és román nyelven, kapcsolatban a nőszövetség működését biztosító miniszteri rendelettel, hogy azt hatalmukkal sokszor visszaélő csendőrörmestereknek felmutathassák.

242-c. szám. Belmissziói bizottság javasolja, hogy egyházkerületünk az iratterjesztés jövedelméből a szórványokban ingyen iratokat osztasson ki.

Közgyűlésünk elhatározza, hogy a Naptár tiszta jövedelméből iratokat szerez és ingyen osztal ki a szórványokban élő hiveink számára.

243. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése javasolja, hogy egyházkerületünk szervezze meg — drága adminisztrációs személyzetét leépítve — az egyházkerületi belmissziói lelkészi állást, melyre különösen alkalmas lesz a legközelebbi kerületi gyűlés, melyen a kerületi tisztviselők szolgálati pragmatikája véglegesen meg fog állapittatni.

Közgyűlésünk megbizza a belmissziói bizottságot, hogy — függetlenül az adminisztrációs személyzettől és szolgálati pragmatikától — ez állás megszervezésére a legközelebbi közgyűlés elé tegyen javaslatot, addig pedig, amíg az állás megszervezhető lesz a 81—1929 sz. határozatát érvényben hagyja és végre-

hajtására a lelkeszi köröket felhívja és kötelezi.

243-d. szám. Belmissziói bizottság javaslatára

Közgyűlésünk felhívja az egyházmegyét, hogy egyházmegyei gyűléseik alkalmával minden alkalommal belmissziói értekezlet tartassék, melyre az egyházmegyében folyó belmissziói munkákról jelentés teendő.

244. szám. A nagybányai ref. egyházmegye közgyűlése előterjesztést tesz az egyházkerületi közgyűlésnek, hogy a bibliakörök megszervezésére adjon ki vezérkönyvet, vagy utmutatót.

Közgyűlésünk fenntartja e tárgyban már 93—1929. sz. alatti határozatát s azt azzal egészíti ki, hogy amennyiben dr Imre Lajos „vezető könyve“ című munkája már nem volna beszerezhető, helyette az egyetemes Konvent által évenként kiadni szokott „Belmissziói Utmutató“ című könyvet szerezteti be a paróchiális könyvtárak terhére s annak végrehajtásával az irat-terjesztés vezetőjét megbizza.

244-c. szám. Belmissziói-bizottság javasolja, hogy közgyűlésünk hívja fel a presbitériumokat, hogy legalább félévenként egyszer tartsanak tisztán belmissziói, illetve lelki ügyekkel foglalkozó gyűléseket.

Közgyűlésünk e javaslatot határozati erőre emeli és róla a presbitériumokat értesíti.

245. szám. A nagybányai egyházmegye előterjesztést tesz, hogy az egyetemes egyház jelölje meg a kört, vagy határt, melyen belül a vallásos estéknek mozogni kell s melyet átlépni ne legyen szabad.

Közgyűlésünk e javaslat felett, mely sem nem elég világos, sem ebben a formában ki nem vihető — napirendre tér.

246. szám. A nagybányai egyházmegye javasolja, hogy a vallásos esték felolvasási anyagául dolgoztassa fel és adja ki egyházkerületünk a magyar protestáns egyháztörténelmet.

Közgyűlésünk e tárgyat a most megalakuló „Károli Gáspár Irodalmi Társaság” feladatának tartja és majd annak a figyelmébe ajánlja. Addig is azonban dr. Revész Imre „Akire nem volt méltó a világ” c. könyvét a parochiális könyvtárak részére az iratterjesztés útján beszerzi, továbbá megbizta a belmissziói előadót, hogy a vallásos estélyre alkalmas könyvekre nézve a legrövidebb időn belül tegyen javaslatot az iratterjesztésnek.

247. szám. Csernák Béla egyházkerületi főjegyző jelenti, hogy az Árvaházi Képes Naptár számára meghirdetett elbeszélési pályázatra 16 pályamunka érkezett be s a pályadíjat Bokor Sándor feketegyarmati, Kovács Antal hegyközpályi-i lelkész és Kiss Ferenc tamáshidai kántortanító nyerték. Betérjeszti egyszersmind az iratterjesztési alap kimutatását. Eszerint az alap összege: 259,840 Lei. Javasolja, hogy ebből az összegből 100,000 Lei hagyassék meg forgótőkének a Naptár kiadására és iratok beszerzésére. 100.000 Lei pedig szakittassék ki arra a célra, hogy belőle pályázat, vagy megbízás útján saját kiadványokat adhasson ki, a többi fennmaradó összeg pedig hagyassék függőben később előállható szükséglet fedezésére. Az iratterjesztési bizottságban viselt tisztségéről pedig nagy elfoglaltsága miatt lemond.

Közgyűlésünk a Naptár-pályázat eredményét tudomásul veszi. Az iratterjesztési alapról szóló jelentést és javaslatot elfogadja és elhatározza, hogy a saját kiadványok kiadásával járó teendők elvégzésére Püspök ur elnökle mellett Arday Aladár, Debreczeni István, Kürthy Károly, Papp József, Szaplóczay Bertalan és Vaday Béla tagokból álló bizottságot alakítja meg.

Csernák Béla lemondását sajnálattal elfogadja és eddigi buzgó fáradozásáért köszönetét nyilvánítja.

248. szám. Dr Szemethy Géza egyházkerületi titkár a Nyugdíj- és Gyámintézet végrehajtó-bizottságának 1929. évi március hó 25-én hozott 15. sz. végzését, mely nyugdíjjogosultságát 1922. évi január hó 1-től állapítja meg, szemben ama kérésével, hogy annak kezdőpontja gyanánt 1891. évi október hó 1-ső napja, mint lelkési szolgálatának kezdete ismertessék el, megfelebbezi.

Felebbezésében elismeri, hogy a rideg jog szempontjából érthető a végrehajtó-bizottság állásfoglalása, mely csak a református egyház szolgálatában töltött idejét hajlandó a nyugdíjjogosultság szempontjából tekintetbe venni, Ő azonban a maga speciális esetében nem a rideg jog, hanem a méltányosság és szeretet állásfoglalását várta.

Hivatkozik a magyar egyházi zenéirodalomban folytatott munkásságára és elért sikereire, melyekkel a magyar névnek külföldön is becsületet szerzett; hivatkozik református papsága idejéből egyházunk énekügyének intenzív szolgálatára, mellyel időbeli mulasztását igyekszik pótolni; hivatkozik arra, hogy kérésének teljesítéséből lelkésztestvéreire joghátrány nem származik, hiszen a most kialakulóban levő Nyug- és Gyámintézettel szemben a kezdetől ref. lelkészek sem léphetnek fel igényekkel a régi befizetések révén, mert hiszen azok Isten akaratából elvesztek, Ő pedig szintén Isten végzése folytán elvesztette szolgálati éveit; kéri, hogy az egyh ker. közgyűlés a szíven át tekintse az ő speciális nyugdíjügyét s közel 40 éves szolgálata után ne vesse oda egy rideg határozattal elrettentő például az utána jöhetőeknek és csufságul mindenknek.

Egyházkerületünk közgyűlése dr Szemethy Géza egyházkerületi titkár fellebbezésének helyt ad s a Nyug- és Gyámintézeti Végrehajtó-Bizottság 15—1929. sz. végzését megváltoztatva, nyugdíjjogosultságát — magyar zene és a református énekkultura fejlesztése körüli ér-

demeire s arra tekintettel, hogy kérésének teljesítéséből joghátrány lelkésztestvéreire nem származik — kérelme szerint 1891. év október hó 1. napjától állapítja meg.

249. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 87—1929. sz. határozatában a magyar református egyház lelki egységének egységes szertartásokban való kidomborítása céljából a magyarországi liturgiát tartja elfogadónak.

A nagyszalontai egyház közgyűlése pedig 490—1929. sz. határozatában a liturgiának az egész magyar kálvinista egyházban való egységesítése végett azt javasolja, hogy a romániai református egyház vezetősége e nagyfontosságú ügy egyöntetű megoldása végett lépjen érintkezésbe úgy a magyarországi, mint a többi utódállambeli református egyházak vezetőségével.

Egyházkerületünk közgyűlése a nagybányai és nagyszalontai egyházmegyék felterjesztését a zsinat figyelmébe ajánlja.

250. szám. A 105—1929. számú egyházkerületi határozat egyházkerületi ügyész véleményét kérte az egyházak, mint jogi személyek állami adózása tárgyában. Ügyész véleménye szerint az egyházak, mint jogi személyek, csak annyiban éveznek kedvezményt, hogy globális adót nem fizetnek. Minden más szempontból teljesen egyenlő elbírálás alá esnek a fizikai személyekkel. Ügyészi vélemény a 3469—1929. sz. püspöki körlevélben az összes kebelbeli lelkészi hivatalokkal közölte.

Tudomásul szolgál.

251. szám. Tárgyalatik a bánáti egyházmegye lelkészegyesületének felterjesztése a lelkészek halálesetre szóló életbiztosítása tárgyában. A felterjesztés lényege: Minden lelkész számára kössön az egyházközsége halálesetre szóló életbiztosítást, melynél a díjlétel felét a lelkész, felét az egyházközség fizesse. A biztosítás összegét az egyházi főhatóság állapítsa meg s rendelje el

kötelezőleg minden egyházközségnek és minden lelkésznek. Ugyancsak az egyházi főhatóság bizassék meg e kérdésnek a biztosító intézettel (Fonciera) való meg tárgyalásával s előnyös ajánlat bekérésével.

Egyházkerületünk közgyűlése, valamint az elaggott lelkészek, úgy a lelkészözvegyek és árvák sorsának fokozott biztosítását is belkörüleg, az egyházkerületi és megyei Nyug- és Gyámintézet erősítése ulján gondolja legkönnyebben elérhetőnek. Egyházkerületi intézményünk fejlesztését — a lehetőségek határai között — a jövőben is elsőrendü kötelességének tartja, a hasonló célu egyházmegyei intézmények erősítését is örömmel látja. Nincs kifogása az ellen sem, sőt dicséretesnek tartja, ha tehetős és a lelkészi munka értékelésében példát nyujtani hivatott egyházközségek lelkészük családjá javára e felterjesztésben elképzelt módon biztosításokat kötnek, de ilyen biztosítások kötésére — a reális helyzettel számolva — sem az egyházközségeket, sem a lelkészeket egyetelmlegesen el nem kötelezheti. A bánáti egyházmegye lelkészegyesületének felterjesztésével egyebekben behatóan foglalkozni óhajtván, véleményadás végett kiadni rendeli azt az Egyházkerületi Nyug- és Gyámintézet végrehajtó-bizottságának.

252. szám. Tárgyalatik a nagykárolyi egyházmegye közgyűlésének 47—1929. sz. határozatában foglalt felterjesztése az agrárreform által biztosított lelkészi földek használatba adása s a lelkészi díjlevelekben foglalt javadalom zsinat ulján törvényileg való rendezése és biztosítása tárgyában.

Egyházkerületünk közgyűlése, tekintettel arra, hogy a határozatban foglalt kérés világosan kifejtve nincs, tekintettel továbbá arra is, hogy a díjlevelek megállapításának ügye, mellyel a kérés foglalkozni látszik, az Egyh. Törv. I. t.-c. 15. § a alapján az egyházközség

hatáskörébe tartozik, a felterjesztést világosabb megfogalmazás céljából azzal küldi vissza, hogy a nagykárolyi egyházmegye közgyűlése felvilágosító küldöttségek kiküldése útján kellő időben gondoskodják, hogy a díjlevelek ügye az egyes egyházközségekben el ne mérgesedjék, hanem békességes úton megoldható legyen.

253. szám. A nagyszalontai egyházmegye 1929 november 6-án tartott közgyűlésében 51. szám alatt jóváhagyta a borossebesi presbyterium 1929 szeptember 10-én 2. szám alatt a kántortanítói díjlevél tárgyában hozott határozatát. A díjlevelet megerősítés végett 5 példányban felterjeszti.

Egyházkerületünk közgyűlése megállapítja, hogy a hozott határozatok törvényes formák között jöttek létre s hogy díjlevél csonkulás nincs, miért is a díjlevelet megerősíti.

254. szám. A bánáti egyházmegye közgyűlése 34—1929. számú határozatában a lugosi egyház presbyteriumának 202—1920. számú és egyházközségi közgyűlésének 16—1929. számú egyező határozata alapján hozzájárult ahhoz, hogy a lugosi egyházban az egyházközségi közgyűlés a törvénynek megfelelőleg, képviselői alapon szerveztessék. Az alsófoku határozatok indoka az egyházközségi közgyűlés látogatottságának nagymérvű hiánya.

Egyházkerületünk közgyűlése a bánáti egyházmegye közgyűlésének 34—1929. számú határozatát jóváhagyja s a lugosi egyházközségben az egyházközségi közgyűlésnek képviselői alapon való szervezését engedélyezi.

255. szám. A nagybányai egyházmegye közgyűlése 1929 szept. 30-án 101. számú határozatával jóváhagyta a szamoskrassói egyházközség presbyteriumának 1929 június hó 2-án 43. szám alatt névszerinti szavazással egyhangulag hozott határozatát, amely kimondja, hogy az egyházközség a helybeli Hitelszövet-

kezettől templom, torony, iskolaépület, tanítói lakás, orgona javítása és egy új harang beszerzése 200.000 lei, azaz kettőszázezer lei kölcsönt vesz fel, amelynek fedezetéül s egyben visszafizetési garanciájaként az egyházközség adózó tagjai részéről birtokviszonyaik arányában vállalt, jegyzett és befizetett üzletrészek és ennek 10 évre az egyház céljaira felajánlott és lekötött osztalékai szolgálnak. †

Egyházkerületünk közgyűlése a szamoskrassói egyház kölcsönügyében a nagybányai egyházmegye közgyűlésének 101—1929. sz. határozatát jóváhagyja és megerősíti.

256. szám. A nagybányai egyházmegye 1929 szept. 30-án tartott közgyűlésében 106. szám alatt hozott határozatával megerősítette a szatmári egyház presbitériumának 1929 augusztus 25-én hozott 65. számú határozatát, mellyel a szatmárnémeti-i 945. számú betétben 4838—9 h. r. sz. alatt felvett 142 □-öl területű ingatlanát Harkay József és neje Mátyás Mária szatmári lakosoknak 28.400 lei vételárért eladta. Figyelemmel a szerződésben előforduló értelemzavaró hibákra, egyh. m. közgyűlés kikötötte, hogy a felsőbbhatósági jóváhagyás megtörténte után a vevő helyesen megszövegezett szerződést mutasson be, amely jóváhagyó záradékkal ellátható legyen.

Egyházmegyei közgyűlésünk a nagybányai egyházmegye 106—1929. számú határozatát jóváhagyja, az adásvételi szerződést pedig szintén feltételesen, új, helyesen megszövegezett szerződés bemutatásának kötelezettsége mellett megerősíti és a vonatkozó záradéknak a megfelelő szerződésre való rávezetésére az elnökséget felhatalmazza.

257. szám. A nagybányai egyházmegye 1929 szept. 30-án tartott közgyűlésének 107. számú határozatával megerősítette a szatmári egyházközség presbitériumának 1929 június 17-én hozott 51. számú határozatát, mellyel a szatmárnémeti-i 945. számú betétben

4838—9 h. r. sz. alatt felvett 104 □-öl területü ingatlanát Goldstein Bernát szalmári lakosnak 20.800 lei vételárért eladta.

Egyházkerületünk közgyűlése a nagybányai egyházmegye közgyűlésének 107—1929. számú határozatát jóváhagyja; — az adásvételi szerződést megerősíti s a vonatkozó záradéknak a szerződésre való rávezetésére az elnökséget felhatalmazza.

258. szám. A nagybányai egyházmegye 1929. szept. 30-án tartott közgyűlésének 81. számú határozatával jóváhagyta az amaci egyházközség presbitériumának 143. számú határozatával — az amaci 100. számú betétben 423. és 124. hrsz. alatt felvett 542 □-öl házastelekre, mely az egyház nevében szerepelt, de nem volt az egyház tulajdona — Szabó Mihály amaci lakos javára kiadni rendelt telekátadási szerződést és azt egyházkerületi megerősítés végeti 1 példányban felterjeszti.

Egyházkerületi közgyűlésünk a telekátadási szerződést megerősíti és a vonatkozó záradék rávezetésére az elnökséget felhatalmazza.

259. szám. A nagykarolyi egyházmegye 1929. évi november hó 7-én tartott közgyűlésének 36. számú határozatával feltételesen jóváhagyta az érendrédi egyház presbitériumának 1929. évi április hó 9-én tartott gyűlésében hozott 2. számú határozatát, amely kimondja, hogy megvásárolja Szilágyi Kálmán érendrédi lakostól házas belsőségét iskola, tanítói lakás és kulturház építése céljára oly feltétellel, hogy a vételár egyrészét a már korábban vásárolt Mezei-féle telek eladási árából fedezi, a hiányzó részét pedig önkéntes megajánlásokkal és rendkívüli pótladó kivetésével biztosítja.

Utasilotta a presbitériumot, hogy készíttessen szabályszerű szerződést, csatolja a vásárolt ingatlan telekkönyvi kivonatát és térképmásolatát s ezeket a pótladó kivetésére vonatkozó, az E. T. I. t. c. 43. §-a értelmében hozott szabályszerű presbitéri határozattal együtt pótlólag, haladék nélkül helyezze be az esperesi hiva-

talhoz. Amennyiben a megajánlásokból, illetve a rendkívüli adó kivetéséből a szükséges összeg idején be nem folya, az alapok kamatainak e célra való kölcsönvételét is engedélyezi, de csak a törvény vonatkozó rendelkezése szerint és utasítja a presbitériumot, hogy a kölcsön felvételéről szóló szabályszerű kötelezvényt állítsa ki.

Egyházkerületünk közgyűlése a nagykarolyi egyházmegye közgyűlésének 36—1929. számú határozatát azzal a feltétellel erősíti meg, hogy az érendrédi egyházközség presbitériumával szemben az esperes az egyházmegyei határozat minden rendelkezésének haladéktalanul érvényt szerezni tartozik.

260. szám. Tárgyaltatott a nagyszalontai egyházmegye közgyűlésének 52—1929. számú Nagy József és neje Schubkégel Katalin, mint megajándékozó és a seléndi (silindiai) ref. szórványegyház, mint megajándékozott között kötött szerződést megerősítő határozata.

Egyházkerületünk közgyűlése az ajándékozási szerződést megerősíti s a szerződés záradékolására az elnökséget felhatalmazza.

261. szám. A nagybányai egyházmegye folyó évi november 29-én tartott közgyűlésének 129. számú határozatával jóváhagyta a sárközi egyház presbitériumának folyó évi szeptember hó 15-én tartott gyűlésében hozott 110. számú határozatát, mellyel a sárközi 28. számú belétben 2363. hrsz. alatt felvett 1132 □-öl egyházi ingatlant a nyilvános árverésen legtöbbet ígért Kurpé György és Tamás sárközi lakosoknak 10,000 Lei vételárért eladta, azzal a feltétellel, hogy mihelyt alkalom nyílik rá, az egyház a vételárat ingatlanba fekteti.

Egyházkerületünk közgyűlése az adásvételi szerződést megerősíti s annak megfelelő záradékolására az elnökséget felhatalmazza.

262. szám. A nagybányai egyházmegye 1929. évi november hó 29-én tartott közgyűlésének 130. számú

határozatával megerősítette a szatmári főgimnázium igazgatótanácsának folyó évi szept. 16-án 5. szám alatt hozott határozatát, mellyel a szatmári 954. sz. betétben 4838-II. hrsz. alatt felvett 96 □-öl területű ingatlanát 19,200 Lei kialkudott vételárért Harkay József és neje Mátyás Mária szatmári lakosoknak; és a f. évi november hó 7-én 18. szám alatt hozott határozatát, mellyel ugyanazon betétben 4838—10. hrsz. alatt felvett 187 □-öl területű ingatlanát 41,000 Lei kialkudott vételárért Goldstein Bernát szatmári lakosnak eladta.

Egyházkerületünk közgyűlése a nagybányai egyházmegye közgyűlésének 130—1929. sz. határozatát jóváhagyja, az adásvételi szerződések megerősíti s a vonatkozó záradéknak a szerződésekre való rávezetésére az elnökséget felhatalmazza.

263. szám. A nagybányai egyházmegye 1929. évi november hó 29-én tartott közgyűlésének 134. számú határozatával jóváhagyta a máramaroszigeti presbitérium f. évi szept. 23-án hozott 2. számú határozatát, amely kimondta, hogy az egyház a belhivatalnoki fajárandóság beszerzésére saját alapjaiból 21,900 Leit kölcsön vesz, amely után 24—8 % kamatot fizet, magát a tőkét pedig 10 év alatt fizeti vissza. A jóváhagyott biztosítási okirat megerősítés végett az egyházkerületi közgyűlés elé terjesztetett.

Egyházkerületünk közgyűlése a máramaroszigeti egyház kölcsönügyében az egyházmegyei határozatot jóváhagyja, a kölcsön felvételét engedélyezi s a biztosítási okiratot megerősíti.

264. szám. A nagybányai egyházmegye 1929. évi november 29-én 133. szám alatt hozott határozatával jóváhagyta a tamásváraljai egyház presbitériumának f. évi november 3-án kelt szám nélküli határozatát, melyben kimondja, hogy az iskolaépület és tanterem tanügyi hatóságok által elrendelt kibővítése és átalakítása céljára az egyházkerulettől 10,000 azaz tízezer Lei köl-

csönt vesz fel, melyet évi 1000 Leies részletekben 10 év alatt fizet vissza s ennek és az esedékes kamatjárulékoknak fedezetéről aképen gondoskodik, hogy amennyiben ezt a költségvetés keretén belül nem tehetné, az érvényben lévő adókulcs alapján birtokaránylagosan rendkívüli adót vet ki.

Egyházkerületünk közgyűlése a tamásváraljai egyház kölcsönügyében az egyházmegyei határozatot megerősíti s a tamásváraljai egyház részére a kért feltételek és megajánlott biztosítások mellett a kölcsön felvételét engedélyezi.

265. szám. A bihari egyházmegye jelenti, hogy a lelkészi díjlevél kiadását meglagadó paptamási-i presbiteriumot az E. T. I. tc. 47. §. feloszlatta s felir az egyházkerülethez, hogy a zsinat a jogerős díjlevelek kiadásának ügyét rendezze.

A zsinathoz terjesztelik.

266. szám. A magyarországi Ref. Konvent Elnöksége értesíti egyházkerületünket, hogy a parochiális könyvtár XII-ik kötele gyanánt megjelent dr Varga Zsigmond: Az ókori keleti népek működéstörténete c. művet, mely az egyházközségek parochiális könyvtárait még az 1918-ik évi tagdíjak fejében illeti, a szállítási költség megtérítése ellenében díjmentesen megküldi gyülekezeteinknek.

Közgyűlésünk a konvent értesítését tudomásul veszi, s felhatalmazza Püspök urat, hogy a szállítással felmerülő költséget az egyházkerület pénztárából előlegezze, egyházkerületünk egyházainak illetményét egy lömegben a püspöki hivatalba szállíttassa le, a szállítással, valamint a püspöki hivatalból az egyházközségekhez kiküldéssel felmerülő költséget az egyházközségek terhére írja elő.

267. szám. A Nyug. V.-B. Turóczy Gyula magyarcsékei lelkészt az Alapszabály 14. § ra hivatkozással testi és lelki munkaképtelenség miatt az 1930 április 1-ei határidővel 34 év teljes szolgálati idő beszámításával nyugdíjazta s illetményeit a 6. §. első bekezdésében megállapított 60,000 lei nyugdíjösszeg 88 százalékban állapította meg azzal, hogy az illetmények a nyugalomba vonuló lelkésznek az Alapszabály által megszabott időben az átmeneti évekre esedékes visszatérítési díjak levonásával fizetendő ki.

A Végr.-Biz. határozata ellen Turóczy Gyula közgyűlésünkhöz felebbez s kéri, hogy a V.-B. határozatát akként változtassa meg, hogy ő „egyedül a belépési 12,000 leit fizesse be, mivel a magyar világban befizetett alap ugyis át lett fizetve“. Ha ez a kérése nem teljesíthető, akkor azt kéri, hogy „a magyar világban befizetett alapon arany valuta szerint, valamint az 1918. évtől elmaradt segélye a nyugdíjintézet által részére fiztessék ki“.

Közgyűlésünk Turóczy Gyula lelkészt felebbezésével elutasítja és a V.-B. határozatát jóváhagyja.

Jóvá kellett hagyni a V.-B. határozatát, mert téves felebbezőnek az az állítása, hogy a régi magyar református Lelkészi Nyugdíjintézetbe befizetett járulékaiból csak egy fillért is kapott volna a Királyhágómelléki Egyházkerület Nyugdíjintézete. Ez az intézet teljesen új s a régiről független alkotás. Felebbező kövelelése csak a dolgok nem ismeréséből fakadhat; felebbező lelkész ebbe a nyugdíjintézetbe, amely most részére 34 évi szolgálat után állapított meg 88 százalékos nyugdíjat, csak 1925 november 1-től fizet járulékokat, úgy, hogy felebbező csak 4 évi és 7 hónapi tagsági járulék fejében fog 34 év után esedékes nyugdíjban részesülni, ami a nyugdíjintézet krisztusi szelleméről tesz bizonyosságot.

268. szám. Sulyok István püspök hálaadó imádsággal

a közgyűlést berekeszti.

Sulyok István,
püspök.

Domahidy Elemér,
főgondnok.

Csernák Béla,
főjegyző.

Közgyűlésünk Turóczy Gyula lelkész fel-
lepkézéssel elutasítja és a V. B. határozatát
jóváhagyja.
Jóvá kellett hagyni a V. B. határozatát,
mert téves feltevéseink az az állítás, hogy
a régi magyar református lelkész Nyugdíj-
intézetbe helyezte jártékaitól csak egy állat
is kapott volna a külföldi református Egyház-
kattól Nyugdíjintézetbe. Ez az intézet teljesen
új a régi feltevéseinkkel ellentétben. Feltevése
követése csak a dolgok nem tartozásból
lakhatat; lelkész lelkész ebbe a nyugdíj-
intézetbe, amely most részére 34 évi szolgálattal
után állapított meg 88 százalékos nyugdíjat,
csak 1925 november 1-től tíz évi jártékával,
ugy, hogy lelkész csak 4 évi és 7 hónapi
járati járték lelkész fog 21 év után
esetében nyugdíjban részeselem, ami a nyugdíj-
intézet külföldi szelleméről lesz bizonyos.

Birósági ügyek

269. szám. Az 1930-ik évre időszaki tanács rendes tagjává választottak: Széll György, Vadai Béla, Telegdi József, dr Böszörményi Emil, dr Nagy Sándor; póttagokká: Végh József, Havas Gyula, Kassay Béla, Pappszász Lajos és Bónis Elemér.

270. szám. A királyhágómelléki református egyházkerületi bíróság, mint másodfoku közigazgatási bíróság a nagykarolyi egyházmegyei bíróságnak özv. Bakó Istvánné panaszja ügyében hozott 4—1929. számú ítélete ellen beadott fellebbezési tárgyában a következőképen

ITÉLT:

Az egyházkerületi bíróság a nagykarolyi egyházmegyei bíróság 4—1929. sz. ítéletét indokainál fogva helybenhagyta.

271. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület bírósága, mint fellebbezési fegyelmi bíróság, Joós Viola nagyváradi lakos tanárnő elleni fegyelmi ügyben a bihari ref. egyházmegye időszaki tanácsa, mint fegyelmi bíróság 45—1929. számú ítélete ellen dr Ujfalussi Sándor helyettesített egyházmegyei ügyész által beadott fellebbezés folytán megtartott tárgyalás után következő

VÉGZÉST HOZTA:

Egyházkerületi bíróság mint fellebbezési fegyelmi bíróság az összes iratokat azzal az utasítással küldi meg a bihari ref. egyházmegyei bíróság elnökségének, hogy az 1929 augusztus 5-én tartott tárgyaláson jelenvolt bírósági tagok és jegyzőből alakítandó időszaki tanács mint elsőfoku fegyelmi bíróság nyilvá-

nos ülésén, melyre a felek és képviselőik is meghivandók lesznek az Et. V. tc. 102, 103, 108. §-ainak pontos betartása mellett gondoskodják annak megállapításáról:

1. a 45—1929. számú kelet nélküli, az iratjegyzékben 25 sorszámmal jelölt ítélet hirdetteletté ki 1929. év augusztus hó 5-ik napján tartott tárgyaláson, mint a bíróság egyhangulag hozott határozata?

2. A felek és képviselők közül kik voltak jelen az ítélet kihirdetésekor?

3. A jelen volt felek és képviselők közül ki vagy kik jelentettek be felebbezést s az ítélet ellen egész terjedelemben vagy annak melyik része ellen?

4. Ki vagy kik kérték az ítélet hiteles kiadmányának hiteles kiadását?

5. Elrendelte-e a bíróság elnöksége az ítélet hiteles kiadmányának kiadását s ha igen kiknek a részére?

6. Mindezek a megállapítások miért nem foglaltattak be a tárgyalási jegyzőkönyvbe?

A póllások foganatosítása után az összes iratok a felveendő jegyzőkönyvvel együtt be-terjesztendőek lesznek az egyházkerületi bíróság elnökségéhez.

272. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság Kuki Zoltán és Nyiri Margit bihari tanítók által a bihari ref. egyházközség ellent egyenkint 2400—2600 lei megfizetése iránt folyamatba tett ügyben a bihari egyházmegyei bíróság, mint elsőfolyamodású közigazgatási bíróság által 32—1929. szám alatt meghozott ítélet ellen Kuki Zoltán és Nyiri Margit által beadott felebbezés tárgyában megtartott tárgyalás után következően

ITÉLT:

Egyházkerületi bíróság, mint közigazgatási felebbezési bíróság az első bíróság ítéletét indokainál fogva helybenhagyja.

273. A királyhágómelléki református egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság Kuki Zoltán bihari lakos tanítónak a bihari református egyházközség ellen fizetés kiszolgáltatása iránt folyamatba tett ügyében a bihari ref. egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság által 131—1929. sz. alatt hozott ítélet ellen Kuki Zoltán által beadott felebbezés tárgyában megtartott tárgyalás után következő

VÉGZÉST HOZTA:

Egyházkerületi bíróság, mint közigazgatási felebbezési bíróság az iratokat kiegészítés végett visszaküldi a bihari egyházmegye espereséhez, mint az első fokon eljáró egyházmegyei bíróság egyházi elnökéhez azzal az utasítással, hogy az első bíróság előtt megtartott tárgyalásról felvett jegyzőkönyvet csatolja az iratokhoz s az így felszerelt iratokat terjessze a felebbezési bíróság elé.

274. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület bírósága, mint közigazgatási felebbezési bíróság, Czina Sándor tanító hegyközujlaki lakosnak a hegyközujlaki ref. egyházközség ellen folyamatba tett ügyében, melyben a bihari ref. egyházmegye bírósága mint közigazgatási bíróság által 34—1929. szám alatt meghozott ítélet ellen Czina Sándor élt felebbezéssel a mai napon megtartott tárgyalás után a következő

VÉGZÉST HOZTA :

Egyházkerületi bíróság, mint közigazgatási felebbezési bíróság az összes iratokat visszaküldi a bihari egyházmegyei bíróság egyházi elnöke, a bihari egyházmegye espereséhez azzal a rendelettel, hogy az alsóbíróság előtt tartott tárgyalásról felvett jegyzőkönyvet csatolja az iratokhoz s az így kiegészített iratokat terjessze fel az egyházkerületi bírósághoz.

275. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerületi bíróság, mint másodfoku közigazgatási bíróság

ság a nagybányai egyházmegyei bíróságnak az atyai kántortanítói díjlevél ügyben hozott 112—1929. sz. ítélete ellen beadott felebbezésben a következőképen

ITÉLT :

Az egyházkerületi bíróság a nagybányai egyházmegyei bíróság 112—1929. sz. ítéletét indokainál fogva helybenhagyta.

276. szám. A Királyhágómelléki Református Egyházkerületi bíróság, mint másodfoku közigazgatási bíróság a nagybányai egyházmegyei bíróságnak a halmi-kántortanítói díjlevél ügyben hozott 110—1929. sz. ítélete ellen beadott felebbezés ügyében a következőképen

ITÉLT :

Az egyházkerületi bíróság a nagybányai egyházmegyei bíróság 110—1929. sz. ítéletét indokainál fogva helybenhagyta.

277. szám. A királyhágómelléki református egyházkerület egyházi bírósága, mint közigazgatási bíróság Szabó Lajos most székelyhidi, volt halmi-i tanító panaszosnak a halmi-i presbitérium elleni közigazgatási ügyében Szabó Lajos felebbezése folytán a nagybányai református egyházmegye bíróságának, mint első folyamodásu bíróságnak 1929. évi szeptember 30. napján kelt 114. sz. ítéletét vizsgálat alá vevén, a következőleg

ITÉLT :

Az első folyamodásu bíróság ítélete indokainál fogva helyben hagyatik.

BETÜRENDES TÁRGYMUTATÓ.

Agrárföldek díjlevél szerint való rendezése ...	232
Amaci telekátadás ...	258
Aradi agrársérelem ...	236
Arday Aladár lelkészi aljegyzővé választott, az esküt leteszi	171-3
Atyai kántortanítói díjlevél ügyben felebbezés ...	275
Áldozatkészségben hiveink meg ne restüljenek ...	181-3
Állami iskolákban magyar szekciók felállítását szülők közösen kérik ...	222
Állami iskolák céljára átengedett egyházi épületekről egyházközségek a szerződés másolatát püspöki hivatalba felterjesszék ...	223
Állami középiskoláknál működő hitoktatók helyzetét illetőleg miniszterhez felirat ...	232/b
Állami adót egyházak mint jogi személyek fizetnek ...	250
Árvaház ügyében jelentések ...	185
Özv. Bakó Istvánné panasza ...	270
Baldácsy-alapítvány ügyében egyesség a tiszántuli egyházkerülettel ...	180
Baldácsy-alap jövedelméből özvegy lelkésznék segélyezendők	203
Bánáti egyházmegye missziói köreiről jelentés ...	208
Bánáti egyházmegye missziói köreinek beosztásáról jelentés	209
A bánáti egyházmegye az orsovai egyház ügyében küldjön ki	234-1
Bánáti egyházmegye a szigetfalu—gátaljai egyességnél mutatózó hibákat kiküszöbölje ...	235
Bánáti egyházmegye esperese a gátaljai határozatot küldje be	235
Bánáti egyházmegye felterjesztése lelkészek életbiztosítása tárgyában ...	251
Belényes kérvénye visszaadatik ...	196
Belényesi építési ügy ...	241
Belmissziói munka zavartalan végzésének biztosítása ...	242-b
Belmissziói lelkészi állás felállítását nagybányai egyházmegye indítványozza ...	243
Belmissziói állás megszervezéséről a bizottság javaslatot tegyen ...	243

Belmissziói értekezletek tartandók egyházmegyénként	243/d
Bethlen Gábor érdemeinek hálával emlegetése	180-10
Bethlen Gábor népies életrajza megírassék	242/a
Béli fiókegyház megalakulása	239
Béres Károly tankönyvbizományos hátralékos járadékait befizesse	219/d
Bibliakörök részére vezérkönyvek szerzendők	244
Bihari egyházmegye a tataros—derna misszió szükségletét mutassa ki	212
Borosjenői agrársérelem	237
Borossebesi iskola ügyében a nagyszalontai egyházmegye	226
Borossebesi kántortanítói díjlevél	253
Boros Zoltán egyházmegyei gondnok halála	172
Dr Böszörményi Emil nagybányai egyházmegyei gondnok	173
Buna István zsinati póltanárképviselő	171-8
Czina Sándor felebbezése fizetés ügyében	274
Csernák Béla az iratlerjesztési biz. tagságról lemond	247
Csomaközi egyház segélyezése Püspök ur figyelmébe ajánlva	181-6
Csomaköz kérvénye visszaadatik	196
Csomaköz nyugdíjfenntartói járulék alól fel nem menthető	204
Csomaközi missziói körzetről a nagykárolyi egyházmegye	213
Csóka Lajos egyházkerületi tanítóképviselő	171-5
Debreczeni István zsinati pótlag	171-6
Demjénné Molnár Ilona egyházker. tanárképviselő	171-4
Domahidy Elemér főgondnok a közgyűlést megnyitja	168
Domokos László tanácsbíró lemondása függőben	184
Egyházak állami adózása	250
Egyházkerületi takarékpénztár nem létesíthető	200
Egyházmegyék szociális bizottságaikat megalakítsák	186
Egységes liturgia kérdése	249
Elemi iskolákról Püspök úr jelent	216
Erdélyi egyházkerület halottjai, gróf Bánffy György, dr Sárkány Lajos	178
Erdélyiek küldöttsége közgyűlésünkön	169/c
Erdőhegy egyházközség Erdőhegy-Kisjenő nevet használhatja	238
Esperesek a szavazatot nem küldött vagy hibásan szavazott egyházközségekkel szemben járjanak el	171
Esperesek az iskolák munkájáról számoljanak be	216/c
Életbiztosítás kérdésében a nyugdíjbizottság véleményét adjon	251
Érdengelegi sérelem ügyében kultuszminister úr negatív válasza	175

Érendrédi telekvétel	259
Főbiróság tagjai	183
Gátalajai egyház ügye	235
Dr Hadházy Kálmán e.-ker. tanácsbíróvá választott, az esküt leteszi	171-2
Halmi-i kántortanítói díjlevél ügyben felebbezés	276
Dr Hentz Jenő egyházkerületi tanárképviselő	171-4
Dr Hentz Jenő zsinati rendes tag	171-7
Helyettes tanítók alkalmazása	228/b
Helyi polgári hatóságok istentiszteletek tartását nem rendelhetnek el	176
Ideiglenes tanító alkalmazása	228/a
Időszaki tanács 1930-ra	269
Imádságok megíratásáról a tankönyvkiadó-bizottság gondoskodjék	219/c
Internátusainkról Püspök úr jelent	218
Internátusok iskolai év elején és végén is jelentést küldjenek a püspöki hivatalba	218/b
Irtatterjesztési kiadványok kiadására bizottság küldetik	247
Iskoláztatásban mutatókozó hanyagságért a felelősséget iskolalátogatók állapítsák meg	216-b
Iskoláink a délutáni istentiszteletek keretében ünnepélyeket tarthatnak	229
Istentiszteleteket helyi polgári hatóságok nem rendelhetnek el	176
Jelenvoltak névsora a jegyzőkönyv elején	—
Joós Viola fegyelmi ügye	271
Kaplonyi ref. lelkész felesége a tanítást önként végzi	181-6
Kaplonyi egyház segélyezése Püspök úr figyelmébe ajánlva	181/b
Karácsonyiné Gálbory Erzsébet egyházkerületi tanárképviselő	171-4
Karánsebesi missziós körzetről a bánáti e. m. jelent	211
Karánsebesi missziói perselypénzekről a bánáti e. m. határozzon	211
Károlyi Gáspár Irodalmi Társaság megalakításának tudomásul vétele	182/8
Kérvények az egyházmegyék útján terjeszthetők fel	196
Kiss Lajos zsinati rendes tanítóképviselő	171/9
Királyi házat üdvözlő távirat	169-a
Királydaróci iskola-ügyben egyházközség egyességet köthet	223-a
Költségvetés 1930-ra	189
Kölcsönzés a nyugdíjpénztárból csak a fennálló szabályok szerint lehet	209

Közgyűlést megnyitó imádság	168
Közgyűlés Püspök úrnak bizalmat szavaz	169/b
Közgyűlés tanácskozási szabályzata és ügyrendje kinyomatik	169/d
Közgyűlés bezárása	268
Közalapi missziói bizottságot alakított a bánáti, bihari és nagyszalontai e. m.	207
Középiskolákról Püspök úr jelentése	217
Középiskolák tanári karában beállott személyi változások	217/c
Középiskolák I. és II-od osztályában a Farkas-féle kézikönyv használatáról vallástanárok jelentsenek	219/e
Középiskolai ünnepélyek	229
Középiskolák számadásairól számvevő jelent	233
Kuki Zoltán felebbezése fizetésügyben	273
Kuki Zoltán felebbezése	272
Kultuszminiszter negatív válasza az érdengelegi sérelem ügyében	175
Kursinszky Kálmán ideig. tanügyi előadó	188
Lelkészek kölcsönt a nyugdíjintézetből fennálló szabályok szerint vehetnek	205
Lelkész jellegű hitoktatók működése egyszerűen beje- lentendő	232/a
Lelkeszi díjlevelek kiadásának ügyét zsinat rendezze	265
Lugoson az egyházközségi közgyűlés képviseleti alapon szervezhető	254
Magyarországi liturgia elfogadását ajánlják a nagybányai és nagyszalontai egyházmegyék	249
Magyarremete kérvénye visszaadatik	196
Martininé Scheint Lujza egyházker. tanárképviselő	171-4
Máramarosszigeti liceum ügyben a nagybányai egyházm.	227
Máramarossziget kölcsönt vehet	263
Mezei munkának végezhetője az ünnepnapokat szabályozó törvényben állapíttassék meg	182
Mezőbaji kántortanítói lakás építése ügyében egyházmegye határozata feloldatik	240
Missziói körök beosztásáról jelentés a bánáti és nagy- szalontai egyházm.	209
Missziói segélyekre újabb missziók nem vehetőek fel	214
Missziók jelentései az egyházmegyei közgyűléseken tárgya- lás után terjeszthetőek a kerületre	215
Nagybányai egyházm. a magyar prot. egyháztörténetek val- lásos estékre feldolgozását kéri	246

Nagybányai egyházm. a tanítók segélyezése tárgyában	225/c
Nagykárolyi nagyhét emlékkönyvét az iratterjesztés adja ki	181-9
Nagykárolyi egyházmegye felterjesztése az agrárföldek tárgyában	252
Nagypéntek ünnep törvényes elismertetésért miniszterhez felterjesztés megy	217/d
Dr Nagy Sándor egyházm. gondnok bizalmi indítványa	169/b
Nagyszalontai egyházm. missziós köreinek beosztásáról jelent	209
Nagyszalontai egyházmegye a tanítók segélyének tárgyában	225
Nagyszalontai egyházm. Vidits János segélyezése tárgyában	224
Nagyszalontai internátus alapító oklevelét egyházmegyei közgyűlés hagyja jóvá	233/b
Nemes Elemér zsinati póttag	171-6
Nőszövetségek alakítandók	181-2
Nyilvánossági jogért középiskoláink újból folyamodjanak	217/b
Nyiri Margit felebbezése fizetés ügyben	272
Nyugdíjintézet vagyonából takarékpénztár nem létesíthető	200
Nyugdíjintézet 1930. évi költségvetése	201
Nyugdíjbizottságot az egyházmegyék törvény szerint alakítsanak	206
Orsova gondozásáról a bánáti egyházm. határozzon	216
Orsovai egy. prot. egyház ügye	234
Özvegy lelkésznék kérése	202
Paróchiális könyvtárak részére a „Belmissziói Utmutató” beszerzendő	244
Paróchiális könyvtár 1918. évi illemténye hazaszállíttassék	266
Püspök ur a közgyűlést imádsággal nyitja meg	168
Püspök ur a szavazások elrendeléséről intézkedik	171-3
Püspöki jelentés tudomásul vétele	181
Püspök urat élete 70-ik évének betöltése alkalmából a közgyűlés üdvözlí	182
Püspök jelentésének utasításait az egyház hivatalosai megszivleljék	181-1
Püspöki hivatal tisztviselőinek szolgálati szabályzata	187
Püspök ur Csomaköz részére segélyt eszközöljön ki	213
Püspök ur 1930-ra a misszió segélyeket az 1929. évi előirányzat szerint folyósítson	214
Presbyteriumok törvényellenes határozatát az elnök hivatalból köteles megfeleltetni	199
Presbyteriumok belmissziói gyűléseket tartsanak	244/a
Rendőrség a közgyűlés megtartásához hozzájárult	168/a

Régenstanácsot üdvözlő távirat	169/a
Román ort. husvét másodnapján mezei munkát végző ref. lakosságot a csendőrség bünteti	182
Sárközi adásvétel	261
Segélyosztó-bizottság jelentése	220
Seléndi szórvány részére Nagy József és neje adományt tett	260
Szociális bizottságot alakítottak bihari, nagyszalontai egyházmegyék	186
Szociális munkára egyházmegyék javaslatot tegyenek	186
Szabó Lajos felebbezése fizetés ügyben	277
Szalmári adásvétel (Goldstein Bernát)	257
Szalmári főgimnázium adásvételi szerződése	262
Szalmári adásvétel (Horkay József és Mátyás Mária)	256
Szalmári Első Takarékpénztár Egyesület kérése	192
Szamoskrassó kölcsönt vehet fel	255
Szapáryfalva tartozásának mérséklése	198
Szavazalbontó-bizottság jelentése	171
Szavazatot nem küldött, vagy hibásan szavazott egyházak	171-10
Dr Szemethy Géza felebbezése nyugdíj ügyben	248
Szombati Szabó István lelkészi tanácsbíróvá választatott, az esküt leteszi	171-1
Szórványok ingyen iratokkal ellátása	242-c
Tamásváralja kölcsönt vehet	264
Tanácskozási szabályzat és I. melléklet	169-d
Tanárképviselők az egyházkerületi közgyűlésen	171-4
Tanítók inkadrálása (melléklet)	230
Tanítók, tanárok államsegélye	231
Tanítók segélyezésének ügye	224-5
Tanítóképviselők az egyházkerületi közgyűlésen	171-5
Tankönyvkiadóbizottság jelentése	219
Tanulók járuléka továbbra is fizetendő	189
Tanügyi előadói állásra ideiglenesen Kursinszky Kálmán alkalmazása	188
Tataros-dernai misszió segélyezése	212
Távolmaradásukat kimentő közgyűlési tagok névsora	170
Telegdi László zsinati tagságáról lemond	171-6
Temesvári missziói körzetről a bánáti egyházm.	211
Templomépítésre a gyűjtést Püspök ur engedélyezi	177
Theologiai fakultás 1929–30. évi segélyezése	294
Theologiai fakultásnak Kolozsvár 70,000 Lei fizetett további segélyezésről bizottságok tárgyaljanak	193 194

Tőkék kihelyezése	190
Turóczy Gyula felebbezése nyugdíj ügyben	267
Új tanterem megnyitásaért a kérvény kellő időben beadandó püspöki hivatal útján	216/c
Unitárius egyház Dávid Ferenc jubileuma	179
Vadász presbyteriuma ellen az egyházmegye járjon el	197
Vagyonleltár a régi minta szerint készül	191
Vallásos esték felolvasási anyaga	246
Vallásos esték ügyében a nagybányai e. m. felir	245
Vallásos összejövetelekre akadályok esetén a templom használtassék	181-3
Vallástani pótképesítő díjtalan	221
Vallástani kézikönyvek kiadására szükséges tőkéről tan- könyvkiadó-bizottság belkörüleg gondoskodják	219/b
Vallástani kézikönyvek lebélyegzésének költségét közgyűlés kiutalja	219/f
Válaszok az üdvözlő táviratokra	174
Vásárhelyi János erdélyi e.-ker. főjegyző üdvözli kerületünket	169/c
Világi aljegyzőségre szavazás rendeltetik	171-5
Világi tanácsbírói tisztségre szavazás rendeltetik	173
Zsinati bizottságok munkáját az esperesi, s gondnoki kar vizsgálja át	181-7
Zsinat figyelmébe ajánltatik az egységes liturgia kérdése	249
Zsinati rendes világi tagságra szavazás rendeltetik	171-6

I. számú melléklet

a 169.d—1929. sz. egyházkerületi határozathoz

**A királyhágómelléki
ref. egyházkerület közgyűlésének
tanácskozási szabályzata
és ügyrendje**

[Az Egyházi Törvény I. t. c. 68. § ához]

Egyházkerületi közgyűlés tanácskozási szabályzata.

I. FEJEZET.

A közgyűlés ideje, helye és összehívása.

1. § Az egyházkerület közgyűlése rendes, vagy rendkívüli közgyűlés.

Egyházkerületi közgyűlés ideje, helye és összehívása.

Rendes közgyűlést az egyházkerület évenként legalább kétszer tart. Rendkívüli közgyűlést a szükség és körülményekhez képest az elnökség bármikor összehívhat [I. t. c. 63. §.]

2. § A közgyűlés napját időről időre a megelőző gyűlés határozza meg s amennyiben ez nem történnék meg, a közgyűlés határidejének megállapítása mindenkor az elnökség joga [I. t. c. 64. §]

3. § A közgyűlést a püspök és főgondnok együtt hívják össze. [I. t. c. 64 §] Ha a püspöki vagy főgondnoki állás üresedésben van, vagy ha a meghívásban az elnökségnek valamelyik, vagy mindkét tagja bármely oknál fogva akadályozva volna, törvényszerű helyetteseik: a hivatalban

II

legidősebb esperes, illetőleg egyházmegyei gondnok bocsátják ki a meghívást [I. t. c. 66. §]

4. A közgyűlés helye rendszerint Nagyvárad. De ha a közgyűlésnek Nagyváradon tartása akadályba ütközik, az elnökség azt az egyházkerület más alkalmas helyére is összehívhatja.

5 §. A közgyűlés összehívása körlevél, vagy meghívó útján történik, melyet a közgyűlés minden alkotó tagjának közvetlenül, vagy közvetve meg kell küldeni. [I. t. c. 64. §]

6 §. A körlevél, vagy meghívó kibocsátása a rendes közgyűlés határnapja előtt legalább 6 héttel [I. t. c. 64. §], a rendkívüli közgyűlés határnapja előtt pedig 8 nappal előbb történik.

A körlevelet, vagy meghívót a püspöki hivatal küldi szét.

7. §. A körlevél, vagy meghívó tartalmazza:

a) a közgyűlés idejét a megnyitás órájának megjelölésével,

b) a közgyűlés helyét a helyiség megjelölésével,

c) a közgyűlés legfontosabb tárgyait. [I. t. c. 64. §.]

II. FEJEZET.

A közgyűlés tárgya, a napirend.

8. §. Az egyházkerületi közgyűlés hatáskörébe tartozó ügyeket az Egyházi Törvény I. t. c. 67. § a határozza meg.

Egyházkerületi közgyűlés tárgyai, napirend.

9. §. A rendes közgyűlés tanácskozása elé terjesztendő ügyeket, valamint a mindenkor írásban beadandó indítványokat a közgyűlés meghirdetése után azonnal, vagy a közgyűlés kezdő napját legalább egy hónappal megelőzőleg a püspöki hivatalhoz kell fölterjeszteni. A később beérkezett ügyiratok csak abban az esetben kerülhetnek tárgyalás alá, ha az elnökség azokat sürgőseknek találja és a közgyűlés tárgysorozatába való felvételüket elrendeli. Sőt az elnökség előterjesztésére a közgyűlés többségének hozzájárulásával a közgyűlés kezdő napjáig elkésletten beérkezett ügyek is kivételesen tárgyalás alá vehetők.

10. §. A közgyűlési s bizottsági ügyeket teljesen föl-szerelve az esperesek terjesztik be a püspöki hivatalba. Minden ügghöz külön iratjegyzék, az összes felterjesztésekhez összesítő iratjegyzék csatolandó s az egyes ügyek első küllapján az ügy teljes címe följegyzendő. Minden ügyet külön kell iktatni s azokat a betérjesztési határidőig a püspöki titkár kezeli, amikor is azokat a titkár által két példányban készitendő iratjegyzék mellett a lelkészi főjegyző veszi át.

11. §. A rendkívüli közgyűlésen csak a meghívóban megjelölt ügyek tárgyalhatók.

12 §. A tárgysorozatot az elnökség hozzájárulásával mindig az egyházkerületi lelkészi főjegyző állítja össze, lehetőleg a következő sorrendben :

- a) a közgyűlés megnyitása, alakulás ;
- b) az elnökség előterjesztései, jelentései [püspöki évi jelentés];
- c) konventi határozatok, testvéregyházkerületek átiratai, kormányleiratok ;
- d) az egész egyházkerületet érdeklő közigazgatási ügyek, indítványok. A közgyűlésen csak azok az indítványok tárgyalhatók, amelyek az egyházmegyei közgyűlések útján, vagy közvetlenül az egyházkerület alkotó tagjai által adatkak be ;
- e) iskolai ügyek [igazgatótanács, egyházkerületi tanügyi, népiskolai tanbizottságok előterjesztései];
- f) bizottsági jelentések [esperesi kar, lelkészképesítő vizsga, pénzügyi, missziói stb. bizottság], bizottságok megalakítása ;
- g) az egyházmegyék fölterjesztései [felebbezett határozatok, alapítólevelek, díjlevelek, kölcsön- és adásvételi, telekkönyvi, csere stb] ügyek ;
- h) az egyházközségek és egyesek kérvényügyei [segélykérvények stb.].

A közgyűlés a tárgyalás alá bocsátott ügyeket rendszerint a tárgysorozat sorrendjében veszi tárgyalás alá, de egyes ügyeknek akár az elnökség, akár a közgyűlés bármelyik tagjának indítványa folytán a tárgysorozat sorrendjétől eltérőleg előbb, vagy utóbb való tárgyalását is elrendelheti.

13. §. A tárgyalás alá vett ügyre vonatkozólag előterjesztett indítványt és a tárgyalás alá vett ügyet együttesen kell tárgyalni. Az ilyen indítványnak előzetes bejelentése nem szükséges.

A tárgyalás alá vett indítványt az indítványozó visszavonhatja, ha azonban ezt a szavazati joggal bíró közgyűlési tagok közül valaki magáévá teszi s mint ilyent tárgyalatni kívánja, a tárgyalást folytatni kell.

14. §. Az elnökség felhívására a tárgyalás alatt álló ügyre vonatkozó indítványok írásban adandók be.

15. §. A közgyűlés tárgysorozatába fölvetett ügyeket az egyházkerületi jegyzők, eselleg a bizottsági előadók között a lelkeszi főjegyző osztja szét, kik az általuk előadott ügyre vonatkozólag határozati javaslatot készítenek, amelyet írásba foglalva az ügyiratokhoz csatolnak.

III. FEJEZET.

Tanácskozás.

16. §. A közgyűlés a püspöknek, illetőleg helyettesének imádságával kezdődik. [I. t. c. 65. §]

Egyházkerületi közgyűlés tanácskozási szabályozása.

17. §. A közgyűlés megnyitása után az elnökség számba vételi a közgyűlés tagjait. Ha valakinek megbízásához kétség fér, a megbízás el, vagy el nem fogadása tárgyában a közgyűlés határoz.

18. §. Az igazolási eljárás befejezése után az elnökség a közgyűlésen megjelent tagok névsorát megállapítván, valamint számba vevén azokat is, kik az elnökséghez intézett előzetes bejelentés szerint távolmaradtak, a közgyűlés megalakul és a napirend tárgyalására áttér.

19. §. A tanácskozást mindig kettős elnökség vezeti. Ha valamelyik elnök az elnöklésben akadályozva van, vagy pedig akár a püspöki, akár a főgondnoki állás üresedésben van, a püspököt a hivatalára nézve legidősebb esperes, a főgondnokot a hivatalára nézve legidősebb egyházmegyei gondnok, ilyenek nem létében a hivatali korban legidősebb egyházkerületi lelkeszi, illetőleg világi tanácsbíró azonnal helyettesíti. [I. t. c. 66. §]

20. §. Az egyházkerületi közgyűlés nyilvános [l. t. c. 65. §]

Rendkívüli esetekben a közgyűlés jelenlevő tagjainak többsége valamely meghatározott ügynek zártülésben való tárgyalását elrendelheti. A határozatot azonban ebben az esetben is nyílt ülésben kell meghozni.

Az elnökség olyan intézkedésekre is jogosult, hogy a hallgatóság csak belépőjeggyel jelenhet meg közgyűlési teremben, mikor a jegyek kiállításáról és szétosztásáról a lelkeszi főjegyző gondoskodik.

21. §. A közgyűlésen a rend fenntartására az elnökség ügyel fel. Ugyiszintén az elnökség feladata az arra való felügyelet is, hogy a tárgyalás méltóságát valaki meg ne sértse és a felszólalót beszédében ne zavarja.

Az elnökségnek jogában áll a tanácskozás méltóságát sértő, személyeskedő, a tárgytól eltérő szónokot rendreutasítani. Ismételt rendreutasítás sikertelensége esetén a közgyűlés többsége az elnökség indítványára, vita kizárásával, egyszerű szavazással a szónoktól a tárgyalás alatt álló ügy tárgyalásának tartamára a szót megvonhatja.

Jogában áll az elnökségnek azt, ki a felszólalót beszédében zavarja, figyelmeztetni, rendreutasítani. Ismételt rendreutasítás sikertelenségének esetében a közgyűlés elé a megtorlás iránt javaslatot terjeszt.

Ha a nyugodt tanácskozás valamely okból lehetetlen, az elnökség az ülést 5—10 percre felfüggesztheti.

Ha a tárgyalást a hallgatóság, vagy annak valamely tagja háborítja meg, az elnökség a hallgatóságot, illetőleg annak a rendet megzavaró tagjait megintheti s a teremből eltávolíthatja.

22. §. Az a közgyűlési tag, aki valamely ügyben személyileg, vagy anyagilag érdekelt, sem a tanácskozásban, sem a szavazásban részt nem vehet. Az elnökség felhívására azonban a kért felvilágosítást megadni köteles.

23. §. Fontosabb ügyben a közgyűlés és az ügy előkészítésére külön bizottságot küldhet ki, mely az ügyre vonatkozólag javaslatot készít, melyet a bizottság által választott előadó a közgyűlés elé terjeszt. Olyan ügyekben, amelyek vagy 1000 leit meghaladó, vagy több évre terjedő kiadást involváltnak, csak a pénzügyi bizottság, illetőleg

kollégiumi ügyekben az igazgatótanács előterjesztése alapján hoz határozatot a közgyűlés.

24. § A közgyűlés a napirend valamely tárgyának általános és részletes, szakaszonként, vagy pontonként való tárgyalását elrendelheti.

25. § A szólásra jelentkezőket a jelentkezés sorrendjében, a jelentkezés elfogadásával megbízott jegyző hívja fel.

26. § A tárgyhöz mindenki csak egyszer szólhat. Ha valamely tárgynak általános és részletes tárgyalását rendelte el a közgyűlés, úgy az általános tárgyalásnál, mint minden egyes szakasznál, illetőleg pontnál egyszer mindenki felszólalhat. Az indítványozót zárszó is megilleti.

27. §. Bármikor felszólalhatnak:

- a) az elnökség bármelyik tagja,
- b) az ügy előadója,
- c) akik személyes megtámadásra válaszolnak,
- d) akik szavaik félremagyarázását óhajtják kimutatni,
- e) akik az ügyrend szabályokhoz kívánnak szólni,
- f) kik az elnökség által hozzájuk intézett kérdésre válaszolni szándékoznak,

g) az indítványozó, ha a tárgyalás alá vett indítványát visszavonni akarja és a szavazati joggal bíró közgyűlési tag, aki az indítványt magáévá teszi és tárgyalását kéri.

28. §. A közgyűlés a tárgysorozatba felvett ügynek tárgyalását a következő rendes, esetleg rendkívüli közgyűlésre utasíthatja.

29. § Ha a tárgyhöz már senki sem szól, az elnökség a tárgyalás alatt levő ügyre nézve a tanácskozást befejezettek nyilvánítja.

IV. FEJEZET.

A szavazás.

Egyházkerületi közgyűlésen a szavazásnál eljárás.

30. §. Ha az előadó javaslata ellen senki sem szólal fel, az elnökség a javaslatot egyhangulag elfogadottnak jelenti ki.

31. §. Ha a javaslat ellen akár egészben, akár csak egy részére is a közgyűlés tagjai közül valaki felszólal, vagy szavazást kér, az elnökség a tanácskozás befejezése után a szavazást elrendelni köteles.

32. §. A szavazás tárgyául szolgáló kérdést aképen kell szerkeszteni, hogy a szavazás a kérdésre „igen”-nel vagy „nem”-mel történjék.

33 §. A kérdés feltevése tanácskozás tárgyává tehető és esetleg szavazással döntendő el.

34 §. A szavazás felállással, illetőleg ülve maradással vagy névszerint történik.

Felállással, illetőleg ülve maradással történő szavazás esetében az elnökség a kérdés föltevésekor világosan meghatározza és kijelenti, hogy igen-nel vagy nem-mel szavazóknak a felálló vagy ülve maradók tekintetnek-e? Az elnökség az ellenpróbát bármikor elrendelheti; ha szavazás eredménye kétes: a felállókat, illetőleg ülve maradókat megszámlálja, vagy megszámláltatja.

Névszerint a szavazás aképen történik, hogy a jegyző a közgyűlési tagok neveit felolvasván, a tagok a föltett kérdésre igen-nel vagy nem-mel szavaznak.

Az elnökség a névszerint való szavazást mindenkor elrendelni köteles, ha azt 10 tag írásban, vagy a közgyűlésen jelenlevőknek egynegyede kívánja.

35. §. Az elnökség csak akkor szavaz, ha az „igen” és „nem” szavazatok mennyisége egyenlő.

Ha az elnökség szavazata után is egyenlő a szavazatok mennyisége és az ügy elintézése sürgős: a tárgy megfontolás és még azon gyűlés folyamán való javaslat-tétel végett küldöttségnek adatik ki s ennek javaslatával ismételt tárgyalás és szavazás alá bocsátandó; ha pedig az ügy halasztható, akkor a következő gyűlésre kell utalni.

36. §. Szavazás közben felszólalni vagy a szavazatot indokolni tilos.

37. §. Ha az előadó javaslatával szemben valaki halasztási indítványt terjeszt elő, az elnökség elsősorban ezt köteles szavazás alá bocsátani. Ha halasztási indítvány nincsen, vagy ha a közgyűlés azt elvetette: az előadói javaslattal szemben tett ellenindítvány esetében elsősorban az előadói javaslat bocsátandó szavazásra és az ellenindítvány csak akkor, ha az előadói javaslatot a közgyűlés nem fogadta el. Több ellenindítvány esetében az előadói javaslat elvetése után az ellenindítványok abban a sorrendben bocsátandók szavazásra, amilyen közelségben állanak azok az előadó javaslatához. A pótló vagy kiegészítő indít-

ványok az előadói javaslat vagy ellenindítvány elfogadása után kerülnek eldöntésre.

38 §. A közgyűlés hatáskörébe tartozó választások titkos szavazással történnek, de az elnökség indítványa és javaslata folytán az egyes bizottságok tagjai, elnökei közfelkiáltással is megválaszthatók.

V. FEJEZET.

A határozat.

39 §. A határozatot az elnökség mondja ki és pedig, ha a javaslat ellen senki sem szólalt fel és szavazást senki sem kért, az előadói javaslat értelmében; szavazás esetében a szavazás eredménye szerint.

Egyházkerületi közgyűlés határozata.

40. §. A határozatokat ugyanabban az ülésben, vagy ülésszakban amelyben meghozattak, módosítani vagy megváltoztatni nem szabad.

41 §. A határozatok ellen óvás vagy ellenmondás nem tehető és nem fogadható el; a közgyűlés bármelyik tagjának külön véleménye azonban az illető tag kívánságára jegyzőkönyvbe veendő.

VI. FEJEZET.

A jegyzőkönyvek.

Egyházkerületi közgyűlési jegyzőkönyv szerkesztése.

42. §. A közgyűlés lefolyásáról jegyzőkönyvet kell fölvenni.

43. §. A jegyzőkönyvnek a tárgyalás alá került ügyekre vonatkozó javaslatokat, az írásba foglalva beadott indítványokat és a hozott határozatokat egész terjedelemben s ha a határozathozatal névszerint való szavazással történt, a határozat szövege után az igen nel vagy nem mel szavazók neveit is tartalmaznia kell.

44 §. A jegyzőkönyvet az elnökség által megbízott jegyzők szövegezik és a közgyűlés által kiküldött bizottság hitelesíti.

45 §. A közgyűlés a jegyzőkönyvet, vagy annak egy részét maga is hitelesítheti s az így hitelesített jegyző-

könyvet, vagy annak hitelesített részét a hitelesítés megtörténének igazolásául az elnökség és a jegyzők aláírják.

A jegyzőkönyvet, melyet a közgyűlés maga nem hitelesít, az ülés napjától számított nyolc nap alatt írásba foglalni és hitelesíteni kell.

46 §. A hitelesített jegyzőkönyvet az egyházkerületi lelkeszi főjegyző, vagy akadályoztatása esetében az elnökség által megbízott jegyző azonnal sajtó alá rendezi. A kinyomatott jegyzőkönyv egy-egy példánya az egyházkerület tisztviselőinek, az egyházkerületi közgyűlés alkotó tagjainak s előadóinak, a püspöki, esperesi és egyházmegyei gondnoki hivataloknak, az egyházkerület, egyházmegyék, egyházközségek levéltárainak, a fő- és középiskolák, a tanító- és tanítónőképző intézetek igazgatóinak, a kebelbeli egyházmegyei tanítóegyesületeknek, valamint a testvér-egyházkerületek levéltárainak díjmentesen megküldendő.

47. §. A hitelesített jegyzőkönyvnek kivonatát az egyházkerület jegyzői pecsétével ellátva, egyedül az előadó-jegyző írja alá s a lelkeszi főjegyző expedálja, ki iktatókönyve erre vonatkozó kivonatát a püspöki irodának gyűlésenkint beszolgáltatja.

48. §. Ez a szabályrendelet az ezt elfogadó egyházkerületi közgyűlés berekesztése után életbe lép.

II. sz. melléklet a 181—1929. sz. egyhker. határozathoz.

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlés!

Az egyházmegyéknek az 1928. évi törvényszerű látogatásáról felvett jegyzőkönyvek alapján készült összesített esperesi jelentések fekiúsznek előttem. Mikor végig olvasom ezeket egymásután, úgy tetszik, mintha egy kaleidoszkóp képei vonulnának el szemeim előtt, hogy kialakuljon belőlük egyházkerületünknek valláserkölcsi és anyagi élete. A figyelmes szemlélet közben az érzelmeknek egész skáláján halad keresztül a lélek, mert sok olyan jelenséggel találkozunk, ami jóleső örömmel tölt el. De vannak benne olyan megállapítások, melyek kellemetlen, sőt itt-ott fájdalmas hangulatot váltanak ki. Letagadhatatlan tények bizonyítanak a haladás és fejlődés mellett, viszont akadnak egyes tünetek, melyek arra hajynak következtetni, mintha a már több ízben kifogásolt dolgok petrifikálódni akarnának. Ám lássuk!

* * *

Gyülekezeteink hitéletére vonatkozólag akaratlanul is a tollam alá tolakodik az a stereotip kifejezés: *megnyugtató*. Pedig érzem, hogy az a szó mondhat sokat és keveset is, mert a tartalom egyéni tetszés szerint lágítható, vagy szükhíthető. Ezuttal csak azt akarom érzékeltetni vele, hogy, ha hitéletünkben a nagyobb lendület hiányzik is, de komoly aggodalomra okot szolgáltató jelenségek sem fordulnak elő. Nagy ünnepeinken templomaink, általánosságban szólva, zsufolásig teltek, a vasárnapi istentiszteleten megjelenők száma azonban már jelentékenyen alább száll, míg vasárnap délután és hétköznapokon a lelki táplálék után való sóvárgás nagyon sok helyen ismeretlen. Bár a komoly figyelmeztető szó évről-évre felhangzik jelentésemben e szomorú tapasztalati ténnyel szemben, sőt tudomásom szerint az esperes urak is meghirdették egyházkerületünknek idevonatkozó határozatát, mégis a bánáti egyházmegyében nagyobb számban, de a többiekben is szórványosan még mindig vannak egyházközségek, ahol templomainkban nem hangzik fel a gyülekezeti ének és nem emelkedik fel imád-

ság. Az pedig egyenesen lehangoló, hogy a bibliamagyarázat, sőt a bibliaolvasás is hétköznapiakon minden egyházmegyénk több kevesebb gyülekezetében teljesen hiányzik. E tekintetben a kívánatos megváltozást nem felettes hatósági rendeletektől, hanem a szolgálat lelkének intenzívebb átérzésétől kell várunk és remélnünk, amely elvégre komolyan megérti, hogy történeti adottságunkban vallásunk és fajunk megtartása egyenesen kiköveteli, hogy lelkészeink és presbitereink az Isten ígéből eredő megtartó erőt egy pillanatig sem nélkülözhetik. Ennek a bántó körülménynek lehangoló hatását szinte kárpótolja az a megállapítás, hogy az 1928. év folyamán az Urasztalához 53,033 férfi, 72,829 nő, összesen 125,862 egyháztagnak járult, ami egyházkerületünk lélekszámának tekintélyes százalékát teszi ki. Bár disszonáns érzést válthat ki, de említés nélkül hagyonom nem lehet, hogy a presbiterek között, akiknek pedig minden tekintetben fáklyaként kellene világolni a gyülekezeti tagok előtt, akadnak egyesek, akik vagy csak nagyon ritkán, vagy pedig egyáltalában nem élnek Urvacsorával, vagy, amint Pelbárthidán előfordult, egy év tartama alatt egyetlen presbiter sem vette magához az urvacsorai jegyeket. Felesleges hangsúlyoznom, hogy ez a magaviselet milyen romboló hatást gyakorolhat a gyülekezet tagjainak vallásos életére és komoly figyelmeztetés mindnyájunkra nézve, hogy zsinati törvényeink megalkotásánál az eddiginél szigorubb mértéket állítsunk fel azokkal szemben, kiknek kezébe egyházközségeink hitéletének vezetését le tesszük.

A pasztoráció és belmissziós munkák a multhoz képest minden vonalon fejlődtek és intenzívebbekké lettek. Ez a kijelentés azonban távolról sem azt akarja mondani, mintha e tekintetben már több követelésünk nem volna; de az igazsághoz hiven leszögezi, hogy a nagy eredményekkel biztató lelkészi családlátogatások, amelyekben a presbiterek és tanítók is részt vesznek, immár 136 egyházközségben céltudatosan megindultak. A régi, boldogabb időkre emlékeztető házi istentiszteletek tartása is folyik 54 gyülekezetünkben, még pedig — igen helyesen — 21-ben a lelkészek vezetésével, ami annak nemcsak komoly jelleget kölcsönöz de biztosíték is egyszersmind arra nézve, hogy kizártnak tekinthető a szektáskodásra való eltévelyedés. A vasárnap

iskolák fejlődése kétségtelen, mert 150 gyülekezetben 218 csoportban 7571 gyermek látogatja azokat, a múlt évinél 2641-el több. Lassubb tempóban halad a felnőtteknek bibliakörökben való nevelése. Annyi azonban tény, hogy részint a bibliakörök, részint a nőegyesületek és énekkarok révén több több egyházközségben és nagyobb számban kerülnek a jövőbeni egyháztagok egyházas behatások alá. Míg az előző évben 2850-en helyezkedtek el ezekben az intézményekben, addig most 8569-en. Ha pedig a már jóváhagyott és közzétett nősövetségi alapszabályon a komoly szervezkedés munkája gyülekezeteinkben megindul, erős reményünk lehet arra nézve, hogy az evangélium villamos ereje mind-egyre több szívet hat át és tesz alkalmassá egyházunk boldogabb jövőjének munkálására. Az iratterjesztés is fejlődést mutatni látszik, amennyiben a múlt évihez képest több egyházközségbe bevezették s a forgalom is emelkedő, mert 140 gyülekezetben 366 bibliát, 14,328 vallásos iratot helyeztek el. Vallásos néplap mintegy 3533 példányban forgott hittestvéreink kezén. De ha statisztikát akarnánk csinálni, akkor e részben még mindig szánalmas kép rajzolódna elénk. Főleg városi gyülekezeteinket kellene valószínűleg elárasztani ezekkel, hogy ne csak ellensúlyozzák, hanem ki is szorítsák azokat a pornográf iratokat, amelyeknek erkölcsi romboló hatása éppen az alsóbb társadalmi osztályban fölmérhetetlen. Ezen a mezőn lelkészeink nem elég energikusok és találékonyak, sőt nem is látszanak ezt annyira fontosnak tartani, mint amennyire elvárni lehetne, különben nem 96 lekipásztor helyezne súlyt az iratterjesztésre, hanem kivétel nélkül mindegyik vállalná az innen reá váró feladatot. Amire annál inkább is szükség volna, mert a vallásos ünnepélyek tartása és ezen az úton a hivekkel való közvetlenebb érintkezések, irányítások részben a háztartás nehézségei, részben pedig az esperesi jelentés szerint éppen a lelkészek indolenciája, vagy alkalmas helység nemléte miatt gyülekezeteink 50 % ában hiányoznak. Ez utóbbi azonban komoly akadályképpen nem fogadható el, mert a szóban forgó munka lelkészi kötelesség, melynek elmulasztása végső esetben meg is torolható; a helyiség kérdése pedig ott, ahol e célra iskolaterem rendelkezésre nem áll, a templom igénybevételével minden nagyobb nehézség nélkül meg is oldható.

Minden elismerésre méltó az az áldozatkészség, mely a nehéz gazdasági viszonyok mellett is annyira beszédes számokban nyilatkozik meg hittestvéreinknél. Sok lehangoló tünet mellett a jobb jövőnek horgonyát a bizakodás reménységével ebbe vetjük. A múlt századok nagy intézményeit ez a lélek keltette életre és ez tartotta meg zivatáros idők ezer veszélyei között. Az 1928. év folyamán adományozás címén gyülekezeteink pénztárába 3.713.223 leu folyt be, vagyis 916.649 leuval több, mint az előző esztendőben. Ebből az összegből felnőttek segélyezésére 188.909 leu, gyermekek felruházására és iskolai szükségleteire 704.179, együtt 8.833.181 leu, az előző évinél 260.273 leuval több fordított, külső segélyezésre pedig 524.440 leut adtak ki. Lehet, hogy akadhatnak, akik ezt nem értékelik olyan magasán, mert az a körülbelül 18 leu, mely a fentebb említett összegből egy lélekre esik, nem valami jelentőségteljes, de a helyzet és a körülmények figyelembevételével bizonyára nem kicsinylendő.

* * *

Egyházközségeink külső, törvényes berendezettségéről különösebb előterjesztéseim nincsenek. A mindennapi élet az egyházi törvények által megszabott keretek között mozog. Gyülekezeteink anyagi helyzetéről sem mondhatnék újat, mert az általános anyagi leromlást kivétel nélkül mindenütt érzik. Hogy a folyó évi mezőgazdasági válságnak milyen hatása lesz egyházi életünkre, főleg falusi gyülekezeteinkre, nem tudom, mert erről még leszűrt adatok rendelkezésemre nem állanak. Annyit azonban látok, hogy a városi gócpontokban a munkanélküliség s ennek következtében az észlelhető tömegnyomor mindegyre jobban válságos helyzet felé sodorja városi gyülekezeteink háztartását és passzívvá teszi annak mérlegét. Ezen a bajon jóformán semmit sem segít az a minimális iskolai államsegély, amelyet a közoktatási kormány ez év október-december hónapjaira 1.200.000 leu összegben rendelkezésünkre bocsátott, illetőleg havonkénti részletekben bocsátani fog. Gyülekezeteink iskolafenntartási terhén ez voltaképpen semmit sem változtat, mert még ezzel a támogatással is tanítóink életstandardja messze alul marad azon a vonalon, amelyet társadalmi állásuk és az általuk végzett nagy munka megkövetel.

Javulás csak a megfelelő államsegély kiutalásától várható, ami talán az első fecske után bekövetkezik.

A fontosabb statisztikai adatok közül e helyen kiemelendőnek tartom, hogy az 1928. évben a 181 anyaegyházban 2553 választott presbiter állott az egyházvezetés élén, az adózók száma 58,063, a választói jogosultaké pedig 40,702 volt. Az egyházközségeknek föld és házingatlanban álló vagyona 15,126,676 leut tett ki, amelyet 4463,585 leu adósság terhelt, minek folytán az aktív vagyón 10 663,091 leu. Az egyháztagek készpénzben 9,082 807 leut, terményben mintegy 3474 q különböző terményt fizettek. A készpénzadó az előző évinél 1,351.275 leu val több. Az évváró számadás szerint a készpénzbevétel 33,186,839 leu, a kiadás 31,826,061 leu, a maradvány 1,360,778 leu volt. A gyülekezetek 4,482,717 leu értékű új építkezést végeztek, míg a javításokra 3,423,422 leut fordítottak. Az egyházi épületek tüzbiztosítása 99,022,992 leu erejéig történt, amelynek évi díja 188 161 leu volt. Itt rá kell mutatnom több egyházközségnek arra a közönyös eljárására, amellyel a tüzbiztosítás ügyét kezelik. A biztosító intézette megkötött szerződésünk szerint az évdíjak minden esztendő január havának utolsó napjáig befizetendőek volnának, mégis több egyházközség ennek a kötelezettségnek beváltását nem ritkán hónapokon, sőt egész esztendőn keresztül mellőzi, aminek súlyos következménye egy esetleges tűzveszély folytán kiszámíthatatlan károsodás lehetne, amelyet maguknak a presbyteriumoknak kellene viselni.

* * *

Iskolai ügyeinkről külön előterjesztésem lévén, azzal ezen a helyen közgyűlésünk becses figyelmét terhelni nem kívánom, hanem főbb pontokban a népmozgalmi adatokat mutatom be.

A) Anyaegyházakban :

Egyházmegye	Szüil.	Megh.	Esk.	Polg.	Konf.	Áttért	Kitért	Léleksz.
Bánáti	476	329	172	194	177	14	14	17,997
Bihari	1025	859	326	525	2207	14	282	45,730
Érmelléki	1142	751	326	349	352	22	6	39,606
Nagybányai	1081	720	398	411	391	13	15	39,854
Nagykárolyi	411	285	110	127	203	2	16	14,644
Nagyszalontai	955	758	309	437	616	25	23	46,107
Összesen:	5090	3702	1641	2043	1966	117	356	204,006

B) Szórványokban!

Egyházmegye	Szül.	Megh.	Esk.	Polg.	Konf.	Áttért	Kitért	Léleksz.
Bánáti	40	24	13	18	14	—	1	1138
Bihari	27	16	2	—	4	—	4	1595
Érmelléki	26	17	3	—	8	—	—	845
Nagybányai	5	5	1	—	2	—	—	320
Nagykárolyi	—	1	—	—	4	—	—	152
Nagyszalontai	66	44	9	13	17	9	12	2767
Összesen:	164	107	28	31	49	9	17	6817

Vagyis az összes lélekszám: 210.823. Ebből fi: 103.059, nő: 107.764. A fenti táblázatba beiktatnom kellett a polgárilag megkötött házasságok számát is, hogy érzékelhető legyen az a differencia, mely az egyházi és polgári házasságok között jelentkezik. Ez a különbség annyira jelentékeny, hogy a református családi élet moralitásának megőrzése és fenntartása végett úgy a lelkészek, mint presbyterek fokozott odaadással kötelesek a házasságra lépőket figyelemmel kíséreni s tőlük telhetőleg minden lehetőt elkövetni, hogy egyházunk szertartása ilyen felfűnő módon ne mellőztessék. Észrevételezés tárgyává kell tennem még az át- és kitérők számánál látható különbséget is, amely azzal a mozgalommal áll kapcsolatban, amelyet Nagyváradon dr Gyenge János megindított. Habár ez a kiválási folyamat ma már jóformán megállott és azok közül, akik apáik válását elhagyták, többen vissza is tértek, mégis fokozott pásztori gondviselésre van szükség, mert ha nem is e részről, de más oldalról ostromnak vagyunk kitéve és a mienknél jóval erősebb egyháztársadalmi beszervezettség soraink megbontására minden pillanatot megragadni kész.

* * *

Az egyházi törvény által elébem írott azt a köteleiséget, mely gyülekezeteinknek személyes meglátogatására vonatkozik, ebben az évben is teljesítettem. Sajnálom kell azonban, hogy rajtam kívül fekvő okok miatt nem szentelhettem ennek a nagyfontosságú ügynek annyi időt, mint amennyi az egyházi érdekek szempontjából szükséges lett volna. Részint a f évi június hó 9 én Kolozsvárt megnyitott zsinat, részint a nagykárolyi Károli ünnepségeknek előre leszögezett terminusa az eredeti tervet jelentékenyen megszükitette. Az érmelléki és nagykárolyi egyházmegyék

néhány gyülekezetét jártam be. A munkában támogatásra voltak pár egyházközségben Domahidy Elemér főgondnok ur Óméltósága, Pappszász Lajos, dr. Nagy Sándor egyházmegyei gondnok, az érdekelt egyházmegyék esperesei: Végh József és Havas Gyula és Bónis Elemér egyházkerületi tanácsbíró urak, akiknek úgy a személyem iránt tanúsított kedves figyelemért, valamint a nekik is kijárt fáradság elhordozásáért őszinte és igaz köszönetet mondok.

A meglátogatott gyülekezetben a templomi szolgálaton kívül közvetlen tapasztalat utján igyekeztem tiszta képet alkotni magamnak az egyházközségek valláserkölcsei és anyagi helyzetéről, valamint az iskolában úgy egyházi, mint magyar nemzeti szempontból a tanítás eredményéről. Ott, ahol szükségesnek látszott, az intés és figyelmeztetés szavát nyílt őszinteséggel alkalmaztam, szószéken és a presbiteri gyűléseken; ott, ahol valamely irányban tanácsadás és utmutatás kellett, csekély erőmtől kitelhetőleg ezt sem tagadtam meg.

Utam kezdőpontja a *bihardiószegi* egyház volt, az érmelléki egyházmegyének ez a számban tekintélyes gyülekezete, amely régebben, mikor az „Érmellék“ fogalomként hangzott, anyagiakban erős, e változott időben teljesítő képességében megroppant, de egyházunknak és magyar fajunknak még mindig jelentős pillérje. Néhány évtizeddel ezelőtt még szép templomában két lelkipásztor szolgált, most az egy beteg lelkész kíségetésére beállítandó káplán fizetése hosszas vitára és harcra szolgáltatott alkalmat, amely egyre súlyosbitotta az egyház belső életét, megakadályozván a pasztorációi és belmissziói munkát, mely utóbbi még a tanítóság is elhárította magától. Elismerem, hogy hitestvéreink egyéb terheik mellett nem szívesen látták az egyházfenntartási terheknek fokozását, de éppen ezért emelkedett gondolkozásukra és a kálvinista ősi erényre vall, hogy a káplántartást megoldva, ezzel a belső meg erősödés lehetőségét elősegítették.

A *csokalyi* egyházközségnél nem azt állapítottam meg, hogy pusztán vegetatív életet él, de minden kétségen kívül áll, hogy a nehéz anyagi helyzet reá nyomja a szegénységnek azt a pecsétjét, amely ott ül legtöbb kis egyházközségünk homlokán. A létért való kemény küzdelem bénítólag hat a vallásos életre, holott az imádkozás és dolgo-

zás szoros kapcsolatában keresendő a fenntartó erő. A gyülekezet tagjai nem látogatják elég szeretettel az Isten házát, s maguk a presbiterek sem mutatnak erre követendő példát. A lelkész foglalkozik az ifjúsággal, az egyházközség jövő tagjaival, de a családok látogatásának hálás mánkáját mindeddig elmellőzte. Megalakította a Nőszövetséget is. A püspöki látogatás alkalmul szolgált arra is, hogy az egyházmegye gondnoka jelentékeny alapítványi összeg adományozásával megteremtette az eddig hiányzó egyházi szegényalapot, hogy a karitatív munka is megkezdődjék. Talán a közeljövő az egyházi életnek már szebb képét mutatja, főképpen, ha az iskola a mostani szánalmas eredmény helyett értékesebben oldja meg feladatát.

A *kólyi*, ujabban *kóly kágyai* egyházközségünk felkeresését elengedhetetlenül megkövetelte az az erkölcsi és anyagi lezüllés, amely ezt a gyülekezetet végmegsemmisítő léssel fenyegette. Évtizedeken keresztül hiányzott a lelki vezetés. Nem mintha nem lett volna a gyülekezeiben lelkipásztor, hanem, mert teljesen leromlott a lelkész erkölcsi sulya és tekintélye és helyét az egyszerű, tudatlan nép megtévesztésével egy pár demagógnak veszedelmes uralma foglalta el. Egészen természetes tehát, hogy az egyházközségnek úgy a hitélete, mint anyagi helyzete teljesen leromlott. A gyülekezet tagjai kerülték az Isten házát, szivesebben jártak a borpincékbe, aminek következtében a részegeskedés, erkölcstelenség, istenkáromlás, kártyaszzenvedély pestises betegsége fertőztette meg a lelkeket, a közönyösség nyugodtan türte és nézte, miképen pusztul az ősök alkotása. Az isteni gondviselés azonban pár évvel ezelőtt odavezérelte dr. Kotzó Jenő szőlőbirtokost, ezt a vallását és fajtát lángoló szívvvel szerető férfiut, aki főgondnoki állásában megkezdte a restaurálás külső munkáját, de ezzel kapcsolatban a jelenlegi lelkésszel a lelki megújulás is megindult. Az újonnan alakított presbitérium is hivatása komoly tudatában nagy erőfeszítéssel hozzáfogott az évtizedes belső romok eltakarításához. Ma már nincsen üres templom. A lelkészlakás jókarban, csak a roskadozó fatorony mutatja még a nem régen terpeszkedő züllöttséget. Elképzelhető, hogy mennyi nehézségbe ütközik a megépülés munkája. A továbbhaladás jószándéka azonban megvan, ha szinte akadályozza is azt az egyházból kitértek

bujtogatása. Mindenesetre szükséges és elengedhetetlen a kívülről való támogatás is, amelyre figyelmeztettem a vezetőséget. Nekem egyházkerületünk hiveihez az a szóm lehet, hogy, „*ha halljátok a gyülekezet kérő szavát, meg ne keményítsétek szíveteket.*“ Nagy sajnálatomra az iskolát megvizsgálni nem lehetett, mert a tanító éppen ezen a napon, minden engedély nélkül, eltávozott a községből. Részint ezért, részint más okok miatt az esperes urat felhivnom kellett, hogy a kántortanító ellen a fegyelmi eljárás folyamatba tételéről intézkedjék,

Székelyhidi egyházközségünk körültekintő, gondos vezetés mellett teljesíti minden irányu építő munkáját. A gyülekezeti hitélet nyugodt, a bevezetett belmissziói munkák hatása alatt erősödő és fejlődő. Vasárnapi iskolájában, leányegyesületében és a nőegyletben új feszítő erőket termel ki, amelyeknek hivatása jövőben hegyen épített várossá tenni ezt a gyülekezetet. A lelkek nyugodtságát megzavarni látszik olykor-olykor a reverzálisos türelmetlenség, amelyre nézve megjegyezmem kellett, hogy az új kultusz-törvény az apák lelkén és egyháziasságukon keresztül módot nyújt a hátrányos hatások megszüntetésére. Sajnos, hogy az egyházközség anyagi ereje meglehetősen korlátozott, főleg a tanügy fejlesztésében akadály, pedig e tekintetben halaszthatatlan kötelességek teljesítése mered a gyülekezet elé, ha azt nem akarják, hogy ezen az oldalon a védőbástyák meggyengüljenek. Mivel a szükséges olcsóbb kölcsönhöz a jelenlegi súlyos pénzügyi helyzetben nem juthatnak, mint a cél elérésére felhasználható lehetőséget, az egyházkerületi nyugdíjintézettől való kölcsön felvételét szóba hoztam.

Ugy külső, mint belső megjelenésében a régi puritán egyszerűséget látjuk megújulni magunk előtt, mikor a *köbölkúti* egyházközségbe belépünk. Ez a gyülekezet, — amely a nagy összeomlás idején minden destruktív behatásoktól nemcsak mentes maradt, de, míg másutt éppen az egyházi adózás, egyházi hivatalnokok fizetése heves pillanatokot váltott ki, addig itt hiveink zavartalanul teljesítették kötelességüket, sőt bizonyos nemesebb felfogást is tanusítottak, — nyugodtan éli a maga konzervatív életét. Nagyobb megmozdulások, erősebb lendületek, melyek az újabb időnek természetes következményei, jóformán hiányoznak nála. A

belmissziós munkának csak a neve ismeretes, gyakorlatilag azonban semmi sincsen belőle. Nem mintha a lelkésznek aversiója volna azok ellen, hanem az egyházközségnek geografikus elhelyezkedése szinte elháríthatatlan akadályul szolgál e tekintetben. Kétségtelen azonban, hogy mindez elfogadható okul nem szolgálhat. Épen ezért felhívtam a lelkész atyánkfiát, hogy ez az állapot így nem maradhat, hanem bizonyos lehetőséget meg kell találni s a pásztori intézkedés egyebek közt alkalmas lesz arra is, hogy a presbitérium tagjai az Urvacsorával való élésre is jó példát mutassanak. Egyuttal sikerült megbékítenem egyik, adóügyben panaszkodó hittestvérünket is.

A *géresi* egyházközségben az új lelkésszel új élet megmozdulása állapítható meg. A régebbi gyöngye vezetés a különben buzgó és áldozatkész gyülekezet nemesebb tulajdonságait irányítani és értékesíteni nem tudta, minek következtében anyagi megerőtlenedés, anyagi zavarok állottak elő. Az egyház épületei romlásnak indultak sőt a tanítói fizetés kiszolgáltatása csak adósságból volt lehetséges. Ma már megnyugtató képet nyújt az eklézsia a maga külső megjelenésében. A lelkészválasztással járó kellemetlen utóregések is mulófélben vannak. Remélhető, hogy az új pásztor energiája a belső fejlődés útjait is megnyitja, amelyre minden tekintetben szükség van. A kellő intellektus után a tanítók is kiveszik részüket az egyházépítő munkából, amelyet ezidőszertől mellőztek.

A szorosán betartott látogatási terv szerint utam a *királydaróci* egyházközségbe vezetett. Kölcsönös egymásra hatással három hitfelekezet lakja ezt a községet s ha valamelyiknek tagjai az egyházi normális élet rendjét és korlátait áttörik, a rossz példa a többi berkekben is könnyen követőkre talál. Éppen abban az izgalmas pillanatban léptem át a község kapuját, mikor a katolikus atyafiak a lelkészükkel szemben fizetési kötelezettségüket megtagadván, azzal a hitélet belső nyugalma veszélyeztették. Bár hiveink sorában hasonló irányu mozgalom még nem volt észlelhető, mégis szükségesnek láttam, hogy őket apáik hithűségére, áldozatos cselekedeteire buzdítsam és óvjam minden szélsőséges lépéstől. Különben pedig rendet és békeességet találtam, az egyházi épületek is kifogástalanok, sőt a templom kedves és izléeses berendezettsége a gondos

irányító kézre vall. Azt azonban már nem engedhettem meg, hogy az egyházközség más rendeltetésű magtára alapját az orgona céljaira használják fel. Nagy és szerintem jogos is e gyülekezetnek az elkeseredése amiatt, hogy az egyház gyönyörű iskolaépülete minden megfelelő hasznosbér nélkül az állami iskola céljait szolgálja s benne ezidő szerint még csak magyar tagozat sincsen. A visszavétel iránt megindított per, — bár dr. Nagy Sándor egyházmegyei gondnok kezében jó helyen van — mégis oly lassan és nehezen halad már évek óta, hogy bizonyos aggodalmaktól eltekinteni alig lehetséges.

Domahidai egyházközségünk külső megjelenésében, a kedves és csinos kis templom, valamint a teljesen modern és minden tanügyi követelményeket kielégítő új iskola, fényes bizonyosságot tesz az ott lakó Domahidy család tradicionális hithűségéről és egyházszeretetéről, valamint arról a közvetlen jó hatásról is, amellyel hittestvéreinket az egyház és intézményeinek megbecsülésében tartják. Meleg érdeklődésök meglátszik az egyház belső életén is, amelyet nemcsak élénk figyelemmel kísérnek, de komoly gondjuk van arra is, hogy az idős és munkában kifáradt lelkész mellett olyan alkalmas segédlelkészek legyenek, akik a lelkiek komoly építését is hűséggel végzik. Az egyház rendes fenntartása mellett mindenesetre nehéz teherként nyomakodik a hivek vállára az iskola építéséből keletkezett adósság, amelyen, sajnos, külső segítséggel — legalább ez idő szerint — könnyíteni nem tudnak.

A *kaplonyi* kis gyülekezet hitének nagy erejével tartja fenn magát, mert a mi kevés földje volt is, jórészen az agrárreformnak esett áldozatul. Mennyire öntudatos vallásossága, erről meggyőző egy Istentiszteletnek végigtekintése, amelyen nemcsak a vallásos lélek szépsége ragyog az arcokon, de maga a belső fegyelmezettség és külső rend is beszélő bizonyosság e mellett. Az egyház fenntartása érdekében a buzgó hivek elmennek az áldozatkészség legvégső határáig, arra azonban már képtelenek, hogy megfelelő iskolát és tanítót tarthassanak. A lelkészlakon van egy kicsiny szoba, amelyet tanítás céljaira használnak s a lelkész neje, aki okl. tanítónő, vállalja a terhes feladatot, csakhogy gyermekeink hitfelekezeti iskolában helyeztessenek el. Külön iskola és tanítói lakás építésére telek hiányá-

ban nem vállalkozhatnak, Az adottságban egyedül arra a lehetőségre hívtam fel a presbytérium figyelmét, hogy legalább az iskola szoba kibővítéséről gondoskodjanak, amit talán a lelkész éléskamarájának felhasználásával keresztül vinni lehetne. E munkálatnál a felettes hatóságok anyagi támogatása elengedhetetlen, amire közgyűlésünk jóindulatu figyelmét ezen a helyen is felhívom. Ami pedig az agrárreform által okozott nagy anyagi veszteséget illeti, erre nézve még a segítség reménytelensége mellett is az utolsó kísérlet megteendő, mely okból utasítottam a presbytériumot, hogy a báró Jósika kamarai képviselő ur által talán illetékes helyen beterjesztett kérvény iktatószámát közölje hivatalommal, hogy az úgynek utánanézni lehessen.

Az utiprogramm szerint *Börvely* meglátogatása következett. E község határa egy hatalmas darab föld a bibliai dús gazdag Kanaánra emlékeztetve. A tiszta, szinmagyar kálvinista község magán hordja az anyagi jólét biztos jeleit. De ez a külső, anyagi erő, amelynek a falu népe örvend, még erőteljesebben nyilatkozik meg a református egyház belső és külső életében. Népe keménynyaku kálvinista. Ez a keménység azonban ősi hitéhez való áldozatos ragaszkodásban, tiszta hitében jut kifejezésre, mely a templomot nem parádés épületnek, hanem Istenházának tekinti, ahova nagy lelki gyönyörűséggel sereglik fel, mivel az életszükséglet reá nézve. Mert ha nem így volna, azután a nagy veszteség után, mely az egyházközséget 73 kat. hold földjének kisajátítása folytán érte, nem lehetett volna, szinte pár nap alatt, összehozni azt a hatalmas összeget, amibe a gyülekezet szép templomának és környékének restaurálása került és amelyet a látogatás alkalmából szenteltünk fel. A gyülekezeti hitélet színvonalon álló, belmissziói munkák gyermekek és felnőttek között megtalálhatók, szép iskoláiban derék tanítók vezetése alatt a magyar kultúra ápolása elismerésre méltó. A pásztor és nyájának kölcsönös megbecsülése, szerető sziveknek a nagy célok érdekében való összedobbanása felemelő jelenség ezen a helyen.

Bizonyos aggodalommal léptem be a *berei* egyházközségbe. Nem minden ok nélkül. Abból a belső egyenetlenkedésből, egyházbontó kísérletekből, a gyülekezet tagjainak sokféle emberi gyarlóságaiból elég sötét képét festetem meg magam előtt az utóbbi tíz esztendő történetének.

De a vizsgálat során a kép színei halványodni kezdettek s a hallottak és látottak nyomán a jobb jövőendő bontakozott ki előttem. Az egyházközségnek pozitív hitű, evangéliumi munkára készsége lelkipásztora új utakat nyitott meg a gyülekezet előtt, amelyen, ha tántorgás nélkül és következetes kitartással halad, lassanként átalakul a gyülekezet belső, lelki élete és az anyagi csekély erők mellett is bekövetkezik a külső megerősödés is.

A püspöki látogatás zárópontja a *csomaközi* kis egyház község volt, melyet, hacsak az isteni gondviselés segítségül nem jön, az elnémult harangok tragikus sorsa fenyeget. A nagy pátronusok elhunytak és az agrárreform után történt kisajátítás következtében, mellyel az egyházközségnek jóformán az összes ingatlan földbirtoka elveszett, a fennmaradás lehetősége teljesen megrendült. A csekély népeségű gyülekezet saját erején fennállani képtelen. Annál inkább, mert lelkészi lakása és melléképületei is olyan állapotban vannak, hogy azokat a közeli összeomlás fenyegeti, ha a támogató kéz feléjük nem nyúl. Az egyházközség helyzetével elsősorban az egyházmegyének, azután egyházkerületünknek is foglalkoznia és sorsa felett minél hamarabb döntenie kell, mert nagy erkölcsi felelősség nyugszik vállainkon egyházi és magyar nemzeti szempontból. A teendő intézkedéseknek elébe vágni nem akarok, de azt egyenesen kérem, hogy a nagykárolyi egyházmegye a csomaközi egyházközség sorsának kérdésével legközelebbi gyűlésén már foglalkozzék és vonatkozó javaslatait kellő időben terjessze fel. Erre azért is különösebb szükség van, mert ideiglenes lelkész állítatott ugyan be, de működésének engedélyezése iránt a kultusztörvény rendelkezése szerint felterjesztett kérvényre a vallás- és művészeti miniszter ur idáig választ nem adott s még az is megtörténhetik, hogy ez a válasz elutasító lesz.

* * *

A legutóbbi közgyűlésünk óta megtörtént két nagy jelentőségű eseményre, habár ezek közismertek is, t. i. zsinatunk megnyitására és a nagykárolyi ünnepségekre röviden utalnom kell. Az alkotmányozó zsinat első ülését ez évi július hó 9. napján megnyitván, a megalakulás formáságai után az egyes törvénycikkek tárgyában javaslataik megtételére az egyes bizottságokat megalakította és kikül-

dötte. A bizottsági munkálatok minél szélesebb körű megismertetése szempontjából aképpen intézkedett, hogy azokat a bizottsági szövegezesek megtörténte után az egyházmegyéknek leadja, hogy közgyűléseiken velük foglalkozván, észrevételeikkel együtt az egyházkerületek tárgyalásai alá kerüljenek. Ugy látszik azonban, hogy ezek a dolgozatok az elképzelt ütemben máig sem készülvén el, a bizottsági tárgyalások meg se kezdődhettek s így valószínűség szerint már a jövő esztendőre maradnak el. Részint a gyűlések összetorlódásának, részint a költségek kimelésének okából is legyen szabad közgyűlésünknek azt az intézkedését kérnem, hogy az egyházmegyék észrevételeivel ellátott bizottsági tervezetek átvizsgálására az esperesi és gondnoki kar küldessék ki, minthogy egyházkerületünknek többi alkotó tagjai saját egyházmegyéiken érvényesíthették nézeteiket.

A Károli Gáspár emlékünnepelet a két egyházkerület nagyhatéval kapcsolatosan a folyó évi szeptember hó 15 ik napján tényleg megtartottuk; kálvinista magyarságunk társadalmi különbség nélkül nagy számban vett részt azon s ott olyan értékeket és behatásokat szerzett, amelyek anyaszentegyházunk és fajunk erőtartaléka gyanánt könyvelhetők el. A 21—1929 sz. egyhker. határozatunk alapján a nagykárolyi templom falába illesztett emléklap, valamint a templomkerítés karbahozatalára, nyomtatványok és bélyegek költségeire a Károli-alapból leendő visszatérítés feltétele alatt 38.000 leut előlegeztem egyházkerületünk pénztárából, amelyet jóváhagyni s ugyszintén az ünnepély megrendezésével járó sok fáradságért a nagykárolyi presbyteriumnak, az egyházközségnek, sőt a város nagyközönségének is, mely vendégbarátságát olyan készségesen ajánlotta fel és gyakorolta, elismerést és köszönetet nyilvánítani méltóztassék.

Ugyanezen alkalommal egy „Károli Református Irodalmi Társaság“ megalakítása kimondatott, amelynek célja egyfelől a Biblia, másfelől pedig vallásos iratok terjesztése egyházunk író férfiainak összefogásával. Az alapszabály tervezetét az ez évi november hó 22-ik napjára Kolozsvárra összehívott nagybizottság fogja elkészíteni. Az alapítókét közadakozásból reméljük összehozni.

Nemcsak mi, romániai magyar reformátusok, de Magyarország népe is, valláskülönbség nélkül, megállunk gondolatban a magyar protestántizmus, sőt a magyarság magasan kiemelkedő alakja, Bethlen Gábor elhunytának háromszázados évfordulóján. Erdélyi hittestvéreink egyházkerületi közgyűlésük keretében, e hó 23-án róják le a nagy fejedelem emléke iránt a hála és kegyelet adóját, amelyhez meghívás folytán küldötteink is csatolják egyházkerületünk részéről ugyanazokat az érzelmeket. Ez a körülmény nem ment fel bennünket a szent kötelesség alól, hogy ezen a helyen meg ne emlékezzünk arról a nagy férfiuról, akinél markánsabb egyéniséget sem kálvinista magyar egyházunk, sem nemzetünk története nem mutathat fel. A mai átértékelések szomorú idején Bethlen Gábor rendkívüli nagyságát még azok is elismerni kénytelenek, akik nem mindig szívesen, sokszor talán jobb meggyőződésük e'lenére, magas piedesztáljukról leszállítani készek azokat a nagy történelmi alakokat, akiknek fogatkozásuk: kálvinista voltak. Az Irás szerint a bölcsek fénylenek, mint az égnek csillagai. Bethlen Gábor úgy éli át az egymásra rohanó századokat, hogy vallásosságának, jellemének és politikájának nemes fénye mindegyre növekszik intenzitásában és a nemzedékek minél tovább haladnak tőle térben és időben, annál tisztábbak és nemesebbek lesznek a nagy fejedelem személyéhez fűződő megbecsülések és értékelések. Jegyzőkönyvünk lapjára vessük fel érzelmeink szintiszta aranyát, hogy valóban igaz legyen Arany János egyik ódájának nagy gondolata:

„Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dus élte kincsét, ámbár napja mul;
Hanem lerázván, ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul“.

Egyébként gondoskodtam körrendeletileg, hogy közép- és elemi iskoláinkban Károli Gáspár nagy bibliafordítónak születése négy évszázados, Bethlen Gábor halálának pedig háromszázados évfordulójáról ünnepély keretében emlékezzenek meg, valamint ugyanezt tegyék alkalmas módon gyülekezeteinkben a lelkipásztorok is.

Fenti jelentésem elfogadását kérve, kiváló tiszteletem nyilvánításával vagyok

A Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Közgyűlésnek

Oradea—Nagyvárad, 1929. november 13.

alázatos szolgája:

Sulyok István,
püspök.

„Nem hal meg az, ki megdöbben föl,
hisz élte ezéért, amik napja van;
hisz élte ezéért, amik napja van;
hisz élte ezéért, amik napja van.”

Egyébent gondoskodtam kötetelődök, hogy köröz-
és elmi iskolákban Károly Gáspár nagy bibliafordító
szellemű négy évszázada, Bethlen Gábor palának pedig
háromszázados évtorbidójáról innepély kerüljön említeni
zenek meg valaminek ugyanezt tegyék alkalmas módon gyű-
léseztőlükben a lelkészektől is.

III. számú melléklet

a 187—1929. számú egyházkerület határozathoz.

A
királyhágómelléki ref. egyházkerület
központi (püspöki) hivatalának
szervezete és tisztviselőinek
szolgálati szabályzata.

I. Általános rész.

1. §. A királyhágómelléki református egyházkerület az elnökség hatáskörébe tartozó vagy az egyházkerületi közgyűlés határozatával elintézés végett oda áttett egyházi közigazgatási, iskolai, pénzügyi és gazdasági ügyek intézésére központi [püspöki] hivatalt létesít.

2 §. A központi hivatal élén a mindenkori püspök vagy törvényes helyettese áll, aki az Et.-ben megszabott hatáskörrel és felelősséggel intézi és irányítja a központi [püspöki] hivatal összes ügyeit a tisztviselői kar segítségével.

3. §. Az egyházkerület központi tisztviselői: a tanácsosok, számvevő, irattáros és gépirónó, akik ma mindnyájan az állampénztár részéről államsegélyt élveznek.

4 §. A tanácsosokat és a számvevőt, mint főtisztviselőket az egyházkerületi közgyűlés életfogytiglan pályázat vagy meghívás útján alkalmazza. A megválasztott vagy meghívott tisztviselők az egyházkerület színe előtt hivatali esküt tesznek

5. §. Az irattárost és gépirónót, mint segédtisztviselőket esetleg pályázathirdetés útján a püspök vagy helyettese nevezi ki $\frac{1}{4}$ ed évi fizetéses próbaszolgálat után.

6 §. A központi hivatal főtisztviselői állásukat csak lemondás, elhalálozás vagy elmozdító fegyelmi bírósági ítélet következtében veszítik el.

7. §. A központi hivatal segédisztviselői állásukat lemondás, elhalálozás vagy elmozdító fegyelmi bírósági ítélet esetein kívül létszámapasztás esetén kártérítési igényjogsultság nélkül hat havi előzetes felmondás után veszítik el.

8. §. A segédisztviselők a kinevezés után eltöltött négy évi szolgálat leteltével lesznek véglegesítve. A véglegesítést megelőző időtartam alatt alkalmatlan minősülés esetén fegyelmi eljárás nélkül három havi előzetes felmondással kártérítési igény nélkül elbocsáthatók.

9. §. A lemondás, elhalálozás vagy fegyelmi elmozdító ítélet következtében időközileg megüresedett főisztviselői állásokat a püspök vagy helyettese ideiglenes alkalmazottakkal töltheti be.

10. §. Az előző szakasz szerint ideiglenesen alkalmazott tisztviselő megbízatása az állás végleges betöltésekor minden igény nélkül megszűnik.

11. §. A központi hivatal munkájának ellenőrzését az egyházkerületi közgyűlés a püspök, illetve annak törvényes helyettese útján gyakorolja.

12. §. Az egyházkerületi közgyűlés által megválasztott tisztviselők azt a javadalmat élvezik, amelyet a közgyűlés az állásokra nézve előre megállapított. Az így megállapított javadalom az állásban levő tisztviselővel szemben csak abban az esetben szállítható le, ha az alapfizetésként szereplő állami hozzájárulás egészben vagy részben megszüntetett.

13. §. A központi hivatal lelkészi jellegű főisztviselői az egyházkerület nyugdíj és gyámintézetének kötelezett, a nem lelkészjellegű főisztviselői pedig jogosított tagjai.

14. §. A központi hivatal a következő három osztályra oszlik: 1. Egyházi vagy közigazgatási ügyosztály. 2. Tanügyi vagy iskolai ügyosztály. 3. Gazdasági vagy pénztári ügyosztály.

15. §. Mindenik ügyosztály élén egy-egy egyházkerületi tanácsos áll, akik a püspök, illetve helyettese közvetlen rendelkezése alatt állanak.

16. §. A hivatali munkaidő a hivatalos naptár minden munkanapján napi hat óra, amelyet azonban a püspök vagy helyettese felemelhet anélkül, hogy a tisztviselők a munkatöbblet után ellenszolgáltatást követelhetnének.

Amennyiben a 6 óra hivatalos munkaidő a mostani

gyakorlat szerint a délelőttre szorítkozik, a fő- és segéd-tisztviselők hétköznapiakon váltakozó sorrendben délután 4 től 6 óráig ügyeletet szolgáltatnak.

17. § A tisztviselők kötelesek a hivatalos órákat pontosan betartani.

18. § A tisztviselők fegyelmi tekintetben az egyházi törvények rendelkezései alá tartoznak akként, hogy I. fokú fórumuk, az az egyházmegyei fegyelmi bíróság, amelynek területén a mindenkori püspök székel. Ez az egyházmegyei bíróság jár el közigazgatási bírósági ügyekben is.

19. § A főtisztviselőknek évenként egyfolytában kivethető egy hónapra terjedő szabadsághoz van joguk azzal a korlátozással, hogy legfeljebb egy főtisztviselő lehet egy időben szabadságon, amikor is az ügyosztály teendőit a bentlevők helyettesítik akként, hogy az első ügyosztályt vezető tanácsost a második ügyosztályt vezető tanácsos helyettesíti, a harmadik ügyosztályba pedig a pénztárost a számvevő és viszont. A szabadságidő az egyházkerületi közgyűléseket megelőző és követő 8 napra nem eshetik. A szabadság alatt előforduló és halaszthatatlanul fontos ügy elintézésére a püspök vagy a helyettese berendelheti a főtisztviselőt, amikor is az utiköltségét és készkiadásait az egyházkerületi pénztár megtéríti.

20. § A segéd-tisztviselőknek évenként egyfolytában két heti szabadsághoz van joguk, melyet egy időben soha, hanem csakis egymásután vehetnek igénybe.

21. § A szabadságok sorrendjét a főtisztviselők meghallgatásával a püspök vagy helyettese állapítja meg.

22. § Igazolt betegség esetén a hivatalból való távollmaradást tartozik minden tisztviselő a püspöknek bejelenteni.

23. § Minden ügyre vonatkozólag kötelező a hivatali titoktartás.

24. § A főtisztviselőknek az egyházkerületi közgyűlésen — amennyiben annak nem alkotó tagjai — tanácskozási joguk van ügyosztályaik ügyeiben.

25. § Az egyházkerületi tanácsosok ügyosztályaikban levő hivatali bélyegzőknek és pecsétnek hivatalos őrei.

II. Különös rész.

Az ügyosztályok munkarendje.

A) Az egyházi vagy közigazgatási ügyosztályban.

26. § A közigazgatási ügyosztály élén a közigazgatási tanácsos [egyházkerületi titkár] áll, ki egyben a püspöki hivatal irodájának a vezetője is.

27. §. Az egyházkerületi titkárt a rendes lelkesi képesítésű és a lelkesi pályán működő vagy működött egyének közül, egyenlő körülmények között a magasabb képesítésre, nyelvismeretre és a rátermettségre is figyelemmel, az I. 4. §-a szerint az egyházkerület alkalmazza.

28. § Hivatali kötelessége — kettős minőségéből folyólag — a következő:

1. mint a püspöki iroda vezetője:

a) a beérkezett hivatalos leveleket, bármely ügyosztályhoz tartoznak is azok, átveszi, felbontja és azokról a püspöknek jelentést tesz,

b) gondoskodik arról, hogy a püspöki hivatalba beérkező, vagy a püspöki hivatalból annak kezdeményezésére kiinduló hivatalos levél, sürgöny vagy irat, bármelyik ügyosztályhoz tartozék, illetve bármelyik ügyosztályból induljon is ki, a püspöki hivatal iktató könyvébe szabályszerűen beiktattassék,

c) gondoskodik arról, hogy úgy az iktatókönyv, mint annak alapján a betűsoros mutató könyv rendesen vezetessék,

d) a beérkezett és fentebbi módon beiktatott leveleket, iratokat az ügyek természete, illetve a püspök rendelkezése szerint az ügyosztályok között szétosztja s oda feldolgozás végett átadási könyv mellett elküldi,

e) az egyházkerületi közgyűlés elé utalt, illetve oda tartozó ügyiratokat, valamint az egyházkerületi bíróság tárgyalása alá bocsátandó ügyek iratait gondosan összegyűjti s azokat az egyházkerületi főjegyzőnek a közgyűlés, illetve kerületi bíróság előadói közt való szétosztás végett alkalmas időben átszolgáltatja,

f) az egyházkerületi közgyűlés összehívásával járó hivatalos levelezéseket, valamint az egyházkerületi bíróság

ülésével kapcsolatos értesítéseket, idézéseket, előadói kirendeléseket, felhívásokat stb. szétküldi,

g) intézkedik, hogy az elintézett ügyek iratai a püspöki hivatal központi levéltárába helyeztessenek, megjegyeztetvén, hogy mindaddig, míg megfelelő levéltári helyiség, illetve berendezés hiányában a tanügyi és gazdasági ügyosztályok a hozzájuk tartozó ügyeket kénytelenek saját helyiségükben külön irattározni, az egyházkerületi titkár, mint a püspöki iroda vezetője, egyelőre csupán az I. ügyosztály iratainak s a többi ügyosztályból hozzá átküldött kiadvány másolatoknak, kerületi közgyűlési, kerületi bírósági és közös főtörvényszéki iratoknak levéltári kezeléséről gondoskodik.

A fentebb a—g. pontok alatt felsorolt teendőket a püspöki iroda vezetője felelősség mellett végzi, illetve végezteti azzal a megjegyzéssel, hogy a beérkező pénzküldeményeket a gazdasági ügyosztály veszi át és számol azokról, továbbá, hogy felelőssége a II. és III. ügyosztályokban feldolgozott ügyek érdembeli elintézésére, — mint-hogy azokat az ügyeket az osztályok vezetői a püspöknek közvetlenül referálják, — nem terjed ki.

2. Mint az egyházkerület közigazgatási előadó-tanácsosa:

a) a saját ügyosztályához, illetve munkaköréhez tartozó leveleket, kérvényeket és megkereséseket a püspök utasítása szerint, vagy anélkül is, a törvényeknek és egyéb szabályoknak megfelelően legjobb tudása és lelkiismerete szerint elintézésre előkészíti s az írásos elintéztést a püspök aláírása elé terjeszti,

b) a közigazgatási ügyosztályhoz tartozó, a határidőhöz kötött, vagy pedig felhívásra, sürgetésre adandó jelentések, felvilágosítások, válaszok stb. beérkezését ellenőrzi s késedelmeskedés esetén a püspöknek jelentést tesz s utasítása szerint eljár.

29. §. Az egyházkerületi közigazgatási ügyosztály munkaköréhez a következő ügyek tartoznak:

lelkészi és segédlelkészi állások szervezése, beszüntetése, megüresedése, betöltése s az ezzel kapcsolatos levelezések, miniszterhez küldendő jelentések, anya, fiók, leányegyházak, szórványok átszervezése, csatolása, csoportosítására vonatkozó kérelmek, indítványok, egyházi építke-

zések, az egyházközségek belső és külső életében felmerülő közigazgatási ügyek, kérdések, panaszok, sérelmek, lelkeszi és segédlelkeszi államsegélyek kieszközlése tárgyában való levelezések, minisztériumoktól érkező közigazgatási természetű rendeletek, utasítások végrehajtása s általában minden ügy, mely természeténél fogva sem a tanügyi, sem a gazdasági ügyosztályokhoz nem tartozik s melyet a püspök, vagy helyettese, a közigazgatási tanácsos (titkár) munkakörébe utal.

B) Tanügyi vagy iskolai ügyosztály.

30. § A tanügyi vagy iskolai ügyosztályt a tanügyi tanácsos látja el.

31. §. A tanügyi tanácsost az egyházkerület alkalmazza. Előírt képesítése: 1. Tanítóképzőintézeti tanári oklevél. 2. Középiskolai tanári oklevél. 3. Lelkeszi oklevél tanüggyel való intenzivebb működés igazolásával. 4. Tanítói oklevél értékes egyházi, társadalmi és irodalmi működés igazolásával. A rátermettség, gyakorlat, nyelvismeretek mérlegelésével fenti képesítésük sorrendjének figyelembevétele az egyházkerületre nem kötelező.

32. §. Hivatalos kötelességei:

a) a hozzá a 28 §. d pontja alapján beosztott ügyiratokat a püspöknek tett jelentés alapján elintézi, vagy amennyiben az elintézés nem hozzá tartoznék, véleményével ellátja.

b) A 28. §. g. pontja alapján hatáskörében elintézett ügyiratok irattározásáról és nyilvántartásáról gondoskodik.

c) Semmiféle pénz kezelésére feljogosítva nincs olyan ügyeket tehát, amelyek pénzkezeléssel vannak kapcsolatban a gazdaság ügyosztálylyal egyetértésben intéz.

d) Az egyházkerületi közgyűlésen előadja a részére kiosztott iskolai ügyeket, mindenestre elkészíti az iskolák állapotáról szóló jelentéseket és statisztikát, összesítvén ebből a célból a levéltári adatokat, az egyházmegyei iskolai látogatások és az állami ellenőrző közegek által felvett jegyzőkönyvek eredményét, valamint saját tapasztalatait.

e) Hivatalból tagja és előadója az összes egyházkerületi és tanüggyel kapcsolatos ügyeket intéző bizottságnak.

f) Szükség esetén tárgyal az állami tanügyi hatóságokkal az egyházkerület nevében, de az elnökség és az

egyházkerületi közgyűlés végleges döntési jogának fenn tartásával. Teljhatalmu intézkedési jogot csak egyes ügyek elintézésére fenti hatóságok írásbeli beleegyezésével kaphat.

g) Nyilvántartást vezet az egyházkerület kebelébe tartozó tanárokról és tanítókról.

h) Az egyházkerület kebelébe tartozó intézményeknek tanügyi kérdésekben részletes felvilágosítással szolgál, ugyanigy a hozzáforduló az egyházkerület területéhez tartozó egyéneknek is. Szükség esetén, amennyiben beavatkozása közérdekű, számukra a szükséges beadványokat elkészíti s ügyeikben a tanügyi hatóságoknál eljár. Ilyen közérdekben vállalt magánmunkákért semmiféle cimen, tehát készkiadás címén sem, díjazást a feleknek fel nem számíthat. Ha bélyeg, hiteles másolati díj, vagy bármi más cimen olyan költségek merülnének fel, azokat a gazdasági ügyosztály útján köteles lebonyolítani, semmi néven nevezendő tanügyi természetű munkát díjazásért, vagy díjazás nélkül hivatalán kívül a püspök írásbeli beleegyezése nélkül nem vállalhat, tehát nyilvános iskolában való óraadást sem. Nem esik ezen rendelkezés alá a magánórák tartása.

i) Hivatalos idején belül a püspök, az elnökség, vagy az egyházkerületi közgyűlés megbízásából bármely itt előre nem látott, a tanügygyel kapcsolatos ügyet elintézni köteles,

j) Az egyházkerület főhatósága alatt álló iskolákat a püspök kíséretében időnkint személyesen meglátogatja és megvizsgálja. Szükség esetén egyedül is kiszáll egyes intézetek megvizsgálása végett. Ezen látogatásoknál követi az egyházkerületi közgyűlés 1922—62-c. számú szabályrendeletének a viszonyoknak megfelelő változtatásokkal itt ismételt pontjait.

k) Minden középiskolát évenként legalább egyszer, de szükség esetén többször is meglátogat s azt mind anyagi mind szellemi tekintetben tüzetes és beható szemle alá veszi [a részletes utasítás értelmében].

l) Örökdik a felett, hogy az iskolákra vonatkozó egyházi és polgári törvényeket, konventi egyházkerületi határozatokat, szabályokat, a felsőbb helybenhagyásban részelt helyi végzéseket pontosan végrehajtsák, ebben a tekintetben késedelmeseket és hanyagokat szorgalmazza, fennakadás esetén utasítja, esetleg az intézeti tisztviselőket négy szem közt figyelmezteti, vagy a körülményekhez ké-

pest fegyelmi eljárást kívánó ügyekben az illetékes hatóságok közbelépését kéri.

m) Őrködik a tantárgyaknak a tanárok közt való felosztása, a tanulók évharmadi és évvégi osztályozása, a tanulók és tanárok egyházas érzülete, kifogástalan kötelesegteljesítése és erkölcsi magaviselete, a tanterv és módszeres megállapodások pontos követése, a kijelölt tankönyvek használata, az iskolai jegyzőkönyvek és irattár, az intézeti helyiség és butorzat tanítási és egészségi célszerűsége, épségben és tisztaságban tartása, a gyűjtemények jókarban, rendezett állapotban léte és célszerű gyarapítása felett.

n) Őrködik a tanári állások megüresedésénél, a tanzékek kellő csoportosítása, e célból a pályázati hirdetések előzetesen helybenhagyása alá terjesztendők.

A fent felsoroltakat a tanügyi tanácsos, mint az egyházkerület és a püspök szakközege végzi.

C) A gazdasági ügyosztály.

33. §. A gazdasági ügyosztály teendőit az egyházkerületi gazdasági tanácsos pénztárnok és az egyházkerületi számvevő ellenőr látja el. Mindkettő az egyházkerület főtisztviselői és tisztviselői jogviszonyukat a tisztviselői szervezeti és szolgálati szabályzat szabályozza

Működési körük a következő 34–39. §-okban van feltüntetve.

34. §. Az egyházkerületi gazdasági tanácsos-pénztárnok munkaköre:

a) Kezeli az egyházkerület összes vagyonát, teljesíti a pénztári bevételeket és kiadásokat.

b) Felelősség terhe mellett őrzi az összes értékeket, kölcsönkötvényeket és okiratokat.

c) A bevételekről és kiadásokról pénztári naplót vezet, melyben az összes bevételeket és kiadásokat időrendben bevezetni köteles.

E naplónak tartalmazni kell a bevételezés és kiadás időpontját, év, hó és nap megjelölésével, továbbá a pénztári tételszám feltüntetésével, mivel egyeznie kell a megfelelő bevételi, illetve kiadási utalvány számával.

Az utalványokhoz a megfelelő mellékletek csatolandók.

Minden esetben feltüntetendő úgy a bevételezésnél, mint a kiadásnál, hogy a tétel milyen cím alatt vételeztetett be, illetve adatott ki.

A teljesített befizetésekről a pénztári tételszám feljegyzésével és a hivatal pecsétjével ellátott nyugta bocsátandó ki megfelelő időpontban és az a pénztárnok és számvévő-ellenőr aláírásával ellátva az érdekelt befizetőnek kiküldendő.

d) Kezeli az egyházkerület Nyugdíj és Gyámintézet alaptőkéjét, végzi az intézetet illető összes bevételezést és kiadást, őrzi a kölcsönképen kihelyezett tőkék biztosítékeként letétbe helyezett kötelezvényeket, váltókat és egyéb okiratokat. Vezeti a Nyugdíj és Gyámintézet összes számfejtő és nyilvántartási könyveit, melyek a tagokra vonatkoznak s végül amennyiben a Nyugdíj és Gyámintézet kölcsöntőke kihelyezésével foglalkozik, úgy azoknak bevételi és kiadási tételeit elkönyveli a megfelelő számfejtés alapján s a kölcsöntőke visszafizetésének és a kamafizetésnek időpontját nyilvántartja.

e) Ugyancsak nyilvántartja az egyházkerülettel szerződéses viszonyban álló biztosító társasággal kötött és az egyházközségek által fizetendő tüzbiztosítások összegeit s azoknak az egyházak részéről történendő befizetéséről a szerződésben lefektetett kívánalmak értelmében gondoskodik. A befolyt összegeket a biztosító társaság részére a számvévő-ellenőr által ellenőrzött leszámolás megejtésekor átszolgáltatja. Gondoskodik az egyházak tüzbiztosítására vonatkozó mindennemű ügyek előnyös és gyors elintézéséről.

f) Az egyházkerület hivatalos lapjának kiadóhivatali teendőit végzi, az előfizetők névsorát, a befizetések és hirdetések díjait beszedi, azoknak befizetését a szükséghez mérten szorgalmazza. Ellenőrzi a hivatalos lap szétküldését.

g) Vezeti az egyházkerület vallásos irányu iratterjesztési osztályát. Gondoskodik arról, hogy az iratterjesztési osztály megfelelő készlettel állandóan rendelkezzen. Ebből folyóan a megrendeléseket foganatosítja. A beszerzett iratokról leltárt vezet, a bizományba adott iratokat az arra szolgáló könyven nyilvántartja és a bizomány határidő leteltével azok értékének beszédését szorgalmazza. Az iratok szállítási felügyeletét végzi. Az iratterjesztést illető pénzkezelést a közigazgatási pénztáron keresztül ellátja.

h) Elkészíti esetről-esetre a kongruára vonatkozó felterjesztő és szétosztó iveket, nyilvántartja a változásokat s a pénzfelvétele körül megfelelően eljár.

i) A számvevő-ellenőrrel együttesen minden év elején előírják az egyházközségek köztartozásait a hátralékok feltüntetésével és azokat előírási lapon szétküldi.

j) Gondoskodik a püspöki hivatal irodai szükségleteinek beszerzéséről a megállapított költségvetési kereten belül.

k) Végzi a pénztári forgalommal kapcsolatos levelezést.

l) Nyilvántartja a pénztári hivatalt érintő felettes hatósági utasításokat és a vonatkozó határozatokról és végzésekről nyilvántartást vezet.

35 §. A fentebb körvonalozott teendőkön kívül szükség szerint a számvevő ellenőr egyéb munkálataiban is közreműködik.

36. §. Az egyházkerületi gazdasági tanácsos pénztárnok a pénzügyi bizottság ülésein, a Nyugdíj- és Gyámintézet végrehajtó-bizottságának ülésein s végül az egyházkerületi közgyűléseken résztvesz s azokon tanácskozási joggal bír.

37. §. Az egyházkerületi számvevő ellenőr működési köre.

1. Általában a püspöki hivatal gazdasági ügyeinek irányítása és intézése.

2. Különösen :

a) Az egyházkerületi költségvetés összeállítása és beterjesztése tárgyalás céljából megfelelő indokolással.

b) Az egyházkerület számadásairól negyedévenként kimutatást készít és azt a püspöknek beterjeszt.

c) Az egyházkerületi könyvelés rendszeres vezetése, továbbá minden bevételt vagy kiadást célzó számlának vagy nyugtátnak előleges megvizsgálása és az utalványozásra való előkészítése a püspökhöz beterjesztés céljából az esetleges észrevételek megtételével.

A kiadási és bevételi tételeknél az utalványokra mindannyiszor rávezetni azt, hogy a tétel melyik pénztári alapot illeti, illetve milyen cím alatt történik a be- és kiutalás.

d) A számvevő-ellenőr gondoskodik arról, hogy a költségvetésben előirányzott szükségleti tételek ne lépesse-
nek túl s amennyiben az mégis megtörténnék, a kellő indokolást előkészíteni köteles.

e) Amennyiben valamilyen előírányzott tételnél kiutalás tekintetében tullepés állana elő, azt a püspöknek jelenteni köteles.

f) A szorosán vett pénztári ügykezelést, vagyis a bevételek és kiadások szabályszerű eszközlését, a pénztári napló helyes vezetését, a készpénz és összes értékek szabályszerű kezelését egyéni felelősség terhe mellett ellenőrzi. Ezirányu bármely mulasztás, vagy szabálytalanságról felettes hatóságának azonnal jelentést tenni köteles.

g) Az egyházkerülettel szerződéses viszonyban álló biztosító intézetnek elszámolását megvizsgálja s a szerződésileg megállapított arány alapján a jövedelem felosztási tervet összeállítja s annak eredményéről felettes hatóságának jelentést tesz.

h) Az alapítványokról rendes törzslapot vezet az egyházkerületi főkönyvbe s azok jövedelmének rendeltetés-szerű elhasználásáról a költségvetés során jelentést tesz.

i) Felülvizsgálja a fő- és középiskolák zárszámadásait és azokról az egyházkerületi közgyűlésnek jelentést tesz.

k) Nyilvántartja a különböző cimeken előirt járulékok befizetését s azon járulékok mikénti felhasználásáról, melyek a költségvetés kereteit nem érintik, javaslatot tesz a felettes hatóságnak.

l) A köztartozások rendes időben leendő befizetéséről gondoskodik s azokról az egyházközségekről, melyek köztartozások fizetésében késedelmeskedtek, az évvégén jelentést tesz a felettes hatóságnak.

m) Figyelemmel kíséri az előlegezéseket és a letéteket, ezeknek előírás szerinti elszámolását ellenőrzi.

n) A Nyugdíj- és Gyámintézet zárszámadását elkészíti, annak költségvetését összeállítja és megjegyzéseivel vagy esetleges indokolásaival a végrehajtó-bizottsághoz felterjeszti.

o) Gondoskodik arról, hogy a nyugdíj és segélyezésre jogosultak a szabályzatban előirt illetményeket kellő időben megkapják.

p) Nyilvántartja a számvevői és pénztári hivatalt érintő felettes hatósági utasításokat és a vonatkozó határozatokról és végzésekről nyilvántartást vezet.

A számvevő-ellenőr a fentebb elősoroltakat, mint az egyházkerület s a püspök szakközege végzi.

38. §. A fentebb körvonalozott teendőkön kívül szükség szerint közreműködik a gazdasági [pénztári] hivatal egyéb munkálataiban is.

39. §. Az egyházkerületi számvevő ellenőr a pénzügyi bizottság ülésein, a nyugdíj és gyámintézet végrehajtó-bizottságának ülésein s végül az egyházkerületi közgyűléseken résztvesz és azokon tanácskozási joggal bir.

A központi [püspöki] hivatal segédtsztszviselőinek szolgálati szabályzata.

40. §. A központi [püspöki] hivatal segédtsztszviselői: az irattáros, gépiró [5. §.] kiket a püspök vagy törvényes helyettese e szabályzat 5 és 8 §-ainak figyelembevételével alkalmaz.

41. §. Az irattáros és gépiró a hivatalos idő alatt kötelesek a hivatalos helyiségben tartózkodni és hétköznapokon a jelen szabályzat 16. § a értelmében a főtisztviselőkkel, vasárnap pedig egymással váltakozó sorrendben ügyeletet szolgálatot teljesíteni.

42. §. Az irattáros a központi iktatókönyvet, a betűsoros tárgymutatót, az egyes ügyosztályok átadási könyvét vezeti, ő írja be az iktató könyvbe az ügydarabok elintézésének módját, teljesíti az iratok irattári kezelését, ő és a gépiró az ügydarabok felszerelését, az elintézett ügyek postázását az előadó tanácsos utasításai szerint végezi azzal, hogy az irattáros a közigazgatási tanácsos titkár közvetlen rendelkezése alatt áll, de az osztályvezetők felhívására a kívánt ügydarabot az irattárból kiadni köteles.

43. §. Az irattáros a központi iktatókönyvbe beiktatott ügyiratokat köteles a titkár utasítása szerint az egyes ügyosztályokhoz átadási könyv mellett eljuttatni és az ügyosztályokból neki expedálásra teljesen elkészített és felszerelt borítékolt és megcímzett kiadmányok továbbításáról gondoskodni. Ugyanez a kötelezettség terheli a közigazgatási ügyosztály kiadmányaira vonatkozóan is, amelyet neki kell postáznia. Különösen kötelesek mindnyájan ügyelni arra, hogy a kiadmányokkal a beküldeni rendelt mellékletek is elküldessenek.

44. §. A segédtsztszviselőket az általuk kezelt iratokért felelőség terheli s hivatalos titoktartás kötelezi.

45. §. A segédisztviselők kötelesek a főisztviselők által rájuk bízott munkát vonakodás nélkül teljesíteni abban az esetben is, ha az e szabályrendelet reájuk vonatkozó § aiban felsorolt teendők között kifejezetten nem volna is megnevezve.

Záróintézkedések.

46. §. A tisztviselői szolgálatközben előforduló és jelen szolgálati szabályzatba be nem foglalt vitás esetekre vonatkozólag a döntés joga az egyházkerületi közgyűlést illeti, az egyházkerületi közgyűlés határozatáig a püspök vagy helyettese saját hatáskörében a szükséges intézkedéseket megteheti.

47. §. Az egyházkerület tisztviselőiről elkülönített lapokon törzskönyv vezetendő az első ügyosztályban, mely törzskönyv adata a tisztviselők hiteles okmányai alapján vezetettnek be. A minősítési rovatba a tisztviselő munkájára vonatkozó minősítő adatokat a püspök vagy helyettese vezeti be. A minősítés nyílt, tehát az érdekelt által bármikor betekinthező. Sérelmesnek vélt minősítés ellen az egyházkerületi közgyűlés útján jogorvoslatnak van helye.

